Ρόδος 2016

ΟΔΗΓΟΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ 2014-2020

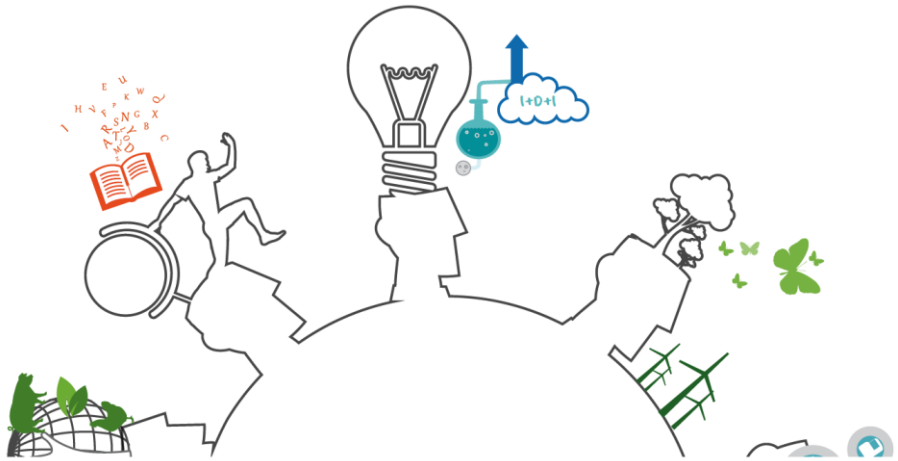

Οδηγός Κοινοτικών Προγραμμάτων 2014-2020

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ Α.Ε

Π.Ε.Δ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

Ο παρών ψηφιακός Οδηγός υλοποιήθηκε από την Αναπτυξιακή Δωδεκανήσου Α.Ε στο πλαίσιο Προγραμματικής Σύμβασης που υπογράφηκε μεταξύ της Π.Ε.Δ Νοτίου Αιγαίου και της ΑΝ.ΔΩ Α.Ε το 2016.

Έκδοση

Αναπτυξιακή Δωδεκανήσου Α.Ε Ο.Τ.Α
28ης Οκτωβρίου 72, ΤΚ 85131, Ρόδος
Τ. +30 2241078230-75323 ■ F. +30 2241075324
web site: www.ando.gr ■ email: ando@ando.gr

Σύνταξη-Σχεδιασμός

Τμήμα Τεχνικής Στήριξης ΟΤΑ της ΑΝ.ΔΩ ΑΕ

Χρηματοδότηση

Περιφερειακή Ένωση Δήμων (ΠΕΔ) Νοτίου Αιγαίου
Παράρτημα Κυκλάδων
Πλατεία Λαϊκής Κυριαρχίας, Ερμούπολη, 84100, Σύρος
Τηλ. +30 2241078230-75323 ■ Fax +30 2241075324
Παράρτημα Δωδεκανήσου
Πλατεία Ελευθερίας 1, Ρόδος, 85131
Τ. +30 22410 44640 ■ F. +30 22410 34130
Web site: www.pednotiouaigaiou.gr

Περιεχόμενα

Προοίμιο	4
Χαιρετισμοί	5
Συντομογραφίες	6
Επεξηγήσεις βασικών εννοιών	8
Εισαγωγή	10
Φυσιογνωμία της Περιοχής – Γενικά Στοιχεία	11
Τι να προσέξετε	16
Αρχιτεκτονική των ΕΣΠΑ 2014-2020	17
Πώς λειτουργεί το ΕΣΠΑ 2014-2020 - Διαδικασία Επιδότησης	22
Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα	23
Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας	37
Περιφερειακά Προγράμματα & ΟΤΑ	44
Δράσεις του ΠΕΠ Νοτίου Αιγαίου	45
Άλλες Χρηματοδοτήσεις - Λοιπά Ευρωπαϊκά Προγράμματα	60
Χρήσιμοι Σύνδεσμοι (Links)	72

Προοίμιο

Στον Οδηγό αυτό περιγράφονται τα πιο σημαντικά Χρηματοδοτικά Εργαλεία που παρέχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση για την περίοδο 2014-2020 και δίνεται η δυνατότητα στον χρήστη να μεταβεί απ' ευθείας στα αναλυτικά τους κείμενα ακολουθώντας τον σχετικό υπερσύνδεσμο.

Στην εποχή μας η εισροή πληροφορίας είναι καταιγιστική και δύσκολα επεξεργάσιμη. Επιπλέον, τις περισσότερες φορές οι πληροφορίες βρίσκονται διάσπαρτες με αποτέλεσμα να καθίσταται επίπονος και χρονοβόρος η ανίχνευση τους. Είναι σημαντικό λοιπόν να λαμβάνει κανείς φιλτραρισμένη την πληροφορία και συγκεντρωμένη σε μια πηγή. Η αξιοποίησή της τότε γίνεται ευκολότερη και πιο αποτελεσματική.

Με γνώμονα τα παραπάνω, η επισκόπηση και η συνοπτική παρουσίαση των επενδυτικών μέσων και των δυνατοτήτων κοινοτικής χρηματοδότησης από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) γίνεται με τρόπο εύχρηστο και φιλικό προς τον χρήστη.

Ο Οδηγός απευθύνεται κυρίως στους Δήμους και στα στελέχη τους που μετέχουν στην διαχείριση Κοινοτικών Προγραμμάτων. Ωστόσο, μπορεί να αποτελέσει εγχειρίδιο πληροφόρησης και για ιδιώτες επενδυτές και επιχειρήσεις που θέλουν να γνωρίσουν τις δυνατότητες χρηματοδότησης στα πεδία ενδιαφέροντός τους.

Ευελπιστούμε ότι ο Οδηγός θα αποτελέσει ένα πραγματικά χρήσιμο εργαλείο για τους Δημάρχους των νησιών της Δωδεκανήσου ως προς την κατανόηση των Προγραμμάτων που θα υλοποιήσουν την περίοδο 2014-2020 και θα συνεισφέρει στην αποτελεσματική διεκδίκηση και ορθολογική αξιοποίηση των διαθέσιμων χρηματοδοτήσεων.

Αναπτυξιακή Δωδεκανήσου ΑΕ
Τμήμα Τεχνικής Στήριξης ΟΤΑ

Χαιρετισμός Προέδρου Π.Ε.Δ

Σε μια περίοδο βαθιάς και παρατεταμένης οικονομικής ύφεσης και περικοπής κατά 70% των οικονομικών πόρων της Αυτοδιοίκησης στην χρηματοδότηση έργων υποδομών, μοναδική διέξοδος παραμένει η αξιοποίηση κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο Ευρωπαϊκών προγραμμάτων και πόρων.

Στρατηγική επιλογή των Ο.Τ.Α. για την αντιμετώπιση των καθημερινών προκλήσεων είναι η παροχή τεχνογνωσίας, η ανάδειξη και αξιοποίηση βέλτιστων πρακτικών, η βελτίωση της δικτύωσης και εξωστρέφειας δημοσίων και ιδιωτικών φορέων, με στόχο την εισροή πρόσθετων κεφαλαίων στην οικονομία, που θα συμβάλουν στην προαγωγή της τοπικής βιώσιμης ανάπτυξης.

Η Π.Ε.Δ. Νοτίου Αιγαίου, αξιοποιώντας τις τεχνοκρατικές δυνατότητες, την εμπειρία και τις γνώσεις που διαθέτουν τα στελέχη της ΑΝ.ΔΩ. ανάθεσε και χρηματοδότησε την επιμέλεια και την έκδοση του παρόντος οδηγού, προσφέροντας στους δήμους και τους δυνητικούς δικαιούχους των προγραμμάτων έργων και δράσεων την δυνατότητα εύκολης πρόσβασης στην ενημέρωση και την διαφάνεια των πληροφοριών σχετικά με τις χρηματοδοτικές ευκαιρίες.

Ο οδηγός περιγράφει αναλυτικά τα κυριότερα Κοινοτικά προγράμματα, τους στόχους, τον συνολικό προϋπολογισμό, το ποσοστό χρηματοδότησης, τους δικαιούχους και τις βασικές επιλέξιμες για χρηματοδότηση προτεραιότητες, αποτελώντας ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο για την πληρέστερη ενημέρωση των ΟΤΑ, των τοπικών επιχειρήσεων και άλλων ενδιαφερόμενων φορέων και ιδρυμάτων που επιθυμούν να αξιοποιήσουν τα Ευρωπαϊκά προγράμματα.

Ο Πρόεδρος της Π.Ε.Δ. Ν. Αιγαίου και Δήμαρχος Ρόδου

Φώτης Χατζηδιάκος

Χαιρετισμός Προέδρου ΑΝ.ΔΩ Α.Ε

Ήδη διανύουμε την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 η οποία θα ολοκληρωθεί στο τέλος του 2023. Η περίοδος αυτή – η πέμπτη σε ότι αφορά την στήριξη από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία – συμπίπτει με την κρίση που διανύει η χώρα καθώς και με την συγκυρία που, κατατάσσει την Περιφέρειά μας στις αναπτυγμένες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μειώνοντας δραστικά τα ποσά που διατίθενται σε αυτή.

Σκοπός του Οδηγού που κρατάτε στα χέρια σας είναι η καταγραφή και η απλοποίηση όλων των διαθέσιμων Προγραμμάτων Χρηματοδότησης για τον Δήμο σας αλλά και για τους ενδιαφερόμενους πολίτες και φορείς που δραστηριοποιούνται στην περιοχή σας. Ελπίζουμε ότι θα αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο για εσάς και τους συνεργάτες σας για τα επόμενα χρόνια. Εκτός από την σύντομη περιγραφή των χρηματοδοτικών εργαλείων, παρέχονται και όλες οι χρήσιμες πληροφορίες για την ενημέρωση και την εφαρμογή των προγραμμάτων.

Η ΑΝ.ΔΩ. Α.Ε. η πολυμετοχική Αναπτυξιακή Εταιρεία της αυτοδιοίκησης και των φορέων της Δωδεκανήσου, είναι ένας αξιόπιστος συνεργάτης που στέκεται πάντα αρωγός σε αναπτυξιακές πρωτοβουλίες των Δήμων της Δωδεκανήσου.

Η Πρόεδρος της ΑΝ. ΔΩ. Α.Ε.

Βασιλική Παπαδημητρίου – Ξεπαπαδάκη

Πολιτικός Επιστήμων, Διεθνολόγος,
Εντεταλμένη Δημοτική Σύμβουλος Προγραμματισμού και Οργάνωσης, Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων,
Διασύνδεσης του Δήμου Ρόδου με τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα.

Συντομογραφίες

Δ.Α	Διαχειριστική Αρχή
ΔΕΥΑ	Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης
ΕΓΤΑΑ	Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης
ΕΔΕΤ	Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΣ	Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία
ΕΕΤΑΑ	Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΠ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
ΕΠ ΑΝΕΚ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία
ΕΠ ΜΔΤ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα
ΕΠ ΥΜΕΠΕΡΑΑ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη
ΕΠΑΛΘ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας και Θάλασσας
ΕπΠΑ	Επιτροπή Παρακολούθησης
ΕΣΗΔΗΣ	Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων
ΕΣΠΑ	Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης
ΕΤΘΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας
ΕΤΠΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΕΥΔ	Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης
Κοιν.Σ.Επ	Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση
ΜΚΟ	Μη Κυβερνητική Οργάνωση
ΜΜΕ	Μικρομεσαία Επιχείρηση
ΜΟΔ	Μονάδα Οργάνωσης και Διαχείρισης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων Α.Ε.
ΟΤΔ	Ομάδα Τοπικής Δράσης
ΟΧΕ	Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση
ΠΑΑ	Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης
ΠΕΠ	Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα
Τ.Σ	Ταμείο Συνοχής
ΤΑΠΤοΚ	Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων

Επεξηγήσεις Βασικών Εννοιών (α-δ)

Ανάκτηση
Η επιστροφή από τον δικαιούχο αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών από μη νόμιμη αιτία.

Αρχή Ελέγχου (ΑΕ)
Εθνική, περιφερειακή ή τοπική δημόσια αρχή ή οντότητα, λειτουργικά ανεξάρτητη από τη Διαχειριστική Αρχή και την Αρχή Πιστοποίησης, η οποία ορίζεται από το κράτος - μέλος για κάθε Επιχειρησιακό Πρόγραμμα και είναι υπεύθυνη για τον έλεγχο της ουσιαστικής λειτουργίας του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου.

Αρχή Πιστοποίησης (ΑΠ)
Εθνική, περιφερειακή ή τοπική δημόσια αρχή ή φορέας, που ορίζεται από το κράτος μέλος για την πιστοποίηση καταστάσεων δαπανών και αιτήσεων πληρωμής πριν διαβιβαστούν στην Επιτροπή. Στο πλαίσιο αυτό, η Αρχή Πιστοποίησης εκτελεί τα καθήκοντα όπως αυτά ορίζονται στο άρθρο 126 του Κανονισμού (ΕΕ) 1303/2013 και στο ΦΕΚ 1451/Β/10.7.2015

Αχρεωστήτως καταβληθέντα ποσά
Κάθε δαπάνη στην οποία δεν αντιστοιχεί ίσης αξίας παραδοθέν προϊόν, έργο ή υπηρεσία, σύμφωνα με τους όρους της σχετικής σύμβασης ή απόφασης με την οποία αναλήφθηκε η υποχρέωση της δαπάνης.

Δημόσια δαπάνη
Η δαπάνη που πραγματοποιείται για την κάλυψη μέρους (όταν υπάρχει και ιδιωτική συμμετοχή) ή όλου (όταν υπάρχει μόνο δημόσια συμμετοχή) του προϋπολογισμού ενός Επιχειρησιακού Προγράμματος ή/και Έργου, και προέρχεται εξ ολοκλήρου από δημόσιους (εθνικούς και κοινοτικούς) πόρους, δηλαδή είναι το άθροισμα της Εθνικής Δημόσιας Δαπάνης (Εθνική Συμμετοχή) και της Κοινοτικής Συμμετοχής.

Δημοσιονομική διόρθωση
Η μείωση ή ακύρωση όλης ή μέρους της εθνικής και της κοινοτικής συνεισφοράς σε αν έργο ή πράξη, στα πλαίσια της συγχρηματοδότησής του από τα Επιχειρησιακά Προγράμματα, η οποία είναι ανάλογη προς την διαπιστωθείσα παρατυπία.

Διαρθρωτικά Ταμεία (ΔΤ)
Χρηματοδοτικά μέσα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την άσκηση της Περιφερειακής Πολιτικής, που παρεμβαίνουν δια της χρηματοδότησης των στόχων.

Διαχειριστική Αρχή (ΔΑ) Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΕΠ)
Κάθε Εθνική, Περιφερειακή ή Τοπική Αρχή ή φορέας δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, που ορίζεται από κράτος μέλος ή το κράτος μέλος, εφόσον ασκεί τα σχετικά καθήκοντα, για να διαχειρίζεται μια παρέμβαση για τους σκοπούς του Κανονισμού (ΕΚ) 1260/1999. Στην περίπτωση που το κράτος μέλος ορίζει διαφορετική από το ίδιο διαχειριστική αρχή, καθορίζει όλες τις λεπτομέρειες της σχέσης του με αυτήν την αρχή καθώς και όλες τις λεπτομέρειες της σχέσης της Διαχειριστικής Αρχής με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Στην Ελλάδα, η διαχείριση κάθε Επιχειρησιακού Προγράμματος ασκείται μέσω Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης (Διαχειριστική Αρχή) η οποία συνίσταται στο οικείο Υπουργείο ή Περιφέρεια.

Δικαιούχος
Δημόσιος ή ιδιωτικός οργανισμός, φορέας ή επιχείρηση, αρμόδιος για την έναρξη ή την έναρξη και υλοποίηση πράξεων. Στα πλαίσια των καθεστώτων ενίσχυσης δυνάμει του άρθρου 87 της Συνθήκης, οι δικαιούχοι είναι δημόσιες ή ιδιωτικές επιχειρήσεις που εκτελούν μεμονωμένο έργο και λαμβάνουν δημόσια ενίσχυση.

Επεξηγήσεις Βασικών Εννοιών (ε-λ)

Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης (ΕΥΔ)
Εθνική, περιφερειακή ή τοπική δημόσια αρχή ή δημόσιος ή ιδιωτικός φορέας, που ορίζεται από το κράτος μέλος και είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση και υλοποίηση του επιχειρησιακού προγράμματος σύμφωνα με την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης. Η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης εκτελεί τα καθήκοντα που ορίζονται στο άρθρο 60 του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006.

Επιλέξιμη πράξη
Είναι η πράξη που πληροί τα κριτήρια επιλεξιμότητας όπως αυτά εγκρίνονται από την Επιτροπή Παρακολούθησης του οικείου Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Επιλέξιμες δαπάνες
Όλες οι δαπάνες που έχουν πραγματοποιηθεί από 1η Ιανουαρίου 2014 για την υλοποίηση των πράξεων που έχουν αποφασιστεί από τη διαχειριστική αρχή του οικείου προγράμματος ή υπό την ευθύνη της, σύμφωνα με τη μεθοδολογία και τα κριτήρια επιλογής που έχουν καθοριστεί εκ των προτέρων από την επιτροπή παρακολούθησης είναι επιλέξιμες για στήριξη από τα Ταμεία. Οι κανόνες για την επιλεξιμότητα των δαπανών καθώς και οι όροι και προϋποθέσεις επιλεξιμότητας καθορίζονται σε εθνικό επίπεδο από το κράτος - μέλος.

Επιτροπή Παρακολούθησης
Το κράτος μέλος συνιστά Επιτροπή Παρακολούθησης για κάθε επιχειρησιακό πρόγραμμα, σε συμφωνία με την ΕΥΔ τριών μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης της απόφασης έγκρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος στο κράτος μέλος. Η Επιτροπή Παρακολούθησης εκτελεί τα καθήκοντα που ορίζονται στο άρθρο 65 του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΕΠ)
Έγγραφο που υποβάλλεται από το κράτος μέλος και εγκρίνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το οποίο καθορίζει μια αναπτυξιακή στρατηγική, με τη χρήση ενός συνεκτικού συνόλου προτεραιοτήτων. Ολοκληρωμένο επιχειρησιακό πρόγραμμα είναι το ΕΠ, του οποίου η χρηματοδότηση γίνεται από περισσότερα του ενός Ταμεία.

Επικεφαλής Εταίρος (ΕπΕτ)
Ο "κύριος δικαιούχος" σύμφωνα με το άρθρο 20 του Κανονισμού (ΕΚ) 1080/2006, ο οποίος αναλαμβάνει τη συνολική ευθύνη για την αίτηση υποβολής πρότασης και υλοποίησης ενός έργου. **Εταίροι Έργου (Ετ)** - οι λοιποί εταίροι που συμμετέχουν σε ένα έργο και αντιστοιχούν στον όρο "δικαιούχος" του άρθρου 20 του Κανονισμού (ΕΚ) 1080/2006.

Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση (ΚΟΙΝΣΕΠ)
Η Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση (ΚΟΙΝΣΕΠ) είναι μια καινοτόμος μορφή ιδιωτικής επιχείρησης, που θεσμοθετήθηκε πρόσφατα στην Ελλάδα (Ν.4019/2011) . Είναι μια μορφή αστικού συνεταιρισμού, όπου επενδυτές με όραμα ενώνουν τις δυνάμεις τους για να δημιουργήσουν μια κοινά διοικούμενη εταιρεία. Ο καθένας έχει μια ψήφο και έτσι ο κάθε συνεταίρος έχει λόγο στη διοίκηση της επιχείρησης.

Λογιστικοί Έλεγχοι Πράξεων (audit)
Πρόκειται για ελέγχους σε πράξεις οι οποίοι διενεργούνται από την Αρχή Ελέγχου ανά δωδεκάμηνο επί δείγματος πράξεων που επιλέγεται βάσει μεθόδου η οποία καθορίζεται ή εγκρίνεται επίσης από την Αρχή Ελέγχου. Οι έλεγχοι επαληθεύουν ότι πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- η πράξη ικανοποιεί τα κριτήρια επιλογής για το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, υλοποιείται σύμφωνα με την απόφαση έγκρισης και πληροί οποιονδήποτε ισχύοντα όρο ως προς τη λειτουργικότητα και τη χρήση της ή σχετικά με τους επιδιωκόμενους στόχους
- οι δηλωθείσες δαπάνες αντιστοιχούν στα λογιστικά έγγραφα και τα δικαιολογητικά που τηρούνται από τον Δικαιούχο.

Οι έλεγχοι πραγματοποιούνται επιτόπου βάσει εγγράφων και αρχείων που τηρούνται από τον Δικαιούχο.

Επεξηγήσεις Βασικών Εννοιών (μ-ω)

Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ)
Μη κερδοσκοπικές εθελοντικές ομάδες πολιτών που οργανώνονται σε τοπικό, εθνικό ή διεθνές επίπεδο. Οι ΜΚΟ επιτελούν μία πλειάδα υπηρεσιών και ανθρωπιστικών παρεμβάσεων, μεταφέρουν τις ανησυχίες των πολιτών στις κυβερνήσεις, παρακολουθούν πολιτικές και ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των πολιτών στα κοινωνικά, περιβαλλοντικά κλπ. θέματα ανάλογα με το σκοπό για τον οποίο έχουν ιδρυθεί.

Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (*ΟΠΣ*)
Το πληροφοριακό σύστημα του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, όπου καταχωρούνται τα δεδομένα που αφορούν τα προγράμματα, τις επενδύσεις του επενδυτικού νόμου και στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.
Αποτελεί ένα σύστημα πληροφόρησης και διαχείρισης, η χρήση του οποίου επιβάλλεται από την απαίτηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για ομοιόμορφη ηλεκτρονική ανταλλαγή δεδομένων με τα κράτη - μέλη και από την ανάγκη ύπαρξης ενός ενιαίου Πληροφοριακού Συστήματος:

Παρατυπία
κάθε παράβαση διάταξης του κοινοτικού δικαίου η οποία προκύπτει από πράξη ή παράλειψη οικονομικού φορέα και η οποία ζημιώνει ή ενδέχεται να ζημιώσει το γενικό προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με τον καταλογισμό αδικαιολόγητης δαπάνης στον κοινοτικό προϋπολογισμό.

Πράξη
Έργο ή ομάδα έργων που επιλέγονται από την Επιτροπή Επιλογής Πράξεων του Προγράμματος σύμφωνα με τα κριτήρια που καθορίζονται από την Επιτροπή Παρακολούθησης και υλοποιείται από τους δικαιούχους (εταίρους) προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι του άξονα προτεραιότητας με τον οποίο σχετίζονται.

- για την παρακολούθηση της προόδου των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων,
- για την αποτελεσματική τήρηση των δεσμεύσεων και
- για την αξιολόγηση των επιπτώσεων και των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από τις παρεμβάσεις των Ταμείων στα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Συνεργατικοί σχηματισμοί (clusters)
Ένα σύνολο ισχυρά αλληλεξαρτώμενων επιχειρήσεων, συνδεδεμένων σε αλυσίδα προστιθέμενης αξίας, που έχουν συνάψει στρατηγικές συμμαχίες με πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα, προμηθευτές και πελάτες, στο πλαίσιο του οποίου κυριαρχεί η διάχυση πληροφοριών μεταξύ των μελών και προάγεται η καινοτομία.

Φάκελος Πράξης
Πρόκειται για τυποποιημένο ενιαίο φυσικό αρχείο που τηρείται από τους Δικαιούχους και τις Διαχειριστικές Αρχές ώστε το σύνολο των ελάχιστων απαιτούμενων για την παρακολούθηση της Πράξης στοιχείων, πρωτογενών ή μη, να ταξινομούνται και αρχειοθετούνται με συγκεκριμένο και εύχρηστο τρόπο, που υπαγορεύεται από το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου.

Ωρίμανση Έργου
Διαδικασία που διατρέχει τις φάσεις ενός Έργου/Ενέργειας από τη σύλληψη του σχεδίου μέχρι την έναρξη της υλοποίησης. Περιλαμβάνει τις δραστηριότητες που απαιτούνται για την πλήρη προπαρασκευή του Έργου, προκειμένου να υπάρξει απρόσκοπτη υλοποίηση και λειτουργία του.

Εισαγωγή

Η ΕΕ χρηματοδοτεί ένα ευρύ φάσμα έργων και προγραμμάτων σε διάφορους τομείς, όπως:

- περιφερειακή και αστική ανάπτυξη
- απασχόληση και κοινωνική ένταξη
- γεωργία και αγροτική ανάπτυξη
- θαλάσσια και αλιευτική πολιτική
- έρευνα και καινοτομία
- ανθρωπιστική βοήθεια.

Πολιτική Συνοχής
Η πολιτική συνοχής (ή περιφερειακή πολιτική) υποστηρίζει την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή που είναι επιλέξιμη για χρηματοδότηση. Οι κανόνες για τη δαπάνη των χρημάτων που προορίζονται για την πολιτική συνοχής έχουν απλοποιηθεί προκειμένου να διευκολυνθεί και να βελτιωθεί ο συντονισμός. Ο προϋπολογισμός της ΕΕ για την περίοδο 2014-20 προβλέπει επενδύσεις στον τομέα της πολιτικής συνοχής ύψους 325 δισεκ. EUR σε χώρες, περιφέρειες και πόλεις της ΕΕ.

Διαχείριση κονδυλίων
Η διαχείριση των χρηματοδοτικών κονδυλίων διέπεται από αυστηρούς κανόνες που διασφαλίζουν ότι η διάθεσή τους παρακολουθείται στενά και χαρακτηρίζεται από **διαφάνεια** και **υπευθυνότητα**.

Δεδομένου ότι η διαχείριση των περισσότερων χρηματοδοτήσεων γίνεται από τις δικαιούχους χώρες, η ευθύνη για τη διενέργεια επιθεωρήσεων και ετήσιων ελέγχων βαρύνει τις εθνικές κυβερνήσεις.

Η διαχείριση του 76% και πλέον του προϋπολογισμού της ΕΕ γίνεται σε συνεργασία με τις εθνικές και περιφερειακές αρχές μέσω ενός συστήματος «κοινής διαχείρισης», κατά κύριο λόγο μέσω **5 μεγάλων ταμείων**, των **διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων**.

Τα (5) βασικά Ταμεία που υποστηρίζουν από κοινού την οικονομική ανάπτυξη σε όλες τις χώρες της ΕΕ είναι:

- Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) – περιφερειακή και αστική ανάπτυξη
- Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) – κοινωνική ένταξη και χρηστή διακυβέρνηση
- Ταμείο Συνοχής (ΤΣ) – οικονομική σύγκλιση των λιγότερο αναπτυγμένων περιφερειών
- Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)
- Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ)

Κάποια άλλα κονδύλια, τα οποία διαχειρίζεται απευθείας η ΕΕ, χορηγούνται υπό μορφή:

- **επιχορηγήσεων** για **συγκεκριμένα έργα που εντάσσονται σε πολιτικές της ΕΕ**, συνήθως μετά από δημόσια προκήρυξη, γνωστή ως "πρόσκληση υποβολής προτάσεων". Ένα τμήμα αυτής της χρηματοδότησης προέρχεται από την ΕΕ και ένα άλλο από άλλες πηγές
- **συμβάσεων** που συνάπτουν τα όργανα της ΕΕ για την **αγορά υπηρεσιών, προϊόντων ή έργων** που χρειάζονται για τη λειτουργία τους π.χ. εκπόνηση μελετών, παροχή κατάρτισης, διοργάνωση συνεδρίων, προμήθεια εξοπλισμού ΤΠ. Οι συμβάσεις ανατίθενται μέσω **προκήρυξης διαγωνισμών**.

Όλες οι Περιφέρειες της ΕΕ μπορούν να επωφεληθούν από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ. ΤΟ ΤΑ προορίζεται για τις λιγότερο ανεπτυγμένες Περιφέρειες.
Οι Δημόσιοι Οργανισμοί μπορούν να υποβάλλουν Αίτηση για Περιφερειακή Χρηματοδότηση. Ένας από τους στόχους του ΕΚΤ είναι να συνδράμει τη βελτιωμένη ποιότητα της Δημόσιας Διοίκησης και Διακυβέρνησης. ΤΟ ΕΚΤ εφαρμόζεται σε στενή συνεργασία μεταξύ δημοσίων αρχών, κοινωνικών εταίρων και οργανισμών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Φυσιογνωμία της Δωδεκανήσου – Γενικά στοιχεία

Τα Δωδεκάνησα ως γεωγραφική, διοικητική αλλά και ιστορική ενότητα, αποτελεί ένα νησιωτικό σύμπλεγμα εκατοντάδων νησιών από τα οποία 24 κατοικημένα, στο Ν.Α. άκρο του Αιγαίου, σε μεγάλη απόσταση από την ηπειρωτική Ελλάδα. Η συνολική έκταση του νομού καλύπτει 2,714 τ. χλμ. με την νήσο Ρόδο να καλύπτει το 51,58 % του συνόλου. Τα τρία μεγαλύτερα νησιά, η Ρόδος, η Κάρπαθος και η Κως καλύπτουν το 74,24% της συνολικής έκτασης της Δωδεκανήσου.

Το σύνολο του πληθυσμού ανέρχεται σε 190.988 (2011) και αποτελεί το 61,80% του πληθυσμού της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου (309.015 κάτοικοι). Η πληθυσμιακή πυκνότητά είναι 70 κάτοικοι / km2, μεγαλύτερη από την αντίστοιχη της Περιφέρειας (58 κάτοικοι) και μικρότερη από αυτή της Χώρας (82 κάτοικοι / km2).

Διοικητικά τα Δωδεκάνησα ανήκουν στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου (με έδρα τη Σύρο) και περιλαμβάνουν 15 «Καλλικρατικούς» Δήμους. Αποτελούνται από 4 Περιφερειακές Ενότητες: Ρόδου (Ρόδος, Σύμη, Τήλος, Χάλκη, Μεγίστη), Κω (Κω, Νισύρου), Καρπάθου (Κάρπαθος, Κάσος) και Καλύμνου (Κάλυμνος, Λέρος, Αστυπάλαια, Πάτμος, Λειψοί, Αγαθονήσι).

Ακολουθούν κάποια **επιλεγμένα στατιστικά στοιχεία για τα Δωδεκάνησα**, που προκύπτουν από τα επίσημα στοιχεία της Στατιστικής υπηρεσίας και την επεξεργασία από την ΑΝ.ΔΩ. Α.Ε.

Δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού
Μεταξύ των απογραφών των ετών 2001 και 2011 σημειώνεται αύξηση του συνολικού πληθυσμού της Δωδεκανήσου κατά 1,32% και μικρότερη από την αύξηση της Περιφέρειας (2,09%), αλλά και μεγαλύτερη απ' ότι στη Χώρα όπου ο μόνιμος πληθυσμός μειώθηκε κατά -1,08%.

Ηλικιακή διάρθρωση Πληθυσμού (δείκτης γήρανσης)
οι ομάδες ηλικιών **κάτω των 35 ετών** 45,29%, στην Περιφέρεια Ν. Αιγαίου (43,27%) και στη Χώρα, όπου σημειώνεται το μικρότερο ποσοστό (39,72%). Ως προς στις ηλικιακές ομάδες του μόνιμου πληθυσμού **άνω των 55 ετών**, προκύπτει ότι σε επίπεδο Νομού (24,98%) ποσοστό χαμηλότερο από το αντίστοιχο της Περιφέρειας (26,64%) και της Χώρας, όπου σημειώνεται το υψηλότερο ποσοστό (30,10%)

Δημογραφικός δείκτης (2011)

Περιοχές	Συνολικός μόνιμος πληθυσμός 2011	Συνολικός μόνιμος πληθυσμός κάτω των 35 ετών	Συνολικός μόνιμος πληθυσμός άνω των 55 ετών	Συνολικός μόνιμος πληθυσμός κάτω των 35 ετών*100/ Συνολικός μόνιμος πληθυσμός άνω των 55 ετών
Νομός	190.988	86.496	47.709	181,30%
Περιφέρεια	309.015	133.716	82.332	162,41%
Ελλάδα	10.816.286	4.295.887	3.255.207	131,97%

πηγή: ΕΛΣΤΑΤ-Επεξεργασία Ομάδας

Ο πληθυσμός της Δωδεκανήσου είναι νεότερος από εκείνο της Περιφέρειας και της Χώρας. Ο μεγαλύτερος δείκτης εμφανίζεται στις Τοπικές Κοινότητες της νήσου Ρόδου Παστίδα (363,47%), Καλυθιές (261,25%) και Κοσκινού (259,44%), στη Μεγίστη(247,17%) καθώς και στην τοπική Κοινότητα της νήσου Κω Ασφενδιού (292,71%), ενώ ο μικρότερος στις τοπικές Κοινότητες της Καρπάθου Σπόα (39,78%), Μεσοχώρι (55,69%) και Βωλάδα (69,11%), καθώς και στις τοπικές Κοινότητες της Ρόδου Μεσαναγρός (29,03%), Σιάννα (51,35%), Κρητηνία (59,92%) και Αγ. Ισίδωρος (60,98%).

Επίπεδο εκπαίδευσης (2011)

Επίπεδο εκπαίδευσης	Νομός	Ποσοστό %	Περιφέρεια	Ποσοστό %	Χώρα	Ποσοστό %
Μεταπτυχιακά, Διδακτορικά	1.677	0,88	2.671	0,86	196.844	1,82
Πτυχία τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	19.383	10,15	31.300	10,13	1.521.843	14,07
Πτυχία μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης/ανώτερων επαγγελματικών σχολών	11.130	5,83	18.282	5,92	592.479	5,48
Απολυτήρια Λυκείου/ πτυχία επαγγελματικών λυκείων/ επαγγελματικών σχολών	45.887	24,03	75.499	24,43	2.786.295	25,76
Γνωρίζοντες γραφή και ανάγνωση με ή χωρίς απολυτήρια Δημοτικού και απολυτήρια τριτάξιου Γυμνασίου	76.004	39,80	133.007	43,04	4.147.018	38,34
Δεν γνωρίζει γραφή και ανάγνωση, Ολοκλήρωσε την προσχολική αγωγή	16.479	8,63	26.683	8,63	895.452	8,28
Μη κατατασσόμενα άτομα (γεννηθέντα μετά την 1-1-2005	13.118	6,87	21.573	6,98	676.355	6,25

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ-Επεξεργασία Ομάδας

Θέση στην εργασία (2011)

Θέση στην εργασία	Νομός	Ποσοστό %	Περιφέρεια	Ποσοστό %	Χώρα	Ποσοστό %
Σύνολο απασχολούμενων	76.257	39,93	120.950	39,14	3.727.633	34,46
Εργοδότης	6.127	8,03	11.668	9,65	275.181	7,38
Εργαζόμενος για δικό σας λογαριασμό	13.246	17,37	23.577	19,49	834.130	22,38
Μισθωτός ή ημερομίσθιος	55.523	72,81	83.042	68,66	2.544.507	68,26
Μέλος παραγωγικού συνεταιρισμού	69	0,09	135	0,11	4.297	0,12
Βοηθός στην οικογενειακή επιχείρηση	1.063	1,29	1.974	1,63	47.919	1,29
Άλλη περίπτωση	229	0,30	554	0,46	21.599	0,58

πηγή : ΕΛΣΤΑΤ-Επεξεργασία Ομάδας

Οικονομικά στοιχεία

Το μοντέλο ανάπτυξης που έχει επικρατήσει τις τελευταίες δεκαετίες, έχει ως συνέπεια τη δραστική μείωση της συμμετοχής του Πρωτογενή Τομέα Παραγωγής τόσο στη διαμόρφωση του Ακαθάριστου Περιφερειακού Προϊόντος, όσο και στην απασχόληση. Η σημασία και η ανάπτυξη του Τριτογενή Τομέα Παραγωγής, λόγω της σημαντικής ανάπτυξης του τουριστικού τομέα τις τελευταίες δεκαετίες, είναι συνεχής και της προσδίδουν ένα ιδιόμορφο χαρακτήρα, με κύριο χαρακτηριστικό την ανισομερή κατανομή των τομέων παραγωγής.

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (σε εκατομμύρια ευρώ, σε τρέχουσες τιμές) σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ που αφορά στο Νομό Δωδεκανήσου (περιφερειακές ενότητες Καλύμνου, Καρπάθου, Κω, Ρόδου), στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου και στη Χώρα, διαμορφώθηκε για τα έτη από το 2000 έως το 2013 ως εξής:

Συνολικό ΑΕΠ *σε εκατομμύρια ευρώ, σε τρέχουσες τιμές* (2000-2013)

Έτος	Νομός	Περιφέρεια	ΕΛΛΑΔΑ	ΑΕΠ Νομού/ ΑΕΠ Περιφ. Ποσοστό %	ΑΕΠ Νομού/ ΑΕΠ Χώρας Ποσοστό %	ΑΕΠ Περιφέρ/ ΑΕΠ χώρας Ποσοστό %
2000	*2.819*	*4.801*	*141.247*	*58,73*	*2,00*	*3,40*
2001	***2.984***	***5.071***	***152.194***	***58,85***	***1,96***	***3,33***
2002	*2.971*	*5.158*	*163.341*	*57,61*	*1,82*	*3,16*
2003	*3.289*	*5.784*	*178.905*	*56,86*	*1,84*	*3,23*
2004	*3.498*	*6.299*	*193.716*	*55,53*	*1,81*	*3,25*
2005	*3.595*	*6.662*	*199.242*	*53,96*	*1,80*	*3,34*

2006	*4.012*	*7.178*	*217.862*	*55,90*	*1,84*	*3,29*
2007	*4.206*	*7.683*	*232.695*	*54,74*	*1,81*	*3,30*
2008	*4.523*	*8.183*	*241.990*	*55,28*	*1,87*	*3,38*
2009	*4.150*	*7.599*	*237.534*	*54,61*	*1,75*	*3,20*
2010	*3.920*	*7.236*	*226.031*	*54,17*	*1,73*	*3,20*
2011*	***3.618***	***6.603***	***207.029***	***54,79***	***1,75***	***3,19***
*2012**	*3.471*	*6.079*	*191.204*	*57,09*	*1,82*	*3,18*
*2013**	*3.217*	*5.832*	*180.389*	*55,17*	*1,78*	*3,23*

*πηγή : ΕΛΣΤΑΤ-Επεξεργασία Ομάδας * Προσωρινά στοιχεία*

Από τον ανωτέρω πίνακα εμφανίζεται ότι το ΑΕΠ (σε τρέχουσες τιμές-εκατομμύρια ευρώ), σε όλες τις χωρικές ενότητες εμφανίζει μείωση μετά το έτος 2008 έως το 2013, καθώς η κρίση χρέους και η δημοσιονομική προσαρμογή που ακολούθησε μετά το 2009, επηρέασε αρνητικά την οικονομία, τα εισοδήματα και την απασχόληση.

Σημειώνεται ότι το ΑΕΠ του Νομού Δωδεκανήσου, σταθερά όλα τα έτη, συμμετέχει στη διαμόρφωση του ΑΕΠ της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου με ποσοστά μεγαλύτερα του 50%.

Κατά κεφαλή ΑΕΠ *σε ευρώ, σε τρέχουσες τιμές* (2000-2013)

Έτος	Νομός	Περιφέρεια	ΕΛΛΑΔΑ	ΑΕΠ κατά κεφαλή Νομού / ΑΕΠ κατά κεφαλή Περιφέρειας Ποσοστό %	ΑΕΠ κατά κεφαλή Νομού / ΑΕΠ κατά κεφαλή Χώρας Ποσοστό %	ΑΕΠ κατά κεφαλή Περιφέρειας / ΑΕΠ κατά κεφαλή χώρας Ποσοστό %
2000	*14.673*	*15.557*	*13.071*	*94,32*	*112,25*	*119,02*
2001	***15.353***	***16.174***	***14.011***	***94,93***	***109,58***	***115,43***
2002	*15.145*	*16.293*	*14.994*	*92,95*	*101,01*	*108,67*
2003	*16.664*	*18.185*	*16.371*	*91,64*	*101,79*	*111,08*
2004	*17.560*	*19.666*	*17.683*	*89,29*	*93,31*	*111,22*
2005	*17.831*	*20.609*	*18.134*	*86,52*	*98,33*	*113,65*
2006	*19.699*	*22.012*	*19.769*	*89,49*	*99,65*	*113,35*
2007	*20.504*	*23.389*	*21.061*	*88,67*	*97,35*	*111,05*
2008	*21.943*	*24.747*	*21.845*	*86,67*	*100,45*	*113,29*
2009	*20.098*	*22.872*	*21.386*	*87,87*	*93,98*	*106,95*
2010	*18.981*	*21.709*	*20.324*	*87,43*	*93,39*	*106,82*
2011*	***17.476***	***19.748***	***18.643***	***88,49***	***93,74***	***105,93***
*2012**	*16.739*	*18.163*	*17.311*	*92,16*	*96,69*	*104,92*
*2013**	*15.512*	*17.422*	*16.451*	*89,04*	*94,29*	*105,90*

*πηγή : ΕΛΣΤΑΤ-Επεξεργασία Ομάδας * Προσωρινά στοιχεία*

Από την επεξεργασία των δεδομένων της ΕΛ.ΣΤΑΤ. που αφορά στο κατά κεφαλή ΑΕΠ των περιφερειακών ενοτήτων του Νομού Δωδεκανήσου (το κατά κεφαλήν ΑΕΠ δείχνει και τον πραγματικό παραγωγικό πλούτο της Περιφέρειας), της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου και της Ελλάδας, προκύπτει ότι το **έτος 2001** το κατά κεφαλή ΑΕΠ του Νομού αντιστοιχούσε στο **109,58%** του μέσου κατά κεφαλή ΑΕΠ της χώρας και το αντίστοιχο ποσοστό της Περιφέρειας στο 115,43%. Το **έτος 2011** τα ποσοστά αυτά μειώθηκαν στο **93,74%** και 105,93% αντίστοιχα, παραμένοντας όμως διαχρονικά το κατά κεφαλή ΑΕΠ της περιφέρειας, υψηλότερο εκείνου της Χώρας. Σημειώνεται με βάσει τα στατιστικά της ΕΛ.ΣΤΑΤ ότι σε όλες τις χωρικές ενότητες, το κατά κεφαλή ΑΕΠ (σε τρέχουσες τιμές ευρώ), εμφανίζει μείωση μετά το έτος **2008 έως το 2013**, λόγω της οικονομικής κρίσης που ακολούθησε μετά το 2009. Ειδικότερα το κατά κεφαλή ΑΕΠ στο Νομό μειώθηκε κατά 6.431,00€ (**41,46%**),στην Περιφέρεια κατά 7.325,00€ (**42,04%)** και στην Ελλάδα κατά 5.394,00€ (**32,79%**).

Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία κατά κλάδο (2011) Σε εκατομμύρια ευρώ. Σε τρέχουσες τιμές

Κλάδος	Νομός	Ποσοστό της συνολικής %	Περιφέρεια	Ποσοστό της συνολικής %	Χώρα	Ποσοστό της συνολικής %
Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	*78*	*2,45*	*153*	*2,63*	*6.109*	*3,36*
'Ορυχεία, λατομεία, βιομηχανία, παροχή ηλεκτρ. ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού, κλιματισμού και νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης	*192*	*6,04*	*331*	*5,70*	*22.016*	*12,10*
Εκ των οποίων Μεταποίηση	***85***	***2,67***	***141***	***2,43***	***16.175***	***8,89***
Κατασκευές	*144*	*4,53*	*331*	*5,70*	*6.310*	*3,47*
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών, μεταφορές και αποθήκευση, δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης	*1.296*	***40,77***	*2.589*	*44,62*	*44.313*	*24,36*
Ενημέρωση και επικοινωνία	*48*	*1,51*	*73*	*1,26*	*6.355*	*3,49*
Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες	*77*	*2,42*	*123*	*2,12*	*8.652*	*4,76*
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	*367*	*11,54*	*769*	*13,25*	*31.367*	*17,24*
Δραστηριότητες Επαγγελματικές, επιστημονικές, τεχνικές, διοικητικές και υποστηρικτικές	*95*	*2,99*	*140*	*2,41*	*9.570*	*5,26*
Δημόσια διοίκηση και άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση, εκπαίδευση, δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα	*788*	*24,79*	*1.101*	*18,98*	*40.403*	*22,21*
Τέχνες, διασκέδαση, ψυχαγωγία, άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών, δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών, μη διαφοροποιημένες δραστηριότητες νοικοκυριών που αφορούν την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών για ίδια χρήση, δραστηριότητες ετερόδικων οργανισμών	*94*	*2,96*	*193*	*3,33*	*6.815*	*3,75*
Συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία	***3.179***	***100,00***	***5.802***	***100***	***181.909***	***100***

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2011-Επεξεργασία Ομάδας

Σημειώνεται ότι το υψηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ του Νομού οφείλεται κυρίως στα τουριστικά νησιά. Τα υπόλοιπα και κυρίως τα πολύ μικρά διαθέτουν στοιχειώδη οικονομική δραστηριότητα και ως εκ τούτου υπάρχει διαφοροποίηση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ μεταξύ των επιμέρους νησιών. Διαχρονικά, το ΑΕΠ του Νομού, συμμετέχει στη διαμόρφωση του ΑΕΠ της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου με ποσοστά μεγαλύτερα του 53%, η όποια χαρακτηρίζεται ως μια από τις «περισσότερο αναπτυγμένες» Περιφέρειες της Ελλάδας, καθώς το κατά κεφαλή ΑΕΠ της, διαχρονικά είναι υψηλότερο εκείνου της Χώρας.

Το κατά κεφαλή ΑΕΠ του Νομού, μεταξύ των ετών **2001-2011,** σημείωσε τη μικρότερη αύξηση (κατά **13,83%)** σε σχέση με τις άλλες χωρικές ενότητες, ενώ μειώθηκε μεταξύ των ετών **2011-2013** κατά **12,66 %** και από το **2008 έως το 2013,** κατά **41,46%.** Η συνολική Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία στο Νομό μεταξύ των ετών 2001-2011, σημείωσε την μικρότερη αύξηση (κατά **19,69%),** σε σχέση με τις αντίστοιχες των άλλων χωρικών ενοτήτων και από το έτος **2008 έως το 2013** την μεγαλύτερη μείωση κατά (κατά **40,10%**).

Συνολική απασχόληση κατά τομέα (2001-2011)

Περιοχές	*Πρωτογενής Τομέας/ απασχ/νοι έτους **2001***	*Πρωτογενής Τομέας/ απασχολ/νοι έτους **2011***	*Μεταβολή*	*Δευτερογενής Τομέας/ απασχ/νοι έτους **2001***	*Δευτερογενής Τομέας/ απασχ/νοι έτους **2011***	*Μεταβολή*	*Τριτογενής Τομέας/ απασχ/νοι έτους **2001***	*Τριτογενής Τομέας/ απασχ/νοι έτους **2011***	*Μεταβολή*
Νομός	*6,50%*	*3,59%*	*-44,77*	*18,37%*	*13,81%*	*-24,82*	*69,50%*	*82,36%*	*+18,50*
Περιφέρεια	*8,74%*	*5,16%*	*-40,96*	*22,00%*	*17,03%*	*-22,59*	*63,87%*	*77,80%*	*+21,81*
Ελλάδα	*14,42%*	*9,99%*	*-30,72*	*21,75%*	*17,55%*	*-19,31*	*58,54%*	*72,46%*	*+23,78*

πηγή: ΕΛΣΤΑΤ-Επεξεργασία Ομάδας

Κλάδος δραστηριότητας	**Νομός**	**Περιφέρεια**	**Χώρα**
Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος & εστίασης	*26,90%*	*23,93%*	*7,82%*
Χονδρικό λιανικό εμπόριο Επισκευή Μηχανοκίνητων οχημάτων& μοτοσυκλετών	*15,97%*	*16,49%*	*17,48%*
Δημόσια διοίκηση και άμυνα – Υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	*10,83%*	*9,56%*	*9,65%*
Κατασκευές	*7,98%*	*10,56%*	*6,82%*
Μεταφορά και αποθήκευση	*5,05%*	*4,89%*	*5,17%*
Εκπαίδευση	*6,04%*	*6,03%*	*7,90%*
Γεωργία, Δασοκομία & αλιεία	*3,83%*	*5,16%*	*9,99%*
Δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα	*4,46%*	*3,96%*	*6,35%*

πηγή : ΕΛΣΤΑΤ-Επεξεργασία Ομάδας

Εξέλιξη Ανεργίας 2001-2011, σε σχέση με τον οικονομικώς ενεργό πληθυσμό
(*μεταβολή σε ποσοστιαίες μονάδες*)

Περιοχές	**οικονομικώς ενεργοί 2001**	**Άνεργοι έτους 2001**	**Άνεργοι /οικονομικώς ενεργοί 2001**	**οικονομικώς ενεργοί 2011**	**Άνεργοι έτους 2011**	**Άνεργοι / οικονομικώς ενεργοί 2011**	**Μεταβολή ποσοστών**
Νομός	*81.499*	*14.502*	*17,79%*	*88.551*	*12.294*	*13,88%*	*-3,91*
Περιφέρεια	*125.772*	*18.927*	*15,05%*	*140.016*	*19.066*	*13,62%*	*-1,43*
Ελλάδα	*4.614.499*	*512.410*	*11,10%*	*4.586.636*	*859.003*	*18,73%*	*+7,63*

πηγή : ΕΛΣΤΑΤ-Επεξεργασία Ομάδας

Η υψηλότερη ανεργία στο νομό, εμφανίζεται στις ηλικίες από **15- 34 ετών (55,81%)** και ακολουθούν οι ηλικίας από 35-54 ετών.

Τι να προσέξετε

Έγκαιρη υποβολή της Αίτησης

Η αίτηση συνήθως είναι μια πολύπλοκη γραφειοκρατική διαδικασία που απαιτεί αρκετό χρόνο. Ίσως χρειαστεί να δημιουργήσετε ακόμα και μια Ομάδα Έργου η οποία και θα ασχοληθεί με την αίτηση.

Κριτήρια επιλεξιμότητας του κάθε προγράμματος & Προϋποθέσεις συμμετοχής

Τα προγράμματα έχουν συγκεκριμένες δράσεις και σκοπούς. Δεν είναι όλες οι δράσεις επιλέξιμες. Τα κριτήρια επιλεξιμότητας προσδιορίζονται περαιτέρω στις προκλήσεις υποβολής προτάσεων. Διαβάστε τα προσεχτικά.

Επιλέξιμες Δαπάνες

Δείτε προσεκτικά ποιες δαπάνες είναι επιλέξιμες και σε ποιο βαθμό. Πολλά προγράμματα μπορεί να χρειαστούν τη βοήθεια αρκετών εθελοντών πέρα από το προσωπικό που θα θέλατε να προσλάβετε.

Συνεργασία και άντληση πληροφοριών από Φορείς που έχουν σχετική εμπειρία

Συνεργαστείτε και συνομιλήστε με φορείς που έχουν εμπλακεί σε παρεμφερή προγράμματα για ανταλλαγή και υιοθέτηση καλών πρακτικών *(best practices)* ή χρήσιμων συμβουλών.

Υπολογίστε το κόστος της συγκεκριμένης δράσης ή έργου το οποίο προτείνετε

Πολλές φορές οι δράσεις είναι συγχρηματοδοτούμενες, επομένως δεν καλύπτουν όλες τις δαπάνες αλλά μονάχα κάποιο μέρος τους.

Πρόβλεψη και εκτίμηση χρηματοροών *(cashflow)*

Οι εθνικές μονάδες που διαχειρίζονται τις κοινοτικές χρηματοδοτήσεις δεν καταβάλουν πάντα άμεσα τα επιδοτούμενα ποσά. Έτσι, σε περίπτωση καθυστέρησης χρηματικής καταβολής, ο οργανισμός θα πρέπει να έχει προνοήσει ώστε να συνεχίσει το έργο προσωρινά με ιδίους πόρους. Σε πολλές περιπτώσεις μια σημαντική προϋπόθεση για τη χρηματοδότηση ενός έργου είναι ο αιτών οργανισμός να κατέχει ίδιους πόρους ώστε να εγγυάται την προχρηματοδότηση του έργου.

Συμπράξεις Φορέων / Εταίρων *(joint venture)*

Ορισμένα προγράμματα, απαιτούν τη συνεργασία ενός η περισσότερων ευρωπαίων εταίρων. Ωστόσο, η εξεύρεση ενός αξιόπιστου και ικανού εταίρου δεν είναι πάντοτε εύκολη υπόθεση. Επικοινωνήστε με οργανισμούς που είχαν εμπλακεί σε παρεμφερή προγράμματα και ζητήστε τη συμβουλή τους για τους μελλοντικούς σας εταίρους. Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης όπως το Facebook και το LinkedIn μπορούν να φανούν χρήσιμα στην εύρεση εταίρων. Επίσης πολλά Ευρωπαϊκά προγράμματα έχουν επίσημες ιστοσελίδες αναζητήσεως εταίρων.

Αρχιτεκτονική των ΕΣΠΑ 2014-2020

Το **ΕΣΠΑ (Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης)** 2014-2020 αποτελεί το βασικό στρατηγικό σχέδιο για την ανάπτυξη της χώρας με τη συνδρομή σημαντικών πόρων που προέρχονται από τα **Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά** και **Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ)** της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Μέσω της υλοποίησης του ΕΣΠΑ επιδιώκεται η αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αδυναμιών της χώρας που συνετέλεσαν στην εμφάνιση της οικονομικής κρίσης αλλά και των προβλημάτων, οικονομικών και κοινωνικών, που αυτή δημιούργησε. Επίσης, το ΕΣΠΑ 2014-2020 καλείται να συνδράμει στην επίτευξη των εθνικών στόχων έναντι της **Στρατηγικής «Ευρώπη 2020».** Στόχος της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» είναι η προαγωγή μιας ανάπτυξης:

- έξυπνης, με αποτελεσματικότερες επενδύσεις στην εκπαίδευση, την έρευνα και την καινοτομία,
- βιώσιμης, χάρη στην αποφασιστική μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα,
- χωρίς αποκλεισμούς, με ιδιαίτερη έμφαση στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στη μείωση της φτώχειας.

Το αναπτυξιακό όραμα του ΕΣΠΑ

«Συμβολή στην αναγέννηση της ελληνικής οικονομίας με ανάταξη και αναβάθμιση του παραγωγικού και κοινωνικού ιστού της χώρας και τη δημιουργία και διατήρηση βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, έχοντας ως αιχμή την εξωστρεφή, καινοτόμο και ανταγωνιστική επιχειρηματικότητα και γνώμονα την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης.

Χρηματοδοτικές προτεραιότητες

1. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας

- Μετάβαση σε δραστηριότητες υψηλής προστιθέμενης αξίας
- Δημιουργία περιβάλλοντος φιλικού προς τις επιχειρήσεις που προσελκύει επενδύσεις
- Αξιοποίηση της έρευνας και της καινοτομίας για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας νέων και υφιστάμενων επιχειρήσεων

2. Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού – ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση

- Εκπαίδευση και διά βίου μάθηση
- Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού και πρόσβαση στην απασχόληση με έμφαση στη δημιουργία θέσεων εργασίας ειδικά για τους νέους
- Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας

3. Προστασία του περιβάλλοντος – Μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον

- Προστασία του περιβάλλοντος
- Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης των κινδύνων
- Μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα

4. Ανάπτυξη – εκσυγχρονισμός – ολοκλήρωση υποδομών για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη

- Δίκτυα μεταφορών με έμφαση στην ολοκλήρωση των Διευρωπαϊκών Δικτύων Μεταφορών, τους κάθετους άξονες και τη λειτουργική διασύνδεση των μεταφορικών μέσων
- Ενεργειακά δίκτυα
- Ευρυζωνικά δίκτυα

5. Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης

Καθοριστικό στοιχείο στον αναπτυξιακό σχεδιασμό της περιόδου 2014-2020 αποτέλεσε η εκπόνηση της εθνικής και των περιφερειακών **Στρατηγικών Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση.** Στο πλαίσιο των στρατηγικών αυτών, η χώρα και οι Περιφέρειές της καλούνται να εντοπίσουν τις δραστηριότητες εκείνες στις οποίες παρουσιάζουν ή είναι σε θέση να οικοδομήσουν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και σε αυτές να επικεντρώσουν τους διαθέσιμους πόρους και τις προσπάθειες ώστε να καταστεί δυνατή η επίτευξη σημαντικών αναπτυξιακών αποτελεσμάτων.
Σε εθνικό επίπεδο έχουν προσδιοριστεί **οκτώ (8) κλάδοι** στους οποίους θα δοθεί προτεραιότητα και αναμένεται να έχουν μεγαλύτερη συμμετοχή στην οικονομική μεγέθυνση. Οι κλάδοι αυτοί είναι οι εξής:

- Αγρο-διατροφή
- Υγεία – φάρμακα
- Τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών
- Ενέργεια
- Περιβάλλον και βιώσιμη ανάπτυξη
- Μεταφορές
- Υλικά – κατασκευές
- Τουρισμός, πολιτισμός, δημιουργικές βιομηχανίες

Ένα άλλο χαρακτηριστικό του αναπτυξιακού σχεδιασμού της περιόδου 2014-2020 αποτελούν οι **Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις.** Πρόκειται για εργαλεία ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης για την εφαρμογή αναπτυξιακών στρατηγικών σε περιοχές που παρουσιάζουν συγκεκριμένα προβλήματα ή διακρίνονται από σημαντικές αναπτυξιακές δεξιότητες. Στο πλαίσιο των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων είναι δυνατή η υλοποίηση συνδυασμένων επενδύσεων, οι οποίες χρηματοδοτούνται από περισσότερα του ενός Ταμεία, με στόχο την ολοκληρωμένη αντιμετώπιση των προβλημάτων ή την πλήρη αξιοποίηση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων μιας περιοχής.

Το ΕΣΠΑ 2014-2020 αποτελείται από **(20) Προγράμματα**, από τα οποία τα **(7) είναι Τομεακά** και τα **(13) Περιφερειακά**:

- Τα Τομεακά Προγράμματα αφορούν ένα ή περισσότερους τομείς και έχουν ως γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής όλη τη χώρα
- Τα 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ), ένα για κάθε μία από τις ελληνικές Περιφέρειες, περιλαμβάνουν δράσεις περιφερειακής εμβέλειας

Τομεακά ΕΠ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑνΕΚ)

Το πρόγραμμα αυτό χρηματοδοτεί δράσεις και έργα που ενισχύονται κυρίως από το ΕΤΠΑ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης) αλλά και από το ΕΚΤ (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) προκειμένου να εξασφαλίζεται και η συντονισμένη με τις επενδύσεις αντιμετώπιση αναγκών κατάρτισης ανθρωπίνων πόρων και διοικητικής μεταρρύθμισης. Στρατηγικός στόχος του ΕΠΑνΕΚ είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, η μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και η αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας. Σηματοδοτεί την κύρια στροφή στο νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα που αναδεικνύει σε κεντρικό ρόλο παραγωγικούς, ανταγωνιστικούς και εξωστρεφείς κλάδους, όπως ο τουρισμός, ο αγροδιατροφικός τομέας, αλλά και η μεταποίηση και οι υπηρεσίες υψηλής εγχώριας προστιθέμενης αξίας, ώστε να αυξηθούν η κλίμακα/μέγεθος των μονάδων παραγωγής, να επιταχυνθεί η εισαγωγή νέων προϊόντων/υπηρεσιών που δημιουργούν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα στη χώρα και τις επιμέρους περιφέρειες και ενσωματώνουν νέα γνώση, παράγοντας προϊόντα υψηλής ποιότητας και ανταγωνιστικά σε παγκόσμιο επίπεδο.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ)

Το πρόγραμμα είναι πολυτομεακό και πολυταμειακό (ΕΤΠΑ και ΤΣ) και χρηματοδοτεί μέσω των Ταμείων αυτών κυρίως τις βασικές υποδομές των μεταφορών και του περιβάλλοντος. Ένα μέρος του προϋπολογισμού που αφορά στο περιβάλλον, και ειδικότερα του Ταμείου Συνοχής, εκχωρείται προς τα 13 ΠΕΠ, προκειμένου να τα διαχειρισθούν οι Περιφέρειες για την υλοποίηση κυρίως έργων διαχείρισης υγρών αποβλήτων. Οι στόχοι του ΕΠ «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020» ως προς τον τομέα των μεταφορών συνίστανται στην προώθηση της ολοκλήρωσης των υποδομών του βασικού ΔΕΔ-Μ (οδικών, σιδηροδρομικών, λιμένων, αεροδρομίων), την προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών και τον εκσυγχρονισμό του συστήματος μεταφορών, τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας, καθώς και την ανάπτυξη βιώσιμων και οικολογικών αστικών μεταφορών (αστικών μέσων σταθερής τροχιάς) για την ενίσχυση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας. Στον τομέα του περιβάλλοντος οι στόχοι συνίστανται στην προστασία και αξιοποίηση του περιβάλλοντος, ως μέσου για την υποστήριξη της μετάβασης της Χώρας σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον με ταυτόχρονη υποστήριξη της δημιουργίας ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων στο σύνολο των τομέων της οικονομίας τη διευκόλυνση της προσέλκυσης επενδύσεων και την παροχή ευκαιριών άσκησης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στον ίδιο τον τομέα του περιβάλλοντος.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση»

Το πρόγραμμα είναι πολυτομεακό και μονοταμειακό (ΕΚΤ) και αποτελεί το κύριο υποστηρικτικό «εργαλείο» της Χώρας που σε συνέργεια και συμπληρωματικότητα με τα άλλα ΕΠ θα συμβάλλει στην οικονομική ανάκαμψη, καθώς περιλαμβάνει ολοκληρωμένες πολιτικές για τη στήριξη της δημιουργίας βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, την προώθηση της ενεργητικής ένταξης στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της ένταξης ευάλωτων κοινωνικά ομάδων, τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, την ισχυροποίηση της σύνδεσης της εκπαίδευσης, κατάρτισης και δια βίου μάθησης με την αγορά εργασίας, με βασικό στόχο τον περιορισμό η/και την εξάλειψη των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης, ή/και την ελαχιστοποίηση του κόστους που προκαλείται από την υψηλή ανεργία.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα»

Περιλαμβάνει δράσεις που αποσκοπούν στην εισαγωγή μεταρρυθμίσεων μέσω και νέων τεχνολογιών και πληροφορικής στον Δημόσιο Τομέα. Το πρόγραμμα είναι πολυτομεακό και πολυταμειακό (ΕΤΠΑ και ΕΚΤ). Η αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης αποτελεί βασική προτεραιότητα της χώρας δεδομένου ότι επηρεάζει οριζόντια όλα τα επίπεδα λειτουργίας, παραγωγής και ανάπτυξης και αποτελεί ταυτόχρονα βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματική υλοποίηση μεταρρυθμίσεων σε όλους τους τομείς. Το ΕΠ θα συμβάλλει στην εθνική προσπάθεια προκειμένου στα επόμενα χρόνια, η ελληνική Δημόσια Διοίκηση να καταστεί συνεκτική, καλά συντονισμένη, ευέλικτη, εξωστρεφής και προσανατολισμένη στο αποτέλεσμα, αποκαθιστώντας τη σχέση εμπιστοσύνης του κράτους με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, παρέχοντας πολιτοκεντρικές και συνεχώς αναβαθμιζόμενες υπηρεσίες αποτελώντας έτσι έναν από τους βασικούς πυλώνες για την ανάκαμψη της χώρας.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Τεχνική Βοήθεια»

Το πρόγραμμα είναι πολυταμειακό (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ και ΤΣ) και στοχεύει στην υποστήριξη της λειτουργίας και της εφαρμογής όλων των ΕΠ που χρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία.

Πρόγραμμα «Αγροτική Ανάπτυξη» (ΠΑΑ)

Το πρόγραμμα είναι πολυτομεακό και μονοταμειακό (Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης - ΕΓΤΑΑ). Το ΠΑΑ στοχεύει στην επίτευξη της ολοκληρωμένης ανάπτυξης και της βιώσιμης ανταγωνιστικότητας του αγροτικού χώρου μέσω της μετάβασης σε ένα ισχυρό, αειφόρο αγροδιατροφικό

σύστημα και της αύξησης της προστιθέμενης αξίας των αγροτικών περιοχών. Από το συγκεκριμένο πρόγραμμα εκχωρείται για διαχείριση στις Περιφέρειες περίπου το 30%.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Αλιείας και Θάλασσας»

Το πρόγραμμα είναι μονοταμειακό (Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας - ΕΤΘΑ). Οι κύριοι στόχοι του ΕΠ είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των κλάδων της υδατοκαλλιέργειας και της μεταποίησης, η βιωσιμότητα της θαλάσσιας αλιείας και η βιώσιμη ανάπτυξη των περιοχών που εξαρτώνται παραδοσιακά από την αλιεία. Το πρόγραμμα αφορά επίσης την ανάγκη προστασίας και αποκατάστασης του θαλάσσιου περιβάλλοντος και των έμβιων πόρων, τον έλεγχο των αλιευτικών δραστηριοτήτων, τη συλλογή αλιευτικών δεδομένων και τη βελτίωση των γνώσεων σχετικά με την κατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

Πίνακας κατανομής των χρηματοδοτικών πόρων της προγραμματικής περιόδου 2014-2020 ανά ΕΠ

Στο πλαίσιο της Πολιτικής της Συνοχής, η **Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία (ΕΕΣ)** αποτελεί βασικό εργαλείο για την ενδυνάμωση των χωρικών συνεργασιών στο ευρωπαϊκό πλαίσιο, αλλά και με τρίτες χώρες και συνιστά μία από τις κύριες επιλογές για την προγραμματική περίοδο 2014-2020. Η ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία σε επίπεδο κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης υλοποιείται μέσω προγραμμάτων διασυνοριακής, διακρατικής και διαπεριφερειακής συνεργασίας. Τα εν λόγω προγράμματα διακρίνονται σε διμερή και πολυμερή.

Τα 5 διμερή προγράμματα αφορούν τη συνεργασία με ισάριθμες χώρες που γειτνιάζουν με την Ελλάδα. Από τις χώρες αυτές οι τρεις αποτελούν μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Κύπρος, Βουλγαρία και Ιταλία) και λαμβάνουν χρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ, ενώ οι δύο άλλες είναι υποψήφια κράτη-μέλη (Αλβανία και πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας) και χρηματοδοτούνται από το Μηχανισμό Προενταξιακής Βοήθειας (ΜΠΒ).

Τα διμερή Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας αποτελούν σημαντικό μοχλό ανάπτυξης των περιφερειών που συμμετέχουν και από τις δύο πλευρές των συνόρων, για τη δημιουργία ενός κοινού ευρωπαϊκού χώρου συνεργασίας στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων αλλά και των δυτικών και νοτίων συνόρων της χώρας.

Πίνακας κατανομής των χρηματοδοτικών πόρων της προγραμματικής περιόδου 2014-2020 στα διμερή Προγράμματα Συνεργασίας

Τα πολυμερή Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας, στα οποία συμμετέχουν περιφέρειες της χώρας μας, είναι τα εξής:

- Αδριατικής-Ιονίου (διακρατικό)
- MED (διακρατικό)
- MED ENI CBC (διασυνοριακό)
- Black Sea basin ENI CBC (διασυνοριακό)
- INTERREG EUROPE (διαπεριφερειακό)
- Balkan Meditteranean (διακρατικό)

Επίσης, η Ελλάδα διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο στη διαμόρφωση και υλοποίηση της **Μακροπεριφερειακής Στρατηγικής Αδριατικής-Ιονίου** και είναι επικεφαλής του πυλώνα της Γαλάζιας Ανάπτυξης της Μακροπεριφέρειας. Η στρατηγική αυτή, η οποία αποτελεί μια εκ των τεσσάρων μακροπεριφερειακών στρατηγικών της Ευρώπης, θα υποστηριχθεί από το διακρατικό πρόγραμμα Αδριατικής-Ιονίου στην υλοποίησή της.

Τέλος, στα προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας περιλαμβάνονται τα δίκτυα συνεργασιών **URBACT** και **ESPON**, καθώς και το **INTERACT**, το οποίο παρέχει τεχνική υποστήριξη σε όλα τα προγράμματα ΕΕΣ στον Ευρωπαϊκό χώρο.

Σύστημα διαχείρισης και ελέγχου

Κρίσιμοι παράγοντες για την επιτυχή εφαρμογή της αναπτυξιακής στρατηγικής για την προγραμματική περίοδο 2014-2020 αποτελούν η αποτελεσματική διαχείριση και υλοποίηση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και ο συντονισμός των εμπλεκόμενων φορέων στον προγραμματισμό, στη διαχείριση, παρακολούθηση και υλοποίηση αυτών, σύμφωνα με το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ), το οποίο συνίσταται στα παρακάτω:

- Ορισμός των αρχών/φορέων που αναλαμβάνουν τις αρμοδιότητες διαχείρισης, πιστοποίησης, ελέγχου και συντονισμού, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 1303/2013.
- Οργανωτική δομή και τις επιμέρους αρμοδιότητες των εν λόγω αρχών/ φορέων.
- Λειτουργική συσχέτιση των αρχών/φορέων και συμμόρφωση προς την αρχή διαχωρισμού των αρμοδιοτήτων.
- Γραπτές διαδικασίες που πρέπει να εφαρμόζονται.
- Κανονιστικές πράξεις που απαιτούνται για τον ορισμό των αρχών/ φορέων και την εφαρμογή των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.

Στο πλαίσιο αυτό, οι βασικές αρχές που διέπουν το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου 2014-2020 επικεντρώνονται στα εξής:

- Ύπαρξη κοινών κανόνων στη διαχείριση και παρακολούθηση των ΕΠ σύμφωνα με την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και με στόχο τον καλύτερο έλεγχο ενδεχόμενων αποκλίσεων στην εφαρμογή τους και την έγκαιρη λήψη και εφαρμογή διορθωτικών μέτρων.
- Υποχρεωτική ηλεκτρονική ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ των αρχών διαχείρισης και των δικαιούχων των πράξεων, μέσω του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ΟΠΣ), με στόχο τη μείωση της διοικητικής επιβάρυνσης των εμπλεκόμενων αρχών και φορέων.
- Ενδυνάμωση της ηλεκτρονικής επικοινωνίας του ΟΠΣ με τα πληροφοριακά συστήματα των Δικαιούχων και των Ενδιάμεσων Φορέων, αλλά και άλλων φορέων της Γενικής Κυβέρνησης με στόχο την μείωση της γραφειοκρατίας και την αποτελεσματικότερη λειτουργία των εμπλεκόμενων αρχών και φορέων.
- Έγκαιρη χρηματοδότηση των πράξεων μέσω του Κεντρικού Λογαριασμού ΕΣΠΑ σε συνδυασμό με την ηλεκτρονική διασύνδεση των Πληροφοριακών Συστημάτων ΟΠΣ – ΠΔΕ και Τράπεζας της Ελλάδας.

Ο σχεδιασμός του ΣΔΕ έλαβε υπόψη την αρχιτεκτονική του νέου αναπτυξιακού σχεδιασμού, τις νέες απαιτήσεις του Κανονισμού (ΕΕ) 1303/2013 για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020, καθώς και την εμπειρία της εφαρμογής του ΣΔΕ 2007-2013, συμπεριλαμβανομένων των βελτιώσεων που διενεργήθηκαν ή και κρίθηκαν ως αναγκαίες στο πλαίσιο αυτού.

Πώς λειτουργεί το ΕΣΠΑ (για ιδιώτες)

Στα πλαίσια του ΕΣΠΑ η κυβέρνηση **διαμοιράζει χρηματοδοτήσεις**, μέσω προκλήσεων ανά τομεακό ή περιφερειακό επιχειρησιακό πρόγραμμα. Οι υποβολές διεξάγονται σε **χρονικά περιορισμένες περιόδους υποβολών**, που προαναγγέλλονται από τα εκάστοτε αρμόδια υπουργεία. Η αξιολόγηση των προτάσεων γίνεται μαζικά, δημοσιεύονται τα αποτελέσματα και στη συνέχεια δίνεται διορία έως τριών ετών για την υλοποίηση τους.

Η χρηματοδότηση είναι ένα **ποσοστό της επένδυσης** ή φοροαπαλλαγές με προαπαιτούμενο τα εξοφλημένα παραστατικά των δαπανών, τα οποία εξετάζονται με επιτόπιους ελέγχους. Το μεγάλο πλεονέκτημα του ΕΣΠΑ είναι η διαθεσιμότητα του και πως είναι μια ιδιαίτερα ελκυστική επιλογή για να συνδυαστεί με έναν ή περισσότερους τρόπους χρηματοδότησης (τραπεζικό κεφάλαιο, venture capital κ.α.).

Διαδικασία Επιχορήγησης

Η διαδικασία ξεκινά με την προετοιμασία του επενδυτικού φακέλου και ολοκληρώνεται με την τελευταία καταβολή (δόση) της επιχορήγησης.

1 ► Προετοιμασία επενδυτικού φακέλου, απαιτείται:
- -η συλλογή προσφορών (προμηθευτές)
- -η συλλογή δικαιολογητικών
- -η συγγραφή business plan (συντάσσεται από τον σύμβουλο)

2 ► Ο επενδυτικός φάκελος κατατίθεται στην αρμόδια υπηρεσία εντός των καταληκτικών ημερομηνιών που έχουν οριστεί από το πρόγραμμα.

3 ► Ο επενδυτικός φάκελος αξιολογείται από την αρμόδια υπηρεσία και κατά περίπτωση εγκρίνεται. (ΝΑΙ / ΟΧΙ)

4 ► Ο επενδυτής αποφασίζει να δεχτεί την επιδότηση (ΝΑΙ / ΟΧΙ) και υπογράφεται σύμβαση.

5 ► Οι επενδυτές αφού έχουν υλοποιήσει τις δαπάνες που είχαν εντάξει στο επενδυτικό τους σχέδιο συγκεντρώνουν τα εξοφλημένα τιμολόγια των δαπανών (με την επιμέλεια του επενδυτικού τους συμβούλου) και τα καταθέτουν στην αρμόδια υπηρεσία (έκθεση ελέγχου).

6 ► Οι επενδυτές λαμβάνουν με την μορφή επιταγής ή με κατάθεση στον τραπεζικό τους λογαριασμό το ποσό της επιχορήγησης που τους αναλογεί σε μια ή δυο δόσεις. Σε κάποιες δε περιπτώσεις υπάρχει η δυνατότητα για τους επενδυτές να λάβουν προκαταβολή έως και το 100% του ποσού της επιχορήγησης με έκδοση ισόποσης εγγυητικής πριν ξεκινήσουν να υλοποιούν το επενδυτικό τους σχέδιο.

Αν και δεν υπάρχει υποχρέωση του επενδυτή να επιστρέψει το ποσό της επιδότησης υποχρεούται όμως να μην πουλήσει το εξοπλισμό που προμηθεύτηκε και να μην κλείσει την επιχείρηση του για ένα διάστημα 3-5 ετών ανάλογα με το πρόγραμμα επιχορήγησης.

Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα & ΟΤΑ

Τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΕΠ) αφορούν ένα ή περισσότερους τομείς της οικονομικής και κοινωνικής ζωής και έχουν ως γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής όλη τη χώρα.

Πιο συγκεκριμένα τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020 είναι τα εξής:

- ΕΠ Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία
- ΕΠ Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη
- ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
- ΕΠ Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα
- ΕΠ Τεχνική Βοήθεια
- Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης
- ΕΠ Αλιείας και Θάλασσας

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα _ ΕΠΑνΕΚ
«Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία 2014 – 2020»

Σύντομη Περιγραφή	Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα **(ΕΠΑνΕΚ)** εγκρίθηκε από την Ε.Ε στις 18.12.2014, αποτελεί ένα από τα πέντε τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα του ΕΣΠΑ για την περίοδο 2014 -2020, καλύπτει γεωγραφικά το σύνολο της Χώρας, και διαθέτει προϋπολογισμό 4,67 δις ευρώ δημόσιας δαπάνης (3,65 δις ευρώ Ενωσιακής Συνδρομής). Αναδεικνύει σε κεντρικό ρόλο (9) παραγωγικούς, ανταγωνιστικούς και εξωστρεφείς τομείς της οικονομίας όπως **τουρισμό, ενέργεια, αγροδιατροφή, περιβάλλον, εφοδιαστική αλυσίδα (logistics), τεχνολογίες πληροφορικής & επικοινωνιών, υγεία και φαρμακευτική βιομηχανία, δημιουργικές και πολιτιστικές βιομηχανίες, υλικά – κατασκευές.** Αποτελεί το μεγαλύτερο Πρόγραμμα του νέου ΕΣΠΑ (εκτός από το αγροτικό) αφού απορροφά το 25% των πόρων.
Στόχοι (ενδεικτικά)	Κεντρικός στρατηγικός στόχος του **ΕΠΑνΕΚ** είναι: ▪ η ενίσχυση της **ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας** των επιχειρήσεων, ▪ η μετάβαση στην **ποιοτική επιχειρηματικότητα**, με αιχμή την **καινοτομία** και την **αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας**. Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για την Ανταγωνιστικότητα, την Επιχειρηματικότητα, και την Καινοτομία κατέχει κεντρική θέση στην προσπάθεια της Χώρας για τη δημιουργία και στήριξη **ενός νέου παραγωγικού μοντέλου** που θα οδηγήσει στην ανάπτυξη και στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας, με τη μόχλευση ιδιωτικών πόρων. Επιδιώκεται : ▪ Στροφή σε ένα νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα, που αναδεικνύει σε κεντρικό ρόλο παραγωγικούς, ανταγωνιστικούς και εξωστρεφείς τομείς της οικονομίας. ▪ Υλοποίηση στρατηγικής «Έξυπνης Εξειδίκευσης» με στόχο τη σύνδεση της έρευνας και της καινοτομίας με την επιχειρηματικότητα και την ενίσχυση των υφιστάμενων πλεονεκτημάτων της Ελλάδας.
Δράσεις (ενδεικτικά)	<u>Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας με Τομεακές προτεραιότητες</u>: ▪ Ενίσχυση ειδικών μορφών τουρισμού. ▪ Ενίσχυση επιχειρήσεων για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας (ΑΠΕ/ΣΗΘΥΑ) ▪ Ενίσχυση επιχειρηματικότητας σε νέες αναπτυσσόμενες θεματικές αγορές Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) και αναβάθμιση πληροφοριακών υποδομών δημόσιας διοίκησης για υποστήριξη εξωστρέφειας & επιχειρηματικότητας. <u>Προσαρμογή εργαζομένων, επιχειρήσεων και επιχειρηματικού περιβάλλοντος στις νέες αναπτυξιακές απαιτήσεις</u> ▪ Ενίσχυση ικανότητας της δημόσιας διοίκησης και των μηχανισμών της, που θα εξασφαλίσουν ένα περιβάλλον φιλικότερο για την επιχειρηματική δραστηριότητα. ▪ Υποστήριξη σχεδίων προσαρμογής & αναδιάρθρωσης επιχειρήσεων και βελτίωσης των γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού τους. <u>Ανάπτυξη μηχανισμών στήριξης της επιχειρηματικότητας</u> ▪ Ενεργειακή αναβάθμιση οικιών, δημοσίων κτιρίων και εγκατάσταση ευφυών μετρητών. ▪ Ανάπτυξη υποδομών προστασίας και αξιοποίησης του φυσικού κεφαλαίου και της πολιτιστικής κληρονομιάς. ▪ Εκσυγχρονισμός και ενίσχυση συστήματος μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας. *Επισημαίνεται ότι οι παραπάνω δράσεις είναι ενδεικτικές. Αυτό σημαίνει ότι μπορεί να προστεθούν και άλλες που συνάδουν με τους στόχους του προγράμματος ή να μην υπάρξει πρόσκληση για κάποιες από αυτές αν επιτάσσεται κάτι τέτοιο από την εφαρμογή.*
Δικαιούχοι (ενδεικτικοί)	▪ **Δημόσια κτίρια** για ενεργειακή αναβάθμιση ▪ **Δημόσια διοίκηση** και δημόσιες υπηρεσίες και οργανισμοί, αρμόδιοι για δράσεις βελτίωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και της άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας ▪ Νεοδημιουργούμενες (start-up) πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις, νέοι επαγγελματίες (προτεραιότητα στη στήριξη των κοινωνικών ομάδων που εμφανίζουν υψηλά ποσοστά ανεργίας, καθώς και επιστήμονες και καταρτισμένο ανθρώπινο δυναμικό ▪ Πολίτες που αναβαθμίζουν ενεργειακά τις κατοικίες τους
Προϋπολογισμός	Συνολικός προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης: **4.665.144.578 ευρώ,** εκ των οποίων το ποσό των 3.646.378.272 ευρώ είναι η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 1.018.766.306 ευρώ είναι η Εθνική συμμετοχή.
Ποσοστό συγχρηματοδότησης	40% έως 100%
Αρμόδια Αρχή	Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης (ΕΥΔ)
Στοιχεία Επικοινωνίας	Μεσογείων 56, ΤΚ 115 27 Αθήνα, Τηλ.: 801 11 36 300 (ωράριο λειτουργίας 8.30 έως 17.00), Email. infoepan@mou.gr
Ιστοσελίδα (website)	www.antagonistikotita.gr
Σχετικά Αρχεία	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία 2014-2020 (PDF - 2,55 Mb) Σύνοψη Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία 2014-2020 (PDF - 249,64 Kb) Ενημερωτικό φυλλάδιο ΕΠΑνΕΚ – Σεπτέμβριος 2016 (PDF - 147,34 Kb)

Σύντομη Περιγραφή	Αφορά **δύο (2) Επιχειρησιακά Προγράμματα** στους τομείς: ▪ **Υποδομές Μεταφορών – Ενίσχυση Προσπελασιμότητας** (Άξονες 1-9) ▪ **Περιβάλλον – Αειφόρος Ανάπτυξη** (Άξονες 10-14) Συγχρηματοδοτείται από δύο Ταμεία, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ)
Στόχοι (ενδεικτικά)	Για τις **Μεταφορές**: ▪ Βελτίωση της ασφάλειας των μεταφορών (οδική ασφάλεια, ασφάλεια ναυσιπλοΐας και λιμενικών εγκαταστάσεων, ασφάλεια αεροναυτιλίας). ▪ Ανάπτυξη και επέκταση των βιώσιμων και οικολογικών αστικών μεταφορών (αστικών μέσων σταθερής τροχιάς και λοιπών καθαρών επιφανειακών μέσων). Για το **Περιβάλλον**: ▪ Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή - Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων. ▪ Διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας. ▪ Βιώσιμη αστική ανάπτυξη - Αστική αναζωογόνηση
Δράσεις (ενδεικτικά)	Για τις **Μεταφορές**: ▪ Ανάπτυξη συστημάτων μεταφοράς φιλικών προς το περιβάλλον συμπεριλαμβανομένων των λιμένων, των πολυτροπικών συνδέσεων και των υποδομών αερολιμένων, με σκοπό την προαγωγή της βιώσιμης περιφερειακής/ τοπικής κινητικότητας. Για το **Περιβάλλον**: ▪ Υποδομές και Διαχείριση Υγρών Αποβλήτων και Υδάτινων Πόρων σε νησιά και απομακρυσμένες περιοχές ▪ Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης, της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων κτηρίων και στον τομέα της στέγασης.
Δικαιούχοι	Για τον Τομέα **Μεταφορών**: ▪ Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού/ΕΥΔ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ /Μονάδα Γ' ▪ Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής / Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Για τον Τομέα **Περιβάλλοντος**: ▪ **Τοπική Αυτοδιοίκηση 1ου και 2ου βαθμού** ▪ Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης Αποχέτευσης (ΔΕΥΑ) ▪ Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦοΔΣΑ)
Προϋπολογισμός	Συνολικός προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης: **5.186.665.141 ευρώ,** εκ των οποίων το ποσό των 4.333.917.411 ευρώ είναι η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης (83,5%) και 852.747.730 ευρώ είναι η Εθνική συμμετοχή (16,5%). Μέρος του εκχωρείται στο ΕΠ Νοτίου Αιγαίου.
Αρμόδια Αρχή	Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης (ΕΥΔ)
Στοιχεία Επικοινωνίας	Τηλ.: 210 6930196, E-Mail: contact@epoalaa.gr
Ιστοσελίδα (website)	www.ymeperaa.gr
Σχετικά Αρχεία	Σύνοψη Επιχειρησιακού Προγράμματος "Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020" (PDF - 588,97 Kb) Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020 (PDF - 1,87 Mb)

Σύντομη Περιγραφή	Το **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση»** λειτουργεί συμπληρωματικά με τα υπόλοιπα τομεακά και περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020. **Στρατηγική επιλογή** του Ε.Π. αποτελεί η εμπροσθοβαρής υλοποίηση των δράσεων τα πρώτα έτη εφαρμογής του ΕΠ ΑΝΑΔ_ΕΔΒΜ για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της παρατεταμένης ύφεσης, κατεξοχήν στον τομέα της απασχόλησης.
Στόχοι (ενδεικτικά)	▪ Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση στο σύνολο των Περιφερειών της χώρας ▪ Αντιμετώπιση της ανεργίας και αύξηση της βιώσιμης απασχόλησης για όλους ▪ Βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας όλων των βαθμίδων του εκπαιδευτικού συστήματος ▪ Ανάπτυξη της Διά Βίου Μάθησης και βελτίωση της συνάφειας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με την αγορά εργασίας
Δράσεις (ενδεικτικά)	**Τομέας Εργασίας** **Συστημικές παρεμβάσεις των θεσμών της εργασίας και της πρόνοιας** ▪ Σύστημα Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας ▪ Θεσμική και επιχειρησιακή ενδυνάμωση των κοινωνικών εταίρων ▪ Ενδυνάμωση του Εθνικού Αναπηρικού Κινήματος **Βελτίωση Προοπτικών Απασχόλησης και Ανάπτυξης Δεξιοτήτων Ανθρώπινου Δυναμικού** ▪ Προώθηση απασχόλησης μέσω προγραμμάτων κοινωφελούς χαρακτήρα ▪ Προγράμματα δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας στον ιδιωτικό τομέα για ανέργους και ειδικές ομάδες ανέργων ▪ Απασχόληση ανέργων σε κλάδους αιχμής ▪ Προγράμματα Κατάρτισης ανέργων ναυτικών και παροχή επαγγελματικής πιστοποίησης ▪ Κατάρτιση, πρακτική άσκηση και πιστοποίηση ανέργων σε κλάδους αιχμής ▪ Προγράμματα για την εναρμόνιση της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής ▪ Υποστήριξη της απασχόλησης ΑΜΕΑ σε Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις **Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων : Διευκόλυνση Πρόσβασης στην Απασχόληση των Νέων έως 29 ετών** ▪ Επιταγή εισόδου για νέους από 18-24 ετών σε ιδιωτικές επιχειρήσεις για απόκτηση εργασιακής εμπειρίας ▪ Προώθηση των νέων έως 24 ετών από την ανεργία στην αυτοαπασχόληση με επιδότηση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης έως 12 μήνες ▪ Προώθηση της νεανικής επιχειρηματικότητας (18-24) μέσω της προώθησης της καινοτομίας και παροχής συμβουλευτικής για τη δημιουργία startups με στόχο την ενίσχυση της νεανικής καινοτομικής επιχειρηματικότητας ▪ Προγράμματα Μαθητείας για Νέους 15-24 ετών ▪ Επιταγή εισόδου για νέους από 25-29 ετών σε ιδιωτικές επιχειρήσεις για απόκτηση εργασιακής εμπειρίας ▪ Επιταγή εισόδου για νέους έως 29 ετών σε ιδιωτικές επιχειρήσεις στον κλάδο του τουρισμού, για απόκτηση εργασιακής εμπειρίας ▪ Πρόγραμμα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας και ένταξης στην απασχόληση για νέους 25-29 ετών ▪ Προώθηση νέων 25-29 ετών στην αυτοαπασχόληση **Τομέας Εκπαίδευσης** **Βελτίωση της Ποιότητας και Αποτελεσματικότητας του Εκπαιδευτικού Συστήματος** ▪ Ένταξη Ευάλωτων Κοινωνικών Ομάδων (ΕΚΟ) στα Δημοτικά σχολεία – Τάξεις υποδοχής ▪ Ενισχυτική διδασκαλία στη Β/θμια εκπαίδευση ▪ Ολοήμερα δημοτικά σχολεία ▪ Ανάπτυξη πληροφοριακού συστήματος συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων που αφορούν στην αντιμετώπιση του φαινομένου της πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης ▪ Ανάπτυξη υποστηρικτών δομών για την ένταξη και συμπερίληψη στην εκπαίδευση μαθητών με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ▪ Ολοήμερο νηπιαγωγείο ▪ Υποστήριξη των νέων ερευνητών με έμφαση στους κατόχους μεταπτυχιακού διπλώματος ▪ Ανάπτυξη της Διά Βίου Μάθησης και βελτίωση της συνάφειας της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας ▪ Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας ▪ Κέντρα Διά Βίου Μάθησης (ΚΔΒΜ) ▪ Πρακτική Άσκηση σπουδαστών Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού (Α.Ε.Ν.) επί πλοίου ▪ Πρακτική Άσκηση των ΕΠΑΣ μαθητείας του ΟΑΕΔ ▪ Αναδιάρθρωση ναυτικής εκπαίδευσης των Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού (Α.Ε.Ν.) σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα ▪ Πρακτική Άσκηση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση **Τεχνική Βοήθεια** ▪ Συμπληρωματικά/εξειδικευμένα συστήματα και εργαλεία οργάνωσης της διαχείρισης ▪ Πληροφόρηση και Επικοινωνία ▪ Αξιολόγηση, Μελέτες, Εμπειρογνωμοσύνες, Τεχνικοί Σύμβουλοι *Επισημαίνεται ότι οι παραπάνω δράσεις είναι ενδεικτικές.* *Σε κάθε περίπτωση η εξειδίκευση του προγράμματος, όπως αυτή θα αποτυπώνεται στις προσκλήσεις που θα εκδίδονται και θα αναρτώνται στον διαδικτυακό τόπο του προγράμματος θα οριστικοποιεί τις προς χρηματοδότηση δράσεις .*

Δικαιούχοι (ενδεικτικοί)	▪ Φορείς της Κυβέρνησης ▪ Επιτελικές δομές Υπουργείων ▪ Εθνικές, Περιφερειακές και **Τοπικές Αρχές και Αναπτυξιακοί Φορείς (Αυτοδιοίκηση και φορείς της, ΟΤΑ α' και β' βαθμού**, αναπτυξιακές εταιρείες ΟΤΑ, κλπ) ▪ Φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών ▪ Ερευνητικά Κέντρα – Ινστιτούτα, Τεχνολογικοί Φορείς, Ερευνητικά Πανεπιστημιακά Ιδρύματα κ.ά. ▪ Επιμελητήρια, κλαδικές, επαγγελματικές και επιστημονικές ενώσεις κ.ά. ▪ Οικονομικοί και κοινωνικοί εταίροι ▪ Αναπτυξιακές συμπράξεις ▪ Κοινωνικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις (ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ.) ▪ Οργανισμοί που εκπροσωπούν επιχειρήσεις ▪ ΚΕΚ, επαγγελματικές σχολές, ΜΚΟ κ.ά. ▪ Κοινωνικές Δομές, όπως Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης, Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, Οργανισμοί πρόνοιας, ειδικές εκπαιδευτικές μονάδες κ.ά. ▪ Εκπαιδευτικές μονάδες, διευθύνσεις εκπαίδευσης κ.ά. ▪ Ειδικές κατηγορίες και ευπαθείς ομάδες πληθυσμού (μητέρες, άνεργοι, γονείς, καταρτιζόμενοι, νέοι έως 29 ετών, μετανάστες, παλιννοστούντες, άτομα με αναπηρία, Ρομά, κ.ά.)
Προϋπολογισμός	Το **ΕΠ ΑΝΑΔ ΕΔΒΜ,** συνολικού π/υ **2,6 δις €** συγχρηματοδοτείται 1,93 δις € από το **Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)** και 0,17 δις € από **την Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ)** και 0,5 δις από εθνικούς πόρους και ποσοστό συγχρηματοδότησης σε 78, 81% επί του συνόλου.
Αρμόδια Αρχή	Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης (ΕΥΔ)
Στοιχεία Επικοινωνίας	Τηλ.: 2103278046, E-Mail: edulll@epeaek.gr, eydanad@mou.gr
Ιστοσελίδα (website)	Τομέας Εκπαίδευσης: www.edulll.gr - Τομέας Εργασίας: www.epanad.gov.gr
Σχετικά Αρχεία	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ΑΝΑΔ ΕΔΒΜ 2014-2020 (PDF - 1,99 Mb) Σύνοψη Επιχειρησιακού Προγράμματος ΑΝΑΔ ΕΔΒΜ 2014-2020 (PDF - 435,89 Kb)

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα _Μ.Δ.Τ
ΕΠ «Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα»

Σύντομη Περιγραφή	Το νέο ΕΠ **«Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα 2014-2020»**, εντάσσεται στο συνολικό αναπτυξιακό όραμα και στη στρατηγική προσέγγιση της χώρας για τα έτη 2014-2020 και στόχο έχει την αποδοτική χρήση των διαρθρωτικών Ταμείων και ειδικότερα του ΕΚΤ και του ΕΤΠΑ. Αποτελεί ένα από τα τέσσερα (4) Εθνικά Επιχειρησιακά Προγράμματα της χώρας του ΕΣΠΑ 2014-2020.
Στόχοι (ενδεικτικά)	▪ **Ενίσχυση της οργανωτικής, θεσμικής και επιχειρησιακής ικανότητας της δημοσίας διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης** μέσα από παρεμβάσεις που θα αλλάξουν τη δομή την οργάνωση και τη λειτουργία των υπηρεσιών προς όφελος των πολιτών και των επιχειρήσεων. ▪ **Προώθηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στο Δημόσιο Τομέα** η οποία σε συνδυασμό με συστημικές δράσεις και πολιτικές, θα αποτελέσουν τα κύρια εργαλεία μετασχηματισμού των υφιστάμενων διαδικασιών βελτιώνοντας τις παρεχόμενες υπηρεσίες και καθιστώντας τη Διοίκηση πιο αποτελεσματική και αποδοτική. ▪ **Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού του δημόσιου τομέα**, μέσω: της ορθολογικής κατανομής των ανθρώπινων πόρων, της καλύτερης αξιοποίησης των στελεχών της διοίκησης καθώς και της παροχής αναβαθμισμένων υπηρεσιών κατάρτισης/εκπαίδευσης, με στόχο την ατομική ανάπτυξη των υπαλλήλων και την ανταπόκρισή τους στις αυξημένες ανάγκες.
Δράσεις (ενδεικτικά)	▪ Αναδιοργάνωση φορέων της Δημόσιας Διοίκησης ▪ Προώθηση αρχών διαφάνειας και καταπολέμησης της διαφθοράς ▪ Εκπαίδευση – κατάρτιση δημοσίων υπαλλήλων ▪ Εφαρμογές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης: ➢ δημιουργία ή αναβάθμιση συστημάτων ΤΠΕ για την υποστήριξη της καλύτερης οργάνωσης και λειτουργίας του Δημοσίου Τομέα. ➢ ανάπτυξη ηλεκτρονικών υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση των πολιτών και των επιχειρήσεων. ➢ ενίσχυση της διαλειτουργικότητας μεταξύ δημοσίων υπηρεσιών. Επισημαίνεται ότι οι παραπάνω δράσεις είναι ενδεικτικές. Αυτό σημαίνει ότι μπορεί να προστεθούν και άλλες που συνάδουν με τους στόχους του προγράμματος ή να μην υπάρξει πρόσκληση για κάποιες από αυτές αν επιτάσσεται κάτι τέτοιο από την εφαρμογή.
Δικαιούχοι (ενδεικτικοί)	▪ Δημόσια Διοίκηση ▪ Αποκεντρωμένες Διοικήσεις ▪ **Τοπική Αυτοδιοίκηση (ΟΤΑ α' και β' βαθμού) –** Άξονες Προτεραιοτήτων 01, 02, 03 ▪ Δημόσιοι υπάλληλοι ▪ Δημόσιοι λειτουργοί ▪ Πολίτες ▪ Κοινωνικοί εταίροι ▪ Επιχειρήσεις
Προϋπολογισμός	Συνολικός προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης: **486.913.882 ευρώ,** εκ των οποίων 377.228.416 ευρώ είναι η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 109.685.466 ευρώ είναι η Εθνική συμμετοχή.
Αρμόδια Αρχή	**Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης (ΕΥΔ)** Επίσης, ως ενδιάμεσοι φορείς διαχείρισης, οι ακόλουθοι: **(α)** η Ειδική Υπηρεσία Στρατηγικού Σχεδιασμού, Συντονισμού και Εφαρμογής του ΥΠΕΣΔΔΑ για δράσεις των αξόνων προτεραιότητας 1 και 2 του ΕΠ. **(β)** Η Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της Γενικής Γραμματείας Ισότητας, για δράσεις του άξονα προτεραιότητα 3 του ΕΠ. **(γ)** Η Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης Α.Ε. (ΕΕΤΑΑ Α.Ε) για δράσεις τοπικής αυτοδιοίκησης του άξονα προτεραιότητας 1 του ΕΠ.
Στοιχεία Επικοινωνίας	Θεοφιλοπούλου 18 και Μεναίχμου, Αθήνα, Τηλ. Επικοινωνίας: 213 2018000 , Fax: 213 2018011
Ιστοσελίδα (website)	www.epdm.gr
Σχετικά Αρχεία	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Μεταρρύθμιση Δημοσίου Τομέα 2014-2020 (PDF - 1,44 Mb) Σύνοψη Επιχειρησιακού Προγράμματος Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα 2014-2020 (PDF - 535,94 Kb)

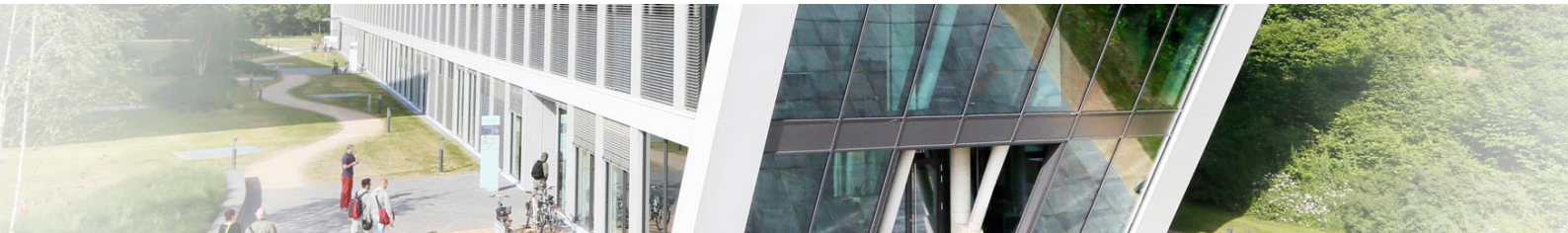

ΕΠ «Τεχνική Βοήθεια 2014-2020»

Σύντομη Περιγραφή	Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα **«Τεχνική Βοήθεια 2014-2020»** βασίζεται σε μια σαφή στρατηγική που αποσκοπεί στην μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των δομών και διαδικασιών του ΕΣΠΑ 2014-2020 και των επιμέρους Επιχειρησιακών Προγραμμάτων που οικοδομείται πάνω σε μια σύγχρονη αντίληψη βιώσιμων ανθρώπινων πόρων. Το ΕΠ αποτελεί παρέμβαση οριζόντιου χαρακτήρα, η οποία απευθύνεται στους φορείς και τις δομές διοίκησης, συντονισμού και εφαρμογής του ΕΣΠΑ 2014-2020. Συμπληρώνει τις δράσεις Τεχνικής Βοήθειας που αναλαμβάνονται στο πλαίσιο των Τομεακών και Περιφερειακών ΕΠ, περιλαμβάνοντας τις αναγκαίες οριζόντιες δράσεις για την ενίσχυση και τη διασφάλιση της λειτουργίας των επιτελικών δομών των Υπουργείων και του συστήματος και των δομών διοίκησης, συντονισμού και εφαρμογής του συνόλου των ΕΠ που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ και το Ταμείο Συνοχής και καλύπτουν το σύνολο της ελληνικής επικράτειας.
Στόχοι (ενδεικτικά)	▪ Ενίσχυση των συστημάτων και των διαδικασιών διοίκησης και συντονισμού της εφαρμογής των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. ▪ Ενίσχυση της στελέχωσης, διοικητικής οργάνωσης και λειτουργίας των υποστηρικτικών δομών του συστήματος διαχείρισης, συντονισμού και διοίκησης της εφαρμογής των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, καθώς επίσης και των επιτελικών δομών των Υπουργείων. ▪ **Ενίσχυση της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων φορέων** για την εφαρμογή συγχρηματοδοτούμενων παρεμβάσεων.
Δράσεις (ενδεικτικά)	▪ Εξειδικευμένος Σύμβουλος Ποιοτικού Ελέγχου (ΕΣΠΕΛ). ▪ Έλεγχοι έργων ΕΣΠΑ. ▪ **Εκπόνηση μελετών – Παροχή υπηρεσιών τεχνικών συμβούλων.** ▪ Δημοσιότητα – Πληροφόρηση. ▪ Αξιολογήσεις στρατηγικών για χρηματοδότηση. ▪ **Υποστήριξη δικαιούχων.** ▪ Μισθοδοσία των στελεχών της ΜΟΔ ΑΕ που απασχολούνται στις Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, στις Επιτελικές Δομές, στην Κεντρική Υπηρεσία της ΜΟΔ, καθώς και υποστηρικτικών δομών. ▪ Προσαρμογή του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ΟΠΣ) σύμφωνα με τις απαιτήσεις της προγραμματικής περιόδου 2014-2020. ▪ Δαπάνες μετακινήσεων, οργάνωσης εκδηλώσεων και εκπαίδευσης προσωπικού των δομών συντονισμού, διαχείρισης και των επιτελικών δομών των Υπουργείων, καθώς και του συστήματος διοίκησης και συντονισμού της εφαρμογής συγχρηματοδοτούμενων δράσεων. *Επισημαίνεται ότι οι παραπάνω δράσεις είναι ενδεικτικές. Αυτό σημαίνει ότι μπορεί να προστεθούν και άλλες που συνάδουν με τους στόχους του προγράμματος ή να μην υπάρξει πρόσκληση για κάποιες από αυτές αν επιτάσσεται κάτι τέτοιο από την εφαρμογή. Σε κάθε περίπτωση οι δικαιούχοι/ωφελούμενοι θα πρέπει να βασίζουν τις επιλογές τους στην εξειδίκευση του προγράμματος όπως αυτή θα αποτυπώνεται στις προσκλήσεις που θα εκδίδονται και θα αναρτώνται στον διαδικτυακό τόπο του προγράμματος.*
Δικαιούχοι	▪ Ειδικές Υπηρεσίες της Εθνικής Αρχής Συντονισμού (ΕΑΣ) ▪ ΜΟΔ ΑΕ ▪ ΕΥ Διαχείρισης Βιώσιμης Ανάπτυξης και Υποδομών ΣΔΙΤ ▪ ΕΥ Αρχή Πιστοποίησης και Εξακρίβωσης Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων ▪ Διεύθυνση Δημοσίων Επενδύσεων Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης & Τουρισμού ▪ Γενική Διεύθυνση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης & Τουρισμού ▪ Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης & Τουρισμού ▪ Γενική Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης & Τουρισμού ▪ Υπουργεία-Φορείς (ΚΔΕΟΔ, Οργανισμοί, **Δημόσιες Υπηρεσίες, Περιφέρειες, Δήμοι**, Συλλογικοί Φορείς Κοινωνικών Εταίρων κλπ.)
Προϋπολογισμός	Συνολικός προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης: **401.870.434 ευρώ,** εκ των οποίων το ποσό των 317.612.097 ευρώ είναι η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 84.258.337 ευρώ είναι η Εθνική συμμετοχή.
Αρμόδια Αρχή	Ειδική Υπηρεσία Στρατηγικής Σχεδιασμού και Αξιολόγησης (ΕΥΣΣΑ)
Στοιχεία Επικοινωνίας	Τηλ.: 210 3726000, E-Mail: eyssa@mnec.gr
Ιστοσελίδα (website)	http://www.tebo.gr
Σχετικά Αρχεία	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Τεχνική Βοήθεια 2014-2020 (PDF - 808,71 Kb) Αναθεώρηση Επιχειρησιακού Προγράμματος Τεχνική Βοήθεια 2014-2020 (ZIP - 1,13 Mb)

Σύντομη Περιγραφή	Το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2014-2020 καλύπτει όλη την επικράτεια της Ελλάδας. Εφαρμόζεται στις ενδιάμεσες και κυρίως αγροτικές περιοχές, δηλαδή στους 52 από τους 54 Νομούς της Ελλάδας, εξαιρουμένων των Νομών Αττικής και Θεσσαλονίκης
Δράσεις & Μέτρα για τα M04-M07-M08- M19 βλ. πιο κάτω ειδική αναφορά	Ο κεντρικός αναπτυξιακός **στόχος είναι «να αποτελέσει η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου έναν από τους κορυφαίους προορισμούς του τουρισμού της εμπειρίας παγκοσμίως μέσα από την υιοθέτηση μιας στρατηγικής βιώσιμης ανάπτυξης, διαφοροποίησης του προϊόντος και δημιουργίας ταυτότητας προορισμού».** Ο ορίζοντας ολοκλήρωσης του Προγράμματος είναι το 2023. Διαρθρώνεται στα 16 παρακάτω μέτρα, εκτός της Τεχνικής Βοήθειας : **M01 -** Δράσεις μετάδοσης γνώσεων και ενημέρωσης **M02 -** Συμβουλευτικές υπηρεσίες, υπηρεσίες διαχείρισης γεωργικής εκμετάλλευσης και υπηρεσίες αντικατάστασης στην εκμετάλλευση **M03 -** Συστήματα ποιότητας γεωργικών προϊόντων και τροφίμων **M04 -** Επενδύσεις σε υλικά στοιχεία του ενεργητικού **M05 -** Αποκατάσταση του δυναμικού γεωργικής παραγωγής που έχει πληγεί από φυσικές καταστροφές και καταστροφικά συμβάντα, και ανάληψη κατάλληλων προληπτικών δράσεων **M06 -** Ανάπτυξη γεωργικών εκμεταλλεύσεων και επιχειρήσεων **M07 -** Βασικές υπηρεσίες και ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές **M08 -** Επενδύσεις στην ανάπτυξη δασικών περιοχών και στη βελτίωση της βιωσιμότητας των δασών **M09 -** Σύσταση ομάδων και οργανώσεων παραγωγών **M10 -** Γεωργοπεριβαλλοντικά και κλιματικά μέτρα **M11 -** Βιολογικές καλλιέργειες **M12 -** Ενισχύσεις στο πλαίσιο του Natura 2000 και της οδηγίας πλαισίου για τα ύδατα **M13 -** Ενισχύσεις σε περιοχές που χαρακτηρίζονται από φυσικά ή άλλα ειδικά μειονεκτήματα **M14 -** Καλή διαβίωση των ζώων **M16 –** Συνεργασία **M19 -** Στήριξη για τοπική ανάπτυξη μέσω του LEADER (ΤΑΠΤΚ - τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων) (άρθρο 35 κανονισμού (ΕΕ) αριθ.1303/2013) Ενδιάμεσος Φορέας Διαχείρισης για τα Υπομέτρα 16.1, 16.4, 19.2, 19.3 & 19.4 και τις Δράσεις 4.3.1, 4.3.2, 4.3.3, 4.3.4, είναι η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του ΕΠ Νοτίου Αιγαίου. Τα **Μέτρα του ΠΑΑ** ομαδοποιούνται στις ακόλουθες **πέντε βασικές κατηγορίες**: ▪ Ιδιωτικές Επενδύσεις & ενισχύσεις στο γεωργικό & δασικό τομέα με συνολική κοινοτική συμμετοχή 1.027,6 εκ. € ▪ Δημόσιες επενδύσεις στο γεωργικό & δασικό τομέα με συνολική κοινοτική συμμετοχή 548,5 εκ€ ▪ Δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις εκτός πρωτογενή τομέα (διαφοροποίηση της οικονομικής βάσης της υπαίθρου και δημιουργία θέσεων απασχόλησης) με συνολική κοινοτική συμμετοχή 507 εκ € ▪ Μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος και την άμβλυνση της κλιματικής αλλαγής με συνολική κοινοτική συμμετοχή 962,3 εκ € ▪ Δομές υποστήριξης του αγρο-διατροφικού συστήματος και του δασικού τομέα με συνολική κοινοτική συμμετοχή 195εκ.€ ▪ Λοιπά μέτρα με συνολική κοινοτική συμμετοχή 1.000 εκ. €
Δικαιούχοι (ενδεικτικοί)	Αγρότες, φυσικά ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, Δημόσιες υπηρεσίες, ΟΤΑ Α΄ & Β΄ βαθμού, φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών, Πανεπιστήμια, Ερευνητικά κέντρα, δομές επαγγελματικής κατάρτισης
Προϋπολογισμός	Ο συνολικός προϋπολογισμός είναι 5,49 δις. €., εκ των οποίων τα 4,7 δισ. € είναι η συμμετοχή της Ε.Ε. Ποσό 60εκ.€ αφορά στην Τεχνική Βοήθεια (Μέτρο 20) Συγχρηματοδοτείται από το ΕΓΤΑΑ. Για το Νότιο Αιγαίο (EL42-NUTS2) η συνεισφορά του ΕΓΤΑΑ είναι 85% των επιλέξιμων δημόσιων δαπανών. Το ποσοστό αυτό μπορεί να αυξηθεί σε 90 % το ανώτατο για τα προγράμματα στα μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους. Επίσης το ποσοστό της συνεισφοράς του ΕΓΤΑΑ είναι αυξημένο κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες άνω του ποσοστού συγχρηματοδότησης του κάθε μέτρου (έως 95%), λόγω των προσωρινών δημοσιονομικών δυσκολιών, για δαπάνες που θα πληρωθούν κατά τα πρώτα δύο έτη εφαρμογής του ΠΑΑ 2014-2020. Το ποσοστό συνεισφοράς του ΕΓΤΑΑ που θα ήταν εφαρμοστέο χωρίς αυτήν την παρέκκλιση τηρείται για τη συνολική δημόσια δαπάνη κατά τη διάρκεια της περιόδου προγραμματισμού.)
Αρμόδια Αρχή	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων – Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης
Στοιχεία Επικοινωνίας	Τηλ.: 210-5275100, Φαξ: 210-5275124, e-mail: agrotikianaptixi@mou.gr
Ιστοσελίδα (website)	http://www.agrotikianaptixi.gr

συνεχίζεται…

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ
ΜΕΤΡΩΝ & ΔΡΑΣΕΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΕ ΟΤΑ
Μ04 – Μ07 – Μ08 – Μ19

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020» _ΠΑΑ
ΜΕΤΡΟ 04_ Επενδύσεις σε υλικά στοιχεία του ενεργητικού

Δράσεις (ενδεικτικά)	**Υπομέτρο 4.3:** Επενδύσεις σε υποδομές που σχετίζονται με την ανάπτυξη, τον εκσυγχρονισμό ή την προσαρμογή της γεωργίας και της δασοπονίας **ΔΡΑΣΗ 4.3.1: Υποδομές εγγείων βελτιώσεων** Στηρίζει την υλοποίηση τεχνικών έργων και των αντίστοιχων συνοδευτικών μελετών τους όπως: ▪ εκσυγχρονισμός των υπαρχόντων δικτύων άρδευσης καθώς και των σχετικών υποστηρικτικών τους υποδομών, ▪ ανακαίνιση και αντικατάσταση ηλεκτρομηχανολογικού εξοπλισμού ▪ χρήση ανακυκλωμένων υδάτων ▪ περιλαμβάνει επιπλέον μελέτες και αντίστοιχες κατασκευές έργων: ▪ ταμίευσης νερού και συνοδών αρδευτικών δικτύων ▪ τεχνητού εμπλουτισμού υπόγειων υδάτων σε ανακαίνιση δικτύου από γεωτρήσεις Επίσης περιλαμβάνεται και η ενίσχυση για την χρηματοδότηση πιλοτικών δικτύων παρακολούθησης μετεωρολογικών και υδροεδαφολογικών δεδομένων, καθώς και παραμέτρων που αφορούν στην ποιότητα και στην ποσότητα του νερού άρδευσης. **ΔΡΑΣΗ 4.3.3: Διάνοιξη και βελτίωση του δασικού οδικού δικτύου** Περιλαμβάνει Μελέτες και Έργα Διάνοιξης νέων δασικών οδών σε δάση και δασικές εκτάσεις, έργα βελτίωσης του υπάρχοντος δασικού οδικού δικτύου, συνοδά αυτών έργα καθώς και υποδομές μετατόπισης μεταφοράς δασικών προϊόντων όπως κορμοπλατείες, σχοινογερανοί κ.λ.π. **ΔΡΑΣΗ 4.3.4 Βελτίωση πρόσβασης σε γεωργική γη και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις** Περιλαμβάνει τη μελέτη και κατασκευή ή κατασκευή έργων πρόσβασης σε γεωργική γη ή κτηνοτροφική εκμετάλλευση με υποχρεωτική την ασφαλτο-τσιμεντόστρωση. Οι επιλέξιμες δαπάνες αφορούν σε. Δαπάνες για τη μελέτη και κατασκευή του έργου και δαπάνες αρχαιολογικών εργασιών [συμπεριλαμβανομένων και των άλλων δαπανών, που απαιτούνται όπως απαλλοτριώσεις, μεταφοράς δικτύων Οργανισμών Κοινής Ωφελείας (ΟΚΩ)]
Δικαιούχοι (ενδεικτικοί)	**ΔΡΑΣΗ 4.3.1:** Δημόσιος φορέας που έχει την ευθύνη για την έναρξη ή την έναρξη και την εφαρμογή πράξεων (η υπηρεσία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων που έχει την ευθύνη για το σχεδιασμό και την κατάρτιση του προγράμματος των έργων εκείνων που ικανοποιούν τις αρδευτικές ανάγκες της χώρας / η αρμόδια τεχνική υπηρεσία Υπουργείου ή ΟΤΑ (Α΄ & Β΄ βαθμού) **ΔΡΑΣΗ 4.3.3**: περιφερειακές Δασικές Υπηρεσίες, Διαχειριστές δασών και δασικών εκτάσεων: φυσικά πρόσωπα, νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, Δήμοι και ενώσεις τους **ΔΡΑΣΗ 4.3.4:** δημόσιος φορέας, που έχει την αρμοδιότητα έναρξης και υλοποίησης της σχετικής πράξης και ως εκ τούτου η δράση αφορά στην υλοποίηση δημόσιου έργου

Δράσεις (ενδεικτικά)

Υπομέτρο 7.1: Εκπόνηση θεματικών σχεδίων διαχείρισης για τον τομέα της γεωργίας σε προστατευόμενες περιοχές.
Αφορά στην εκπόνηση Θεματικών Σχεδίων Διαχείρισης για τον Τομέα της Γεωργίας (συμπεριλαμβανομένης της κτηνοτροφίας) σε προστατευόμενες περιοχές, ήτοι περιοχές του δικτύου NATURA 2000 (ή Εθνικά πάρκα στα οποία έχουν ενταχθεί οι περιοχές NATURA με τις περιφερειακές ζώνες αυτών) οι οποίες περιλαμβάνουν σημαντικές εκτάσεις με γεωργική χρήση (καλλιεργούμενες εκτάσεις και βοσκότοποι).
Οι περιοχές NATURA της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου δεν περιλαμβάνονται στις επιλέξιμες περιοχές.
Ο συνολικός προϋπολογισμός μπορεί να ανέλθει έως και το ποσό των 80.000€ ανά μελέτη θεματικού σχεδίου διαχείρισης, εκ των οποίων οι δαπάνες για δημοσιότητα και διαβούλευση μπορούν να ανέλθουν μέχρι ποσοστό 15% του συνολικού προϋπολογισμού.

Υπομέτρο 7.3: Ανάπτυξη ευρυζωνικών υποδομών στις αγροτικές περιοχές
Αφορά στη δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση ευρυζωνικών υποδομών δικτύων NGA για την κάλυψη των αγροτικών περιοχών. Αναλυτικά εντάσσονται οι εξής παρεμβάσεις:

- Δημιουργία ευρυζωνικής υποδομής συμπεριλαμβανομένων κατάλληλων τεχνολογικών επιλογών όπως ευκολίες οπισθόζευξης και εγκαταστάσεις εδάφους (π.χ. σταθερή, επίγεια ασύρματη, δορυφορική τεχνολογία ή συνδυασμός τεχνολογιών) και διευκόλυνση πρόσβασης σε αυτή,
- Αναβάθμιση υφιστάμενης ευρυζωνικής υποδομής,
- Εγκατάσταση παθητικής ευρυζωνικής υποδομής (π.χ. έργα πολιτικού μηχανικού, αγωγοί - ducts, λοιπά στοιχεία δικτύου) με πιθανή αξιοποίηση δικτύων κοινής ωφέλειας (π.χ. δίκτυα ενέργειας, μεταφορών, ύδρευσης, αποχέτευσης) ή άλλων υφιστάμενων υποδομών (π.χ. οπτικές ίνες /FTTx, darkfibre, ασύρματα δίκτυα πρόσβασης, αναβαθμισμένα καλωδιακά δίκτυα),
- Δημιουργία σημείων φιλοξενίας υποδομών τρίτων παρόχων. Οι υποδομές που θα αναπτυχθούν αφορούν την διάθεση υπηρεσιών σε μορφή χονδρικής.

Υπομέτρο 7.6: Δράσεις για την ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς των αγροτικών περιοχών
Αφορά στη μελέτη μαζί με την υλοποίηση δράσεων για την προστασία της φυσικής κληρονομιάς και των φυσικών πόρων σε αγροτικά οικοσυστήματα και σε τοπικό επίπεδο, επικεντρώνοντας σε γεωργικές εκτάσεις με ιδιαίτερη αξία όπως Γεωργική Γη Υψηλής Φυσικής Αξίας (HNV). Πρόκειται για τοπικής εμβέλειας και μικρής κλίμακας παρέμβαση και αφορά περιοχές μικρού μεγέθους (για παράδειγμα εντοπισμένες ενότητες παραδοσιακών καλλιεργειών, μικρούς νησιωτικούς υγροτόπους, ορεινά τοπικά οικοσυστήματα) και οικισμούς μέχρι και 5.000 κατοίκους. Επίσης συμπεριλαμβάνει και τη δημιουργία μικρών υποδομών για τη προώθηση της οικολογικής αξίας των γεωργικών οικοσυστημάτων (όπως φυτεύσεις, τεχνικά έργα προστασίας/διευθέτησης εδάφους ή υδάτων συμπεριλαμβανομένης της αποκατάστασης σχετικών υποδομών «παραδοσιακού χαρακτήρα π.χ. γούρνες, διαμόρφωση λοιπών «πράσινων» υποδομών κλπ.)

Δικαιούχοι (ενδεικτικοί)

Υπομέτρο 7.1: Φορείς εντός Δημοσίου Τομέα (όπως Κεντρική Διοίκηση – Υπουργεία, Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, ΟΤΑ Α ή Β Βαθμού) που είναι αρμόδιοι για την υλοποίηση των σχετικών δράσεων ή για τη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών (όπως προκύπτει από τη νομοθεσία ή μέσω ανάθεσης σχετικών αρμοδιοτήτων).

Υπομέτρο 7.3: Φορείς που είναι αρμόδιοι για την υλοποίηση των σχετικών δράσεων ανάπτυξης δημόσιων ευρυζωνικών υποδομών όπως Φορείς εντός Δημοσίου Τομέα (αναφέροντας ενδεικτικά τη Κεντρική Διοίκηση –Υπουργεία) ή άλλοι φορείς που εποπτεύονται από τους Φορείς του Δημοσίου και τους έχει ανατεθεί το σχετικό έργο – αρμοδιότητα.

Υπομέτρο 7.6: Α) Φορείς εντός Δημοσίου Τομέα (όπως ΟΤΑ Α ή Β Βαθμού, Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, Πανεπιστήμια, άλλοι τοπικοί δημόσιοι φορείς) που είναι αρμόδιοι για την υλοποίηση των σχετικών δράσεων ή έχουν συναφείς καταστατικούς σκοπούς, εμπειρία και ικανότητα,
Β) Φορείς εκτός Δημοσίου Τομέα (όπως σωματεία, ΑΜΚΕ, λοιπές ΜΚΟ – ΝΠΙΔ) με συναφείς καταστατικούς σκοπούς, αποδεδειγμένη εμπειρία και ικανότητα ή και καθήκοντα (όπως ενδεικτικά ανάθεση αρμοδιοτήτων διαχείρισης).

Δράσεις (ενδεικτικά)

Υπομέτρο 8.1: Δάσωση και δημιουργία δασικών εκτάσεων
Οι δασικοί πόροι θα πρέπει να επεκταθούν και να βελτιωθούν μέσω της πρώτης δάσωσης γεωργικών και μη γεωργικών γαιών. Στην περίπτωση όπου το μέτρο υλοποιείται σε γη κρατικής ή δημοτικής ιδιοκτησίας, η στήριξη παρέχεται υπό την αίρεση ότι ο διαχειριστής/ενοικιαστής είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου ή οργανισμός της αυτοδιοίκησης Α' βαθμού και καλύπτεται μόνο το κόστος εγκατάστασης: Εδαφολογική ανάλυση, Σύνταξη μελέτης δάσωσης, Κατεργασία εδάφους, Προμήθεια φυταρίων/πολλαπλασιαστικού υλικού, Διάνοιξη λάκκων φύτευσης, Εγκατάσταση τριτεύοντος αρδευτικού δικτύου, Φύτευση βωλόφυτων ή γυμνόριζων φυτών, Λίπανση φυτών.

Υπομέτρο 8.2: Ενίσχυση για γεωργοδασοκομικά συστήματα (δασογεωργικά ή δασολειβαδικά).
Οι ενισχύσεις καλύπτουν το κόστος εγκατάστασης και μπορεί να χορηγείται ετήσια πριμοδότηση ανά εκτάριο για την κάλυψη των δαπανών συντήρησης, για περίοδο μέγιστης διάρκειας πέντε ετών.

Υπομέτρο 8.3: Πρόληψη ζημιών σε δάση εξαιτίας δασικών πυρκαγιών, φυσικών καταστροφών και καταστροφικών συμβάντων.
Περιλαμβάνει δράσεις πρόληψης ζημιών σε δάση από πυρκαγιές, παθογόνους οργανισμούς, πλημμυρικά φαινόμενα: εγκατάσταση ή/και βελτίωση εξοπλισμού και συστημάτων παρακολούθησης πυρκαγιών συμπεριλαμβανομένων παρατηρητηρίων, συστημάτων ανίχνευσης δασικών πυρκαγιών, επικοινωνιακού εξοπλισμού, κατασκευή ή/και συντήρηση προστατευτικών υποδομών, κατασκευή αντιδιαβρωτικών και αντιπλημμυρικών έργων αποφυγής επιπτώσεων των πλημμυρών και της διάβρωσης των εδαφών κλπ

Υπομέτρο 8.4: Αποκατάσταση ζημιών σε δάση εξαιτίας δασικών πυρκαγιών, φυσικών καταστροφών και καταστροφικών συμβάντων.
Εφαρμόζεται όταν υπάρχει καταστροφή τουλάχιστον του 20% του δασοκομικού δυναμικού. Ως δασικό δυναμικό εννοούνται υποδομές, επενδύσεις, έκταση, πυκνότητα βλάστησης.

Δικαιούχοι (ενδεικτικοί)

Υπομέτρο 8.1: Διαχειριστές δημόσιας γης, Διαχειριστές ιδιωτικής γης, Ενώσεις διαχειριστών ιδιωτικής ή δημόσιας γης.

Υπομέτρο 8.2: Ιδιώτες κάτοχοι και διαχειριστές γης, φυσικά πρόσωπα ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και ενώσεις τους, Δήμοι ή ενώσεις δήμων, κάτοχοι και διαχειριστές γης

Υπομέτρο 8.3 & 8.4: Δασικές Υπηρεσίες, Δήμοι κάτοχοι ή διαχειριστές δασών και δασικών εκτάσεων και οι ενώσεις τους, Περιφέρειες κάτοχοι ή διαχειριστές δασών και δασικών εκτάσεων και οι ενώσεις τους

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020» _ΠΑΑ
ΜΕΤΡΟ 19_ Στήριξη για τοπική ανάπτυξη μέσω του LEADER
(ΤΑΠΤοΚ - Τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων)-Υπομέτρο 19.2

Σύντομη Περιγραφή	Η τοπική αναπτυξιακή πρωτοβουλία μέσω LEADER/CLLD εφαρμόζεται σε όλες τις περιφερειακές ενότητες της Δωδεκανήσου, εκτός από την πόλη της Ρόδου. Φορέας Εφαρμογής για τη Δωδεκάνησο είναι η Αναπτυξιακή Δωδεκανήσου Α.Ε. ΟΤΑ. Ο ορίζοντας ολοκλήρωσης είναι το έτος 2023.
Δράσεις (ενδεικτικά)	Βασική αναπτυξιακή κατεύθυνση είναι η Στήριξη της «Επιχειρηματικότητας και της Δωδεκανησιακής Ταυτότητας». Περιλαμβάνονται ενδεικτικά οι παρακάτω δράσεις: ▪ Δράσεις μεταφοράς γνώσεων & ενημέρωσης ▪ Επενδύσεις στη μεταποίηση/ εμπορία γεωργικών προϊόντων με τελικό ΓΕΩΡΓΙΚΟ προϊόν ▪ Επενδύσεις στη μεταποίηση/ εμπορία γεωργικών προϊόντων με τελικό ΜΗ ΓΕΩΡΓΙΚΟ προϊόν ▪ Επενδύσεις για την τουριστική ανάπτυξη ▪ Στήριξη επιχειρήσεων λοιπών δραστηριοτήτων ▪ Δημιουργία συμπλεγμάτων φορέων (clusters) και δικτύων ▪ Καινοτομία στην επιχειρηματικότητα ▪ Δράσεις φορέων κοινωνικής οικονομίας ▪ Βασικές υπηρεσίες & ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές ▪ Πρόληψη, αποκατάσταση δασών και δασικών εκτάσεων από πυρκαγιές και άλλες φυσικές καταστροφές και καταστροφικά συμβάντα ▪ Δράσεις για την αντιμετώπιση του προσφυγικού ζητήματος Αναλυτική Παρουσίαση Δράσεων που ενδιαφέρουν τους ΟΤΑ (υπό έγκριση) **ΔΡΑΣΗ 19.2.9: Βασικές υπηρεσίες & ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές** **Ενδεικτικές ενέργειες** ▪ Δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση τοπικών βασικών υπηρεσιών για τον αγροτικό πληθυσμό και των σχετικών υποδομών, των υπηρεσιών και υποδομών αναψυχής και πολιτισμού καθώς και των υπηρεσιών και υποδομών μικρής κλίμακας του τουρισμού. ▪ Διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς των χωριών, των αγροτικών τοπίων και των τόπων με υψηλή φυσική αξία, καθώς και σε δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης . **ΔΡΑΣΗ 19.2.10: Πρόληψη, αποκατάσταση δασών και δασικών εκτάσεων από πυρκαγιές και άλλες φυσικές καταστροφές και καταστροφικά συμβάντα** **19.2.11:Δράσεις για την αντιμετώπιση του προσφυγικού ζητήματος** Περιλαμβάνονται οι εξής ενέργειες: Βελτίωση υποδομών υποδοχής προσφύγων, Παροχή υπηρεσιών εκπαίδευσης/δημιουργικής απασχόλησης Ενέργειες ανάδειξης και προβολής για την αύξηση της ελκυστικότητας της περιοχής
Δικαιούχοι (ενδεικτικοί)	**ΔΡΑΣΗ 19.2.9 & 19.2.10:** ΟΤΑ Α΄ & Β΄ βαθμού και οι φορείς τους, ιδιωτικοί φορείς με καταστατικό σκοπό την υλοποίηση αντίστοιχων έργων **ΔΡΑΣΗ 19.2.11:** Δήμοι Κω και Λέρου
Προϋπολογισμός	Ο προϋπολογισμός της συνολικής δημόσιας δαπάνης (κοινοτικής & εθνικής) θα καθοριστεί μετά την έγκρισή του από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων.
Αρμόδια Αρχή	Αναπτυξιακή Δωδεκανήσου Α.Ε. ΟΤΑ (ΑΝ.ΔΩ ΑΕ)
Στοιχεία Επικοινωνίας	Τηλ.: 2241075323 ●φαξ: 2241075324 ●e-mail: ando@ando.gr
Ιστοσελίδα (website)	www.ando.gr

Σύντομη Περιγραφή	Το **ΕΠΑλΘ** είναι επταετούς διάρκειας με ορίζοντα ολοκλήρωσης το 2023.Το αναπτυξιακό του όραμα είναι: «Η βιώσιμη ανάπτυξη του τομέα της αλιείας στην κατεύθυνση ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας, προστασίας του περιβάλλοντος και διατήρησης της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής».
Στόχοι	▪ Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των κλάδων της υδατοκαλλιέργειας και της μεταποίησης. ▪ Βιωσιμότητα της θαλάσσιας αλιείας και βιώσιμη ανάπτυξη των περιοχών που εξαρτώνται παραδοσιακά από την αλιεία. ▪ Προστασία και αποκατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος και των έμβιων πόρων, έλεγχος των αλιευτικών δραστηριοτήτων, συλλογή αλιευτικών δεδομένων και βελτίωση των γνώσεων σχετικά με την κατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος.
Δράσεις	Διαρθρώνεται σε 6 Προτεραιότητες : **Προτεραιότητα 1: Προώθηση περιβαλλοντικά βιώσιμης, αποδοτικής ως προς τους πόρους, καινοτόμου, ανταγωνιστικής και βασιζόμενης στη γνώση αλιείας.** Μέτρα / Δράσεις ▪ Καινοτομία ▪ Συμβουλευτικές υπηρεσίες ▪ Συμπράξεις μεταξύ επιστημόνων και αλιέων ▪ Προώθηση του ανθρώπινου κεφαλαίου και του κοινωνικού διαλόγου ▪ Διαφοροποίηση και νέες μορφές εισοδήματος ▪ Στήριξη για την εκκίνηση επιχειρηματικής δραστηριότητας σε νέους αλιείς ▪ Υγεία και ασφάλεια ▪ Προσωρινή παύση των αλιευτικών δραστηριοτήτων ▪ Οριστική παύση των αλιευτικών δραστηριοτήτων ▪ Ταμεία αλληλοβοήθειας για δυσμενή καιρικά φαινόμενα και περιβαλλοντικά συμβάντα. **Προτεραιότητα 2: Προώθηση περιβαλλοντικά βιώσιμης, αποδοτικής ως προς τους πόρους, καινοτόμου, ανταγωνιστικής και βασιζόμενης στη γνώση υδατοκαλλιέργειας.** Μέτρα / Δράσεις ▪ Παραγωγικές επενδύσεις στην υδατοκαλλιέργεια ▪ Υπηρεσίες διαχείρισης, ανακούφισης και παροχής συμβουλών για εκμεταλλεύσεις υδατοκαλλιέργειας ▪ Ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου και της δικτύωσης ▪ Αύξηση του δυναμικού των ζωνών υδατοκαλλιέργειας ▪ Ενθάρρυνση νέων καλλιεργητών για βιώσιμες υδατοκαλλιέργειες ▪ Μετάβαση σε συστήματα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου και σε μεθόδους βιολογικής υδατοκαλλιέργειας ▪ Υδατοκαλλιέργεια που παρέχει περιβαλλοντικές υπηρεσίες ▪ Μέτρα για τη δημόσια υγεία ▪ Μέτρα για την υγεία και καλή διαβίωση των ζώων ▪ Ασφάλιση αποθεμάτων υδατοκαλλιέργειας **Προτεραιότητα 3: Ενίσχυση της εφαρμογής της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής** Μέτρα / Δράσεις ▪ Έλεγχος και Επιβολή ▪ Συλλογή Δεδομένων **Προτεραιότητα 4: Αύξηση της απασχόλησης και της εδαφικής συνοχής** Μέτρα / Δράσεις ▪ Τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων Τα εν λόγω μέτρα/ δράσεις θα υλοποιηθούν στην περιοχή της Δωδεκανήσου μέσω του τοπικού ΤΑΠΤοΚ/CLLD/LEADER που θα διαχειριστεί η **Αναπτυξιακή Δωδεκανήσου Α.Ε**. ΟΤΑ (www.ando.gr, ●Τηλ.: 2241075323 ●φαξ: 2241075324 ●e-mail: ando@ando.gr). Η συνολική δημόσια δαπάνη θα καθοριστεί μετά την έγκριση του τοπικού προγράμματος CLLD/LEADER από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

συνεχίζεται…

Δράσεις	Περιλαμβάνονται 2 μέτρα: **Μέτρο 4.2:**ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ & **Μέτρο 4.3:**ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ με ενδεικτικές δράσεις: ▪ Στήριξη ιδιωτικών επενδύσεων που συμβάλουν στη διαφοροποίηση του εισοδήματος των αλιέων ▪ Στήριξη ιδιωτικών επενδύσεων από μη αλιείς που αξιοποιούν ευκαιρίες που προσφέρει η θάλασσα ▪ Εκσυγχρονισμός Υδατοκαλλιεργειών ▪ Καταδυτικές διαδρομές **Η δράση 4.2.4: Δημόσιες Επενδύσεις για την Αειφόρο Ανάπτυξη των Αλιευτικών Περιοχών** ενδιαφέρει τους ΟΤΑ και περιλαμβάνει ενδεικτικά τις ενέργειες: ▪ Υποδομές που μεγιστοποιούν τη συμμετοχή της αλιείας στη βιώσιμη ανάπτυξη των περιοχών αλιείας ▪ Υποδομές για την ενθάρρυνση της τουριστικής και πολιτιστικής δραστηριότητας Ενδεικτικοί δικαιούχοι αποτελούν φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης και οι εταιρείες τους, καθώς και συλλογικοί φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα του αλιευτικού, πολιτιστικού και περιβαλλοντικού τομέα **Προτεραιότητα 5: Ενίσχυση της εμπορίας και μεταποίησης** Μέτρα / Δράσεις Σχέδια παραγωγής και εμπορίας Ενισχύσεις στην αποθεματοποίηση Μέτρα εμπορίας Μεταποίηση προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας **Προτεραιότητα 6: Ενίσχυση της εφαρμογής της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής** Μέτρα / Δράσεις Μέτρα για την Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική
Δικαιούχοι (ενδεικτικοί)	▪ Επαγγελματίες αλιείς και οι φορείς τους, επιχειρήσεις στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, ▪ ιδιοκτήτες επαγγελματικών αλιευτικών σκαφών, ▪ δομές επαγγελματικής κατάρτισης, ▪ δημόσιοι φορείς, ▪ **ΟΤΑ**
Προϋπολογισμός	Συνολικός προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης: **523.406.309 ευρώ,** εκ των οποίων 388.777.914 ευρώ είναι η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 134.628.395 ευρώ είναι η Εθνική συμμετοχή.
Αρμόδια Αρχή	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων – Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Αλιείας και Θάλασσας
Στοιχεία Επικοινωνίας	Τηλ.: 213 1501150, 51 • Fax: 210 7774080 • e-mail: infoalieia@mou.gr
Ιστοσελίδα (website)	www.alieia.gr
Σχετικά Αρχεία	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας και Θάλασσας 2014-2020 (PDF - 706,15 Kb)

Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας

Τα προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας (ΕΕΣ) αποτελούν βασικό εργαλείο για την ενδυνάμωση των χωρικών συνεργασιών στο ευρωπαϊκό πλαίσιο, αλλά και με τρίτες χώρες και συνιστούν μια από τις κύριες επιλογές για την προγραμματική περίοδο 2014-2020.

Η ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία σε επίπεδο κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης υλοποιείται μέσω προγραμμάτων διασυνοριακής, διακρατικής και διαπεριφερειακής συνεργασίας. Τα εν λόγω προγράμματα διακρίνονται σε διμερή και πολυμερή.

Τα **διμερή** προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας στοχεύουν στο να αντιμετωπίσουν κοινές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι διασυνοριακές περιοχές, να αξιοποιήσουν τις προοπτικές ανάπτυξης και φυσικά να ενδυναμώσουν τη συνεργασία προς όφελος της αρμονικής πορείας της Ένωσης. Τα διμερή προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας που ενδιαφέρουν την Περιφέρεια Ν. Αιγαίου είναι:

- Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Κύπρος 2014-2020

Τα **πολυμερή** Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας, στα οποία συμμετέχουν Περιφέρειες της χώρας μας, είναι τα εξής:

- MED (διακρατικό)
- MED ENI CBC (διασυνοριακό)
- INTERREG EUROPE (διαπεριφερειακό)
- Balkan Meditteranean (διακρατικό)

Στα προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας περιλαμβάνονται τα δίκτυα συνεργασιών URBACT & ESPON, καθώς και το INTERACT, το οποίο παρέχει τεχνική υποστήριξη σε όλα τα προγράμματα ΕΕΣ στον ευρωπαϊκό χώρο.

Σύντομη Περιγραφή

Το **URBACT** είναι το ευρωπαϊκό πρόγραμμα εδαφικής συνεργασίας για την ολοκληρωμένη αστική ανάπτυξη των πόλεων της Ευρώπης. Έχει ήδη αναπτυχθεί σε 2 προγραμματικές περιόδους (URBACT I & URBACT II) και επεκτείνει την εφαρμογή του και στη νέα περίοδο 2014-2020, περιλαμβάνοντας τις πόλεις των 28 Κρατών–Μελών, της Νορβηγίας και της Ελβετίας.
Στόχο έχει την **προώθηση της αειφόρου ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης** σε πόλεις σε όλη την Ευρώπη. Η αποστολή του URBACT είναι να επιτρέψει πόλεις να συνεργαστούν και να αναπτύξουν ολοκληρωμένες λύσεις σε κοινά αστικές προκλήσεις, από τη δικτύωση, μαθαίνοντας ο ένας από τις εμπειρίες του άλλου, αντλώντας διδάγματα και τον **εντοπισμό καλών πρακτικών για τη βελτίωση των αστικών πολιτικών** *(good practice city)*. Υποστηρίζει πόλεις, περιφέρειες, μητροπολιτικές περιοχές, αντίστοιχες επαρχιακές, περιφερειακές και εθνικές αρχές, πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα, μη κυβερνητικές οργανώσεις, επιμελητήρια και οργανισμούς.

Στόχοι

Το πρόγραμμα έχει τέσσερις κύριους στόχους:

- **Ανάπτυξη Ικανοτήτων:** Για να βελτιωθεί η ικανότητα των πόλεων στην διαμόρφωση και διαχείριση βιώσιμων αστικών πολιτικών και πρακτικών με ένα ολοκληρωμένο και συμμετοχικό τρόπο.
- **Σχεδιασμός Πολιτικής:** Για τη βελτίωση του σχεδιασμού των βιώσιμων στρατηγικών και σχεδίων δράσης για τις πόλεις.
- **Εφαρμογή Πολιτικής:** Για τη βελτίωση της εφαρμογής των ολοκληρωμένων και βιώσιμων αστικών στρατηγικών και σχεδίων δράσης στις πόλεις
- **Διαμόρφωση και Ανταλλαγή γνώσεων:** Για να εξασφαλιστεί ότι οι επαγγελματίες και οι φορείς λήψης αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα, έχουν αυξημένη πρόσβαση στη γνώση για όλες τις πτυχές που αφορούν στην αειφόρο αστική ανάπτυξη, προκειμένου να βελτιώσουν τις πολιτικές τους.

Τομείς

Οι παρεμβάσεις του προγράμματος θα αφορούν στις ακόλουθες θεματικές:

- Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας.
- Υποστήριξη της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των ΤΠΕ.
- Υποστήριξη της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ.
- Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς.
- Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, την αποτροπή και διαχείριση φυσικών κινδύνων.
- Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των φυσικών πόρων.
- Προώθηση των αειφόρων μεταφορών.
- Προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού.
- Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας

Επένδυση στην εκπαίδευση, στις δεξιότητες και τη δια βίου μάθηση, δημιουργώντας υποδομές εκπαίδευσης και κατάρτισης. Εκτός των ανωτέρω θεματικών, οι ενδιαφερόμενες πόλεις θα πρέπει να αξιοποιήσουν τα αποτελέσματα και τις εμπειρίες των υφιστάμενων δικτύων στο πλαίσιο του URBACT II καθώς και άλλων προγραμμάτων *(συναφών με τα ανωτέρω θεματικά πεδία).*

Δράσεις

Για την επίτευξη αυτών των στόχων, URBACT **III** θα αναπτύξει τρεις τύπους παρεμβάσεων:

- διακρατικών ανταλλαγών,
- ανάπτυξη ικανοτήτων,
- κεφαλαιοποίησης και διάδοσης

Κάθε μία από αυτές τις παρεμβάσεις θα στηριχθεί στις δυνάμεις που αναπτύχθηκαν στο URBACT **II**.

συνεχίζεται…

Δικαιούχοι (ενδεικτικοί)	Στο πλαίσιο των διακρατικών ανταλλαγών και μαθησιακών δραστηριοτήτων, το πρόγραμμα προσδιορίζει **δύο κατηγορίες δικαιούχων:** ▪ του κύριους δικαιούχους (**δήμοι**, μητροπολιτικές αρχές) και ▪ άλλους δικαιούχους (περιφέρειες, εθνικές αρχές, πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα) **Χαρακτήρας εταιρικών σχέσεων** Μόνον πόλεις μπορούν να είναι επικεφαλής εταίροι των δικτύων πόλεων για το σχεδιασμό δράσεων. Αυτή η δυνατότητα περιορίζεται σε ένα και μόνον έργο και όχι σε περισσότερα με εξαίρεση τις πόλεις-εταίρους, οι οποίες μπορούν να συμμετέχουν σε δύο εγκεκριμένα δίκτυα. Η δημιουργία αυτής της **πολυμερούς διακρατικής συνεργασίας** διέρχεται δύο στάδια: **(α) Αρχική εταιρική σχέση (6 μήνες)** Η διαμόρφωση της αρχικής εταιρικής σχέσης λαμβάνει χώρα στο πλαίσιο της υποβολής της αίτησης. Σε αυτό το στάδιο του κύκλου ζωής του δικτύου, η πολυμερής συνεργασία θα πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον 4 έως 6 πόλεις από 3 τουλάχιστον κράτη-μέλη. Μάλιστα, η εν λόγω εταιρική σχέση θα πρέπει να προβλέπει τη συμμετοχή τουλάχιστον 2 πόλεων από τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες. Σε αυτό το στάδιο, τα εγκεκριμένα από την Επιτροπή Παρακολούθησης του προγράμματος δίκτυα εισέρχονται σε μια εξάμηνη διαδικασία εμπέδωσης του οράματος και των δράσεων σε συγκεκριμένα πεδία πολιτικής στο πλαίσιο ενός ολοκληρωμένου σχεδίου δράσης. Εκτός από το όραμα, το δίκτυο διευρύνεται και αποκτά μια συνοχή, ενώ γίνεται παράλληλα η επεξεργασία μιας κοινής μεθοδολογίας για την ανταλλαγή των δράσεων. **(β) Διευρυμένη εταιρική σχέση (24 μήνες)** Στη δεύτερη φάση της δημιουργίας του δικτύου, η εταιρική σχέση θα πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον 8 έως 12 πόλεις από 3 τουλάχιστον κράτη-μέλη. Στην εν λόγω εταιρική σχέση θα πρέπει να προβλέπεται και η συμμετοχή 3 άλλων δικαιούχων και τουλάχιστον 4 εταίρων από λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες. Σε αυτό το στάδιο, τα εγκεκριμένα από την Επιτροπή Παρακολούθησης δίκτυα εισέρχονται σε μια 24μηνη φάση υλοποίησης των δράσεων σε διακρατικό και τοπικό επίπεδο.
Προϋπολογισμός	Το URBACT III έχει συνολικό προϋπολογισμό **96,3 εκατ. €.**
Αρμόδια Αρχή	Η Ειδική Υπηρεσία Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης (**ΕΥΣΣΑ**), η οποία λειτουργεί κάτω από τη δικαιοδοσία της Εθνικής Αρχής Συντονισμού για το ΕΣΠΑ (**Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού**) έχει οριστεί ως το Εθνικό Σημείο Επαφής (ΕΣΕ) για το πρόγραμμα URBACT III *(κοινό ΕΣΕ για Ελλάδα & Κύπρο)*
Στοιχεία Επικοινωνίας	Κα. Νατάσα Ζαρκοπούλου ή Κα. Μαρία Παπουτσή Τηλ. 210 3726040, 210 3256469 Email: urbact.eyssa@mnec.gr
Ιστοσελίδα (website)	► http://urbact.eu/ ► Αίτηση on-line
Σχετικά Αρχεία	"Αρχείο εύκολης ανάγνωσης"- όρων & αναφορών, (στην αγγλική)

Σύντομη Περιγραφή	Το Πρόγραμμα **Interreg V-B «Βαλκανική-Μεσόγειος»** προωθεί την οικονομική, κοινωνική, περιβαλλοντική και οργανωτική συνοχή και ανάπτυξη στην ευρύτερη περιοχή βελτιώνοντας την κοινωνικο-οικονομική ανταγωνιστικότητα και την οργανωτική δυνατότητα των εμπλεκόμενων περιοχών. Οι θεματικές τους προτεραιότητες είναι η συνδεσιμότητα, το περιβάλλον, και η επιχειρηματικότητα. **Όραμα** του Προγράμματος: «Η προώθηση ολοκληρωμένης εδαφικής ανάπτυξης και συνεργασίας για την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και αειφορίας της επιλέξιμης περιοχής».
Στόχοι	Θεματικοί στόχοι των προγραμμάτων αυτού του τύπου, μπορούν να αποτελέσουν: η έρευνα & καινοτομία, η ανταγωνιστικότητα, τα ΜΜΕ, η οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα, η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και διαχείριση κινδύνων, η προστασία του περιβάλλοντος και επάρκεια πόρων, οι μεταφορές, η απασχόληση, η κοινωνική ένταξη και καταπολέμηση των διακρίσεων, η εκπαίδευση και κατάρτιση, η θεσμική ικανότητα δημόσιων αρχών. Για το **Interreg V-B "Βαλκανική-Μεσόγειος»**: ▪ Τόνωση της επιχειρηματικής απόδοσης και εξωστρέφειας μέσω διακρατικών διασυνδέσεων, συμπλεγμάτων και δικτύων. ▪ Βελτίωση σε διακρατικό επίπεδο της ικανότητας για καινοτομία του επιχειρηματικού τομέα. ▪ Επιχειρηματική μάθηση και μεταφορά γνώσεων για βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ. ▪ Προώθηση της οικολογικής συνοχής και της διακρατικής ολοκλήρωσης των οικοσυστημάτων. ▪ Προώθηση της διακρατικής συνεργασίας για την αποδοτικότερη χρήση των πόρων και την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή. ▪ Ανάπτυξη θεσμικού περιβαλλοντικού πλαισίου: βελτίωση των ικανοτήτων της διακυβέρνησης σε διακρατικό επίπεδο.
Δικαιούχοι	▪ Εθνικές, Περιφερειακές και **Τοπικές Αρχές** και Αναπτυξιακοί Φορείς ▪ Ακαδημαϊκά Ιδρύματα, Ερευνητικά Κέντρα − Ινστιτούτα, Τεχνολογικοί Φορείς και Ερευνητικά Πανεπιστημιακά Ιδρύματα ▪ Δίκτυα υποστήριξης της καινοτομίας ▪ Επιμελητήρια και λοιπές οργανώσεις υποστήριξης ΜΜΕ ▪ Περιβαλλοντικές υπηρεσίες ▪ Υπηρεσίες διαχείρισης προστατευμένων περιβαλλοντικά περιοχών Σε κάθε περίπτωση, δικαιούχοι του Προγράμματος είναι: ▪ Δημόσιοι φορείς (εθνικές, περιφερειακές ή **τοπικές αρχές**) ▪ Οργανισμοί δημοσίου δικαίου (όπως ορίζονται από την Κοινοτική Οδηγία 2014/24/ΕΚ) ▪ Μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί που διέπονται από το ιδιωτικό δίκαιο ▪ Διεθνείς οργανισμοί, που ενεργούν σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία κάθε χώρας που συμμετέχει στο Πρόγραμμα
Προϋπολογισμός	Συνολικός προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης: **39.727.654,00 ευρώ**, εκ των οποίων 28.330.108 ευρώ είναι από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) & 5.126.138 ευρώ από το Μηχανισμό Προενταξιακής Βοήθειας (ΜΠΒ)
Αρμόδια Αρχή	Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού της Ελλάδας
Στοιχεία Επικοινωνίας	Τηλέφωνο: 2310 469600 , e-mail: interreg@mou.gr
Ιστοσελίδα (website)	► www.interreg.gr
Σχετικά Αρχεία	Πρόγραμμα συνεργασίας Interreg V-B Βαλκανικής - Μεσογείου (PDF - 3,87 Mb)

…συνεχίζεται

Δράσεις

Η Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία (ΕΕΣ) είναι τμήμα του ΕΤΠΑ και συμπεριλαμβάνει μορφές δια- συνοριακής, διαπεριφερειακής και διεθνικής συνεργασίας.

- Clusters *(Συνεργατικοί Σχηματισμοί)* και επιχειρηματικά δίκτυα συνεργασίας για τη βελτίωση της διακρατικής ανταγωνιστικότητας.
- Από κοινού ανάπτυξη και ταχεία μεταφορά τεχνολογικών και μη τεχνολογικών λύσεων.
- "Πράσινη", "γαλάζια" και κοινωνική οικονομική ανάπτυξη.
- Εφαρμογές νέων επιχειρηματικών μοντέλων.
- Διακρατικές συνεργασίες τύπου "τριπλού έλικα" (επιχειρηματικού τομέα, δημόσιου τομέα και ερευνητικών/ ακαδημαϊκών κέντρων) ή "τετραπλού έλικα" (επιχειρηματικού τομέα, δημόσιου τομέα, ερευνητικών/ ακαδημαϊκών κέντρων και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών).
- Συγκριτική αξιολόγηση/ εξορθολογισμός και επαναπροσανατολισμός των εργαλείων ή των διαδικασιών για την προώθηση της επιχειρηματικής, κοινωνικής, "πράσινης", "γαλάζιας" και ψηφιακής καινοτομίας.
- Κοινή οργάνωση σχημάτων επαγγελματικής κατάρτισης για την προώθηση της επιχειρηματικής νοοτροπίας.
- Εξατομικευμένα σχήματα εκμάθησης για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, μελετών και επισκέψεων πεδίου.
- Διακρατικά δίκτυα επιχειρηματικής καθοδήγησης/ προγραμμάτων κατάρτισης με γνώμονα την ανάπτυξη και την απασχόληση.
- Κοινά σχέδια δράσης και στρατηγικές για την προώθηση της βιώσιμης διαχείρισης των προστατευμένων περιοχών (πολιτιστικών και περιβαλλοντικών), συμπεριλαμβανομένων των περιοχών Natura 2000.
- Ολοκληρωμένος θαλάσσιος και παράκτιος σχεδιασμός για την προστασία της θαλάσσιας και παράκτιας κληρονομιάς, συμπεριλαμβανομένης της ταυτοποίησης και διαχείρισης των προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών.
- Βιώσιμες προσεγγίσεις πολιτιστικού τουρισμού, συμπεριλαμβανομένων μεθόδων labeling και branding.
- Από κοινού ανεπτυγμένες στρατηγικές/ πολιτικές/ προγράμματα/ μοντέλα και εργαλεία σε ζητήματα πόρων, ενεργειακής απόδοσης, ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, αποβλήτων, ανακύκλωσης υδάτων και προστασίας του εδάφους (και από χημική ρύπανση του υδροφόρου ορίζοντα).
- Εφαρμογή φιλικών προς το περιβάλλον τεχνολογιών, που συνδέονται με τα μέτρα πρόληψης και προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή.
- Πιλοτικά έργα και έργα επίδειξης μείωσης της χρήσης ενέργειας, αποσύνδεσης της οικονομικής ανάπτυξης από την κατανάλωση πόρων και επανατοποθέτησης των επιχειρήσεων έναντι των φιλικών προς το περιβάλλον επενδύσεων.
- Κοινά προγράμματα κατάρτισης για τις δημόσιες αρχές, του φορείς διαχείρισης προστατευμένων περιοχών και ΜΚΟ, προκειμένου να υπάρξει ανταλλαγή εμπειριών σχετικά με την υιοθέτηση περιβαλλοντικής νομοθεσίας.
- Σεμινάρια ανάπτυξης τεχνικών/ επιστημονικών δεξιοτήτων για τους δημόσιους λειτουργούς, που ασχολούνται με την παρακολούθηση και διαχείριση των περιβαλλοντικών στόχων της ΕΕ, προκειμένου να αυξηθεί η συμμόρφωση με την περιβαλλοντική νομοθεσία της ΕΕ.

Επισημαίνεται ότι οι παραπάνω δράσεις είναι ενδεικτικές. Αυτό σημαίνει ότι μπορεί να προστεθούν και άλλες που συνάδουν με τους στόχους του προγράμματος ή να μην υπάρξει πρόσκληση για κάποιες από αυτές αν επιτάσσεται κάτι τέτοιο από την εφαρμογή. Σε κάθε περίπτωση οι δικαιούχοι/ωφελούμενοι θα πρέπει να βασίζουν τις επιλογές τους στην εξειδίκευση του προγράμματος όπως αυτή θα αποτυπώνεται στις προσκλήσεις που θα εκδίδονται και θα αναρτώνται στον διαδικτυακό τόπο του προγράμματος.

Χάρτης περιοχών επιλεξιμότητας Interreg V-B “Βαλκανική-Μεσόγειος»

Πρόγραμμα Εδαφικής Συνεργασίας INTERREG V-A «Ελλάδα-Κύπρος»

Σύντομη Περιγραφή	Το Πρόγραμμα **INTERREG V-A «Ελλάδα-Κύπρος»** που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), παρέχει χρηματοδότηση για τη διαπεριφερειακή συνεργασία στην Ευρώπη. Ο γενικός στόχος του Προγράμματος είναι **να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα των περιφερειακών πολιτικών και μηχανισμών**. Κάθε έργο στηρίζεται στην ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ των εταίρων, που ιδεατά είναι υπεύθυνοι για την ανάπτυξη των τοπικών και περιφερειακών πολιτικών των περιοχών τους.
Στόχοι	Στόχοι του προγράμματος είναι: ▪ Αύξηση της ανταγωνιστικότητας της επιλέξιμης περιοχής με τη στήριξη της επιχειρηματικότητας και τη χρήση των τεχνολογιών της πληροφορίας και των επικοινωνιών. ▪ Κάλυψη πεδίων ενέργειας, κλιματικής αλλαγής και μεταφορών, μέσω της προώθησης μιας οικονομίας με χαμηλά επίπεδα εκπομπών άνθρακα. ▪ Πρόληψη καταστροφών, την προώθηση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και των τεχνολογιών για την προστασία φυσικών πόρων. ▪ Χρηματοδοτικές προτεραιότητες με **Ειδικούς Στόχους (ΕΣ)**, οι οποίοι είναι οι εξής: **Άξονας Προτεραιότητας 1: Ενίσχυση ανταγωνιστικότητας και επιχειρηματικότητας στην διασυνοριακή περιοχή** ▪ ΕΣ 1.1 - Αύξηση της χρήσης των ΤΠΕ σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος (στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, ηλεκτρονικής επιχειρηματικότητας, ηλεκτρονικού πολιτισμού και τουρισμού). ▪ ΕΣ 1.2 - Ενίσχυση της εξωστρέφειας των ΜΜΕ **Άξονας Προτεραιότητας 2: Αποδοτική χρήση ενέργειας και βιώσιμες μεταφορές** ▪ ΕΣ 2.1 - Αύξηση της εξοικονόμησης της ενέργειας στα δημόσια κτίρια. ▪ ΕΣ 2.2 - Μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος από τις δημόσιες μεταφορές σε αστικές περιοχές με σημαντική αέρια ρύπανση. ▪ ΕΣ 2.3 - Ενίσχυση της διαλειτουργικότητας και της ασφάλειας στις θαλάσσιες μεταφορές. **Άξονας Προτεραιότητας 3: Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και πρόληψη κινδύνων** ▪ ΕΣ 3.1 - Βελτίωση της από κοινού διαχείρισης κινδύνων από φυσικές, τεχνολογικές και ανθρωπιστικές καταστροφές ▪ ΕΣ 3.2 - Βελτίωση της ελκυστικότητας των περιοχών φυσικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος. ▪ ΕΣ 3.3 - Βελτίωση του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού και της διαχείρισης της παράκτιας ζώνης. ▪ ΕΣ 3.4 - Βελτίωση της αποδοτικότητας στη χρήση των αποβλήτων και των υδατικών πόρων. **Άξονας Προτεραιότητας 4: Τεχνική Βοήθεια Προγράμματος**
Επιλέξιμες Περιοχές	Επιλέξιμες περιοχές του προγράμματος είναι οι Περιφέρειες Κρήτης (νομοί Ηρακλείου, Λασιθίου, Ρεθύμνου και Χανίων), Βορείου Αιγαίου (Νομοί Λέσβου, Σάμου και Χίου) και Νοτίου Αιγαίου (**Νομός Δωδεκανήσου**, Νομός Κυκλάδων) στην Ελλάδα, καθώς και ολόκληρη η Κύπρος.
Δικαιούχοι (ενδεικτικοί)	▪ Εθνικές, περιφερειακές ή **τοπικές δημόσιες αρχές** ▪ Οργανισμοί δημοσίου δικαίου (όπως ορίζονται από την Κοινοτική Οδηγία 2014/24/ΕΚ) ▪ Μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί ιδιωτικού δικαίου ▪ Πανεπιστήμια και ερευνητικά ινστιτούτα ▪ Οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών
Προϋπολογισμός	Ο συνολικός προϋπολογισμός του Προγράμματος ανέρχεται στα **54.072.416,00 ευρώ,** από τα οποία τα 45.961.551 ευρώ προέρχονται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης - ΕΤΠΑ (85%) και τα 8.110.865 ευρώ (15%) από εθνικούς πόρους.
Αρμόδια Αρχή	Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης
Στοιχεία Επικοινωνίας	Τηλέφωνο: 2310 469600 , e-mail: interreg@mou.gr
Ιστοσελίδα (website)	► www.interreg.gr ► https://www.espa.gr/el/Pages/staticInterregGreece-Cyprus.aspx
Σχετικά Αρχεία	https://www.espa.gr/elibrary/Interreg_VA_GR_Cyprus.pdf

…συνεχίζεται

Δράσεις

Ενδεικτικές Δράσεις είναι οι ακόλουθες:

- Δράσεις για την απλούστευση των εσωτερικών διαδικασιών και λειτουργιών στον δημόσιο τομέα και η αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση των πολιτών, επισκεπτών, μέσω της αξιοποίησης ψηφιακών προϊόντων και υπηρεσιών.
- Ψηφιοποίηση και διάθεση με όρους ανοικτής πρόσβασης δημόσιων δεδομένων.
- Ανάπτυξη συστημάτων αλληλεπίδρασης των Δήμων με τους δημότες τους στη λογική των «έξυπνων πόλεων».
- Ψηφιοποίηση πολιτιστικού περιεχομένου με σκοπό να αξιοποιηθεί στη συνέχεια σε δράσεις ολοκληρωμένης τουριστικής προβολής.
- Δράσεις στήριξης της πολιτιστικής κληρονομιάς, επέκτασης της χρήσης ΤΠΕ στον τομέα μεταφορών, τουρισμού, εμπορίου, η υλοποίηση έξυπνων υπηρεσιών και εφαρμογών τοπικού ενδιαφέροντος, κλπ.
- Βελτίωση υφιστάμενων ηλεκτρονικών υπηρεσιών (εντοπισμός και αποκατάσταση προβλημάτων προσβασιμότητας), ανάπτυξη νέων καθολικά προσβάσιμων ηλεκτρονικών υπηρεσιών και υποστήριξη εφαρμογής καινοτομικών προσεγγίσεων για την κατάρτιση ευπαθών ομάδων στην χρήση ΤΠΕ.
- Επενδύσεις στον προγραμματισμό και την βελτίωση της διοικητικής ικανότητας: Ανάπτυξη μακροχρόνιων συνεργασιών διασυνοριακού χαρακτήρα, με τα ενδιαφερόμενα μέρη για την υλοποίηση στρατηγικών για την Ψηφιακή Κοινωνία (π.χ. οδικοί χάρτες, κοινές διατάξεις κτλ.) ψηφιακές εφαρμογές διαχείρισης πολιτιστικού αποθέματος ή/και τουριστικού προϊόντος.
- Ολοκληρωμένες και στοχευμένες δράσεις κατάρτισης στελεχών δημόσιων τοπικών και λοιπών σχετικών φορέων, για την αξιοποίηση των ψηφιακών υπηρεσιών, για ταχύτερη, οικονομικότερη και ποιοτικά αναβαθμισμένη εξυπηρέτηση του πολίτη.
- Δράσεις e-government για μετανάστες.
- Δράσεις «συνολικού ενεργειακού σχεδιασμού» (whole building design) για δημόσια κτίρια.
- Πιλοτικές δράσεις ενεργειακής εξοικονόμησης για δημόσια κτίρια.
- Κατασκευαστικά/σχεδιαστικά πρότυπα ενεργειακού σχεδιασμού και ενεργειακής εξοικονόμησης συμβατά με παραδοσιακές μορφές αρχιτεκτονικής στη διασυνοριακή περιοχή.
- Δράσεις ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης των πολιτών και ιδιαίτερα ειδικών ομάδων στόχου (π.χ. μαθητές), αναφορικά με την εξοικονόμηση ενέργειας και μείωση της κατανάλωσης.
- Βελτίωση της διοικητικής ικανότητας στον σχεδιασμό και την παρακολούθηση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος.
- Επενδύσεις σε πιλοτικά έργα και εφαρμογές βελτίωσης των μεταφορών/συγκοινωνιών σε οικιστικές περιοχές.
- Αντικατάσταση οχημάτων με οχήματα χαμηλών ή μηδενικών ρύπων (αστικές συγκοινωνίες).
- Ψηφιακές εφαρμογές ελέγχων ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας, εκπομπών αερίου του θερμοκηπίου και υπολογισμού του «ανθρακικού αποτυπώματος» με στόχο τον εντοπισμό περιοχών που χρήζουν προστασίας και παρέμβασης και της διαχείρισης της κυκλοφορίας οχημάτων.
- Επενδύσεις στον προγραμματισμό και την βελτίωση της διοικητικής ικανότητας (π.χ. ενίσχυση των προδιαγραφών ασφάλειας στον τομέα των υπεράκτιων δραστηριοτήτων εκμετάλλευσης πετρελαίου και φυσικού αερίου σύμφωνα με τις σχετικές κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ, υλοποίηση στρατηγικών δράσεων οι οποίες στηρίζονται σε ολοκληρωμένους σχεδιασμούς για πολυτροπικές και βιώσιμες μεταφορές.
- Επενδύσεις σε πιλοτικά έργα και εφαρμογές βελτίωσης των μεταφορών, εξοικονόμησης ενέργειας στις μεταφορές.
- Επενδύσεις σε πιλοτικά έργα και εφαρμογές επιτήρησης του θαλάσσιου χώρου, ενίσχυση της έρευνας και ανάπτυξης υλικών, τεχνολογιών και συστημάτων για τη επιτήρηση όλων των δραστηριοτήτων που λαμβάνουν χώρα στα θαλάσσια ύδατα των χωρών του Π.Σ
- Ολοκληρωμένα συστήματα-σχέδια διαχείρισης κινδύνων και καταστροφών, κοινά ή από κοινού συντονισμένα.
- Επενδύσεις σε πιλοτικά έργα και εφαρμογές πρόληψης κινδύνων και προστασίας από καταστροφές, όπως Συστήματα Γεωγραφικών Πληροφοριών (GIS), συστήματα ανίχνευσης και παρακολούθησης, έγκαιρης προειδοποίησης και συναγερμού, μελέτες χαρτογράφησης και αξιολόγησης των κινδύνων).
- Εναρμονισμένα πρότυπα και συστήματα στην περιοχή (συμπεριλαμβανομένων των κοινών ορισμών και την αποτίμηση των καταστάσεων έκτακτης ανάγκης) για την καλύτερη πρόβλεψη και διαχείριση των φυσικών καταστροφών.
- Εκπαιδευτική υποστήριξη (κατάρτιση) που θα ενισχύσει τις ικανότητες επείγουσας ανταπόκρισης των εμπλεκομένων φορέων, συμπεριλαμβανομένων των εθελοντών και της κοινωνίας των πολιτών.
- Πρωτοβουλίες για την προώθηση της κοινής φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς στη διασυνοριακή περιοχή.
- Κοινές στρατηγικές τουριστικής ανάπτυξης, και σχεδιασμός κοινών ή ολοκληρωμένων εναλλακτικών τουριστικών προϊόντων/προορισμών.
- Επενδύσεις σε έργα και εφαρμογές προστασίας, αύξησης της φέρουσας ικανότητας, ανάδειξης και προβολής σε τοποθεσίες φυσικής ή/και πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Μοντέλα και πιλοτικές εφαρμογές για τη διαχείριση περιορισμένων υδάτινων πόρων σε νησιά.
- Επενδύσεις για την προώθηση συστημάτων και εφαρμογών ολοκληρωμένης περιβαλλοντικής διαχείρισης (στα υγρά ή στερεά απόβλητα).
- Προώθηση καινοτόμων μεθόδων επεξεργασίας αποβλήτων

Επισημαίνεται ότι οι παραπάνω δράσεις είναι ενδεικτικές. Αυτό σημαίνει ότι μπορεί να προστεθούν και άλλες που συνάδουν με τους στόχους του προγράμματος ή να μην υπάρξει πρόσκληση για κάποιες από αυτές αν επιτάσσεται κάτι τέτοιο από την εφαρμογή. Σε κάθε περίπτωση οι δικαιούχοι/ωφελούμενοι θα πρέπει να βασίζουν τις επιλογές τους στην εξειδίκευση του προγράμματος όπως αυτή θα αποτυπώνεται στις προσκλήσεις που θα εκδίδονται και θα αναρτώνται στον διαδικτυακό τόπο του προγράμματος.

Περιφερειακά Προγράμματα

Το ΕΣΠΑ, εκτός από τα τομεακά προγράμματα, περιλαμβάνει 13 πολυτομεακά και πολυταμειακά **Περιφερειακά Προγράμματα** (ΠΕΠ).
Κάθε μία από τις ελληνικές Περιφέρειες αποτελεί αντικείμενο ενός περιφερειακού προγράμματος που περιλαμβάνει έργα και δράσεις περιφερειακής κλίμακας, αξιοποιεί τα τοπικά πλεονεκτήματα και χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ).

Τα **13 Περιφερειακά** Προγράμματα είναι:

- Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης
- Κεντρικής Μακεδονίας
- Δυτικής Μακεδονίας
- Ηπείρου
- Θεσσαλίας
- Ιονίων Νήσων
- Δυτικής Ελλάδας
- Στερεάς Ελλάδας
- Αττικής
- Πελοποννήσου
- Βορείου Αιγαίου
- **Νοτίου Αιγαίου**
- Κρήτης

Το κοινό τους σημείο είναι η ενίσχυση της δυνατότητας των περιφερειακών και τοπικών αρχών να εφαρμόσουν ένα πλήρες φάσμα δράσεων που στοχεύουν να εξυπηρετήσουν τις κύριες προτεραιότητες του ΕΣΠΑ.

Επιπλέον, στις Περιφέρειες θα εκχωρηθεί η διαχείριση σημαντικών πόρων του Ταμείου Συνοχής για το Περιβάλλον και κυρίως πόρων που θα κατευθυνθούν στην κάλυψη των υποχρεώσεων της χώρας και των Περιφερειών που αφορούν στα υγρά απόβλητα, ενώ στις 13 Περιφέρειες εκχωρείται επίσης από το Τομεακό Πρόγραμμα της Αγροτικής Ανάπτυξης η διαχείριση περίπου 30% των πόρων του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης.

Σύντομη Περιγραφή	Ο κεντρικός αναπτυξιακός στόχος είναι «να αποτελέσει η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου έναν από τους κορυφαίους προορισμούς του τουρισμού της εμπειρίας παγκοσμίως μέσα από την υιοθέτηση μιας στρατηγικής βιώσιμης ανάπτυξης, διαφοροποίησης του προϊόντος και δημιουργίας ταυτότητας προορισμού». Ο ορίζοντας ολοκλήρωσης του Προγράμματος είναι το 2023. Διαρθρώνεται σε **5 Άξονες Προτεραιότητας**, εκτός της Τεχνικής Βοήθειας : **Άξονας προτεραιότητας 1**: **Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας** Συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ με προϋπολογισμό 22,4 εκ.€ και μέχρι τον Οκτώβριο 2016 δεν έχει ενεργοποιηθεί. **Άξονας προτεραιότητας 2: Αειφορική ανάπτυξη και διαχείριση των πόρων** Συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ με προϋπολογισμό 33,5 εκ.€ και μέχρι τον Οκτώβριο 2016 έχουν ενταχθεί 11 πράξεις συνολικής Δημόσιας Δαπάνης 12,2 εκ.€ **Άξονας προτεραιότητας 3: Βελτίωση βασικών υποδομών** Συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ με προϋπολογισμό 41,1 εκ.€ και μέχρι τον Οκτώβριο 2016 έχουν ενταχθεί 12 πράξεις συνολικής Δημόσιας Δαπάνης 24,2 εκ.€ **Άξονας Προτεραιότητας 4: Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης – Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού** Συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ με προϋπολογισμό 43 εκ.€ και μέχρι τον Οκτώβριο 2016 έχουν ενταχθεί 34 πράξεις συνολικής Δημόσιας Δαπάνης 11,3 εκ.€ **Άξονας 5: Ενίσχυση της περιφερειακής συνοχής.** Συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ με προϋπολογισμό 25 εκ.€. Αφορά μόνο στα μικρά νησιά (κάτω των 3.000 κατοίκων) και μέχρι τον Οκτώβριο 2016 έχουν ενταχθεί 4 πράξεις συνολικής Δημόσιας Δαπάνης 4,4 εκ.€
Δράσεις (ενδεικτικά)	▪ Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας ▪ Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών ▪ Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων ▪ Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς ▪ Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης κινδύνων ▪ Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων ▪ Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων ▪ Προώθηση της βιώσιμης απασχόλησης υψηλής ποιότητας και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων ▪ Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας ▪ Επένδυση στην εκπαίδευση, την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση κ.α. *Μπορεί να προστεθούν και άλλες δράσεις που συνάδουν με τους στόχους του προγράμματος ή να μην υπάρξει πρόσκληση για κάποιες από αυτές αν επιτάσσεται κάτι τέτοιο από την εφαρμογή.* *Σε κάθε περίπτωση οι δικαιούχοι θα πρέπει να βασίζουν τις επιλογές τους στην εξειδίκευση του προγράμματος όπως αυτή θα αποτυπώνεται στις προσκλήσεις που θα εκδίδονται και θα αναρτώνται στον διαδικτυακό τόπο του προγράμματος.*
Δικαιούχοι (ενδεικτικοί)	▪ Κάτοικοι της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου ▪ Εθνικές, Περιφερειακές και Τοπικές Αρχές και Αναπτυξιακοί Φορείς (Υπουργεία, **ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού**, αναπτυξιακές εταιρείες ΟΤΑ, κτλ.) ▪ Ακαδημαϊκά Ιδρύματα, Ερευνητικά Κέντρα − Ινστιτούτα, Τεχνολογικοί Φορείς και Ερευνητικά Πανεπιστημιακά Ιδρύματα ▪ Διευθύνσεις Υγειονομικών Περιφερειών, υγειονομικές μονάδες ▪ ΜΜΕ και νεοφυείς επιχειρήσεις ▪ Ειδικές κατηγορίες και ευπαθείς ομάδες πληθυσμού (μετανάστες, κάτοικοι μειονεκτικών περιοχών, άτομα με αναπηρία, Ρομά κ.α.)
Προϋπολογισμός	Ο εγκεκριμένος συνολικός προϋπολογισμός είναι **168.170.562€**, εκ των οποίων τα 84.085.281€ είναι η συμμετοχή της Ε.Ε. Ποσό 1.547.581€ αφορά στην Τεχνική Βοήθεια (Άξονες προτεραιότητας 6 & 7). Προβλέπεται η εκχώρηση: **(1)** Από το ΕΠ Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη με συγχρηματοδότηση από το Ταμείο Συνοχής, ύψους 23,5 εκ. € (κοινοτική συμμετοχή) για την υλοποίηση έργων διαχείρισης λυμάτων οικισμών γ' προτεραιότητας. **(2)** Από το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ), με συγχρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης, ύψους 25,3 εκ € για δράσεις που εντάσσονται στη στρατηγική της έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου και αφορούν κατά κύριο λόγο τον αγροδιατροφικό τομέα και την πρώτη μεταποίηση τροφίμων και το τοπικό CLLD/LEADER.

συνεχίζεται…

Προϋπολογισμός	Για την υλοποίηση της συνολικής αναπτυξιακής στρατηγικής απαιτείται, πέραν των πόρων του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος, να διασφαλιστούν και οι ακόλουθες πρόσθετες χρηματοδοτήσεις: **(1)** Από το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα & Καινοτομία, με συγχρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ, για επενδύσεις Ε&Α, δράσεις ενίσχυσης και δικτυώσεων ΜΜΕ στους τομείς της εθνικής και περιφερειακής RIS, γυναικεία και νεανική επιχειρηματικότητα, ενέργεια και χρήση ΑΠΕ (διασύνδεση Κυκλάδων με το ΕΣΜΗΕ, παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας μέσω εφαρμογών γεωθερμίας), εξοικονόμηση ενέργειας στις κατοικίες και στις επιχειρήσεις, προσαρμογή των εργαζομένων και των επιχειρήσεων στις αλλαγές, ψηφιακή σύγκληση κ.λπ. **(2)** Από το ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια-βίου Μάθηση με συγχρηματοδότηση από το ΕΚΤ για τις οριζόντιες δράσεις ενίσχυσης του ανθρώπινου δυναμικού. Ειδικότερα, όσον αφορά τους νέους 15-29 ετών που αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού και τους νέους 15-29 ετών από περιθωριοποιημένες κοινότητες, θα υπάρξει συνέργεια και συμπληρωματικότητα με τις δράσεις του ΠΕΠ στο πλαίσιο της επενδυτικής προτεραιότητας 8ii. **(3)** Από το ΕΠ Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα, για τη χρηματοδότηση ψηφιακών και άλλων δράσεων αναβάθμισης της δημόσιας διοίκησης. **(4)** Από το ΕΠ Θάλασσας και Αλιείας με συγχρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας, για δράσεις που εντάσσονται στη στρατηγική της έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου και αφορούν την αλιεία και τις υδατοκαλλιέργειες, καθώς και ολοκληρωμένα σχέδια που αφορούν στη διαχείριση και προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος. **(5)** Από το ΕΠ Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδα – Κύπρος για δράσεις που αφορούν στο περιβάλλον και ιδιαίτερα στο θαλάσσιο χωροταξικό, στην πρόληψη και την ασφάλεια, στην επιχειρηματικότητα, στις μεταφορές και στον πολιτισμό. **(6)** Από το ΕΠΕΡΑΑ (υπό έγκριση) για δράσεις που αφορούν αποκατάσταση Χώρων Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων (ΧΑΔΑ) και Χώρων Υγειονομικής Ταφής Απορριμάτων (ΧΥΤΑ)
Αρμόδια Αρχή	Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου – Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ► URL: http://www.pepna.gr/people
Στοιχεία Επικοινωνίας	**Σύρος:** Ερμούπολη, οδός Σάκη Καράγιωργα 22, ΤΚ84100 Τηλ.: 2281360800 ► φαξ: 2281360860 ► e-mail: notioaigaio@mou.gr **Ρόδος:** Πλατεία Ελευθερίας, ΤΚ 851 131, Τηλ. 2241043458
Ιστοσελίδα (website)	http://www.pepna.gr & http://www.pepna.gr/calls
Σχετικά Αρχεία	ΠΕΠ Νοτίου Αιγαίου 2014-2020 (όλο το Πρόγραμμα) (PDF - 2,3 Mb)

Άξονας Προτεραιότητας _ 1	Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας
Επενδυτική Προτεραιότητα _ 2c	Ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, της ηλεκτρονικής μάθησης, της ηλεκτρονικής ένταξης, του ηλεκτρονικού πολιτισμού και της ηλεκτρονικής υγείας
Σύντομη Περιγραφή & Δράσεις	ΔΡΑΣΗ 2.γ.1.1: **Ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών στον τομέα του πολιτισμού για τον εμπλουτισμό του τουρισμού της εμπειρίας** ▪ Ενδεικτικά παραδείγματα εφαρμογών που μπορούν να αναπτυχθούν: ▪ Πλατφόρμες καταγραφής πολιτιστικών εκδηλώσεων ▪ Εφαρμογές οδηγών αρχαιολογικών χώρων ▪ Εφαρμογές οδηγών μουσείων ▪ Εικονική αναπαράσταση γεγονότων ▪ Ανάδειξη παραδοσιακών αρχιτεκτονικών τεχνικών και κτιρίων ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής αξίας ▪ Ψηφιοποίηση τουριστικών και πολιτισμικών πόρων, διαδρομών, χαρτών ▪ Εφαρμογές αστικών οδηγών για ευέλικτες περιηγήσεις, σημεία ενδιαφέροντος, πληροφορίες για προσφορές και αγορές, ξενοδοχεία, εστιατόρια, εκδηλώσεις κλπ. ▪ Συλλογή, οργάνωση και διαδικτυακή προβολή πληροφοριών που αφορούν στις μαρίνες και τους λιμενίσκους της Περιφέρειας και την ποιότητα των υδάτων και του πυθμένα. Η υπηρεσία θα πρέπει να λειτουργεί σε διασύνδεση με το σύστημα Ποσειδών. ΔΡΑΣΗ 2.γ.1.2: **Ανάπτυξη υποδομής για υπηρεσίες τηλε-εκπαίδευσης στον τομέα του τουρισμού** ▪ Θα υποστηριχθεί η ανάπτυξη υποδομής για την παροχή υπηρεσιών τηλε-εκπαίδευσης για την κατάρτιση των εργαζομένων και των επιχειρήσεων υπηρεσιών τουρισμού με στόχο να δοθεί ένα καινούργιο περιεχόμενο στις υπηρεσίες που παρέχονται π.χ. στον τουρισμό ευεξίας, στον ιαματικό τουρισμό και γενικά σε όλες τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού. Στόχος είναι με τη χρήση τεχνολογιών τηλε-εκπαίδευσης να υποστηριχθούν οι συμμετέχοντες σε δραστηριότητες συνεχούς κατάρτισης για την απόκτηση και χρήση γνώσεων και δεξιοτήτων που προάγουν την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών από τις επιχειρήσεις και συνεπώς αυξάνουν την ανταγωνιστικότητά τους στη διεθνή σκηνή. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί σε δράσεις που θα συμβάλλουν στην άρση της απομόνωσης των μικρών νησιών.
Ενδεικτικοί Δικαιούχοι	ΔΡΑΣΗ 2.γ.1.1: Υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, Δήμοι, Επιμελητήρια, Πολιτιστικοί Φορείς. ΔΡΑΣΗ 2.γ.1.2: Περιφέρεια, **Δήμοι**, Επιμελητήρια.

Άξονας Προτεραιότητας _ 2	Αειφορική ανάπτυξη και διαχείριση των πόρων
Επενδυτική Προτεραιότητα _ 4c	Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης, της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων κτηρίων, και στον τομέα της στέγασης
Σύντομη Περιγραφή & Δράσεις	ΔΡΑΣΗ 4.γ.1.1: Ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης των δημόσιων κτιρίων Προβλέπονται δράσεις με στόχο τη μείωση κατανάλωσης ενέργειας με βασική προτεραιότητα τα περισσότερο ενεργοβόρα δημόσια κτίρια. ▪ Ενδεικτικές παρεμβάσεις: εξοικονόμησης ενέργειας και προσθήκης βιοκλιματικών χαρακτηριστικών σε δημόσια κτίρια (πχ. ενεργειακή αναβάθμιση κτιριακού κελύφους και Η/Μ εγκαταστάσεων, αναβάθμιση συστημάτων φυσικού/τεχνητού φωτισμού, εγκατάσταση συστημάτων ενεργειακής διαχείρισης, κλπ.), αξιοποίησης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, παρεμβάσεις σε κτίρια όπου στεγάζονται πολιτιστικές δραστηριότητες (μουσεία, πολιτιστικά κέντρα, πολυχώροι, κλπ.), παρεμβάσεις που στοχεύουν στην αύξηση της ενεργειακής απόδοσης, υποστηρικτικές και λοιπές ενέργειες (υπηρεσίες ενεργειακού Συμβούλου, μελέτες ενεργειακής απόδοσης, δράσεις δημοσιότητας, κλπ).
Δυνητικοί Δικαιούχοι	Υπουργείο Πολιτισμού, Υπουργείο Υγείας, Περιφέρεια Ν.Α., Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Νοσηλευτικές μονάδες και οι **ΟΤΑ της Περιφέρειας**

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου

Άξονας Προτεραιότητας _ 2	Αειφορική ανάπτυξη και διαχείριση των πόρων
Επενδυτική Προτεραιότητα _ 5b	Προώθηση των επενδύσεων για την αντιμετώπιση ειδικών κινδύνων, εξασφάλιση της ανθεκτικότητας στις καταστροφές και ανάπτυξη συστημάτων διαχείρισης των καταστροφών
Σύντομη Περιγραφή & Δράσεις	ΔΡΑΣΗ 5.β.1.1: **Αντιμετώπιση κινδύνων και καταστροφών-προμήθεια εξοπλισμού αντιπυρικής προστασίας** Με την παρούσα δράση προβλέπεται η προμήθεια εξοπλισμού αντιπυρικής προστασίας που αφορά κυρίως σε πυροσβεστικά οχήματα στα νησιά της Περιφέρειας ΔΡΑΣΗ 5.β.1.2: **Προστασία των ακτών της Περιφέρειας από τη διάβρωση Αντιμετώπιση κινδύνων και καταστροφών-αντιπλημμυρικά έργα.** **Ενδεικτικές δράσεις** είναι: ▪ εκπόνηση σχεδίων παρεμβάσεων αντιπλημμυρικής προστασίας, και αντιμετώπισης πλημμυρών έργα αντιπλημμυρικής προστασίας (πχ. έργα αύξησης της αντοχής των κοιτών στη διάβρωση, έργα διαμόρφωσης κατάλληλων κοιτών, έργα ανάσχεσης πλημμυρών, μικρά έργα οδοποιίας κατά μήκος των ρευμάτων, κλπ.). ▪ προμήθεια εξοπλισμού αντιπλημμυρικής προστασίας, ▪ η ενίσχυση υποδομών πολιτικής προστασίας, εφαρμογή συστημάτων (συμπεριλαμβανομένων συστημάτων ΤΠΕ) προσδιορισμού κινδύνου πλημμύρας, (πχ. μελέτες αναγκών και προσδιορισμού συστημάτων ηλεκτρονικής παρακολούθησης και έγκαιρης ειδοποίησης για πλημμύρες, προμήθεια και εφαρμογή συστημάτων ηλεκτρονικής παρακολούθησης και έγκαιρης ειδοποίησης για πλημμύρες πυρκαγιές), Οι παρεμβάσεις θα επικεντρωθούν στις περιοχές που χαρακτηρίζονται ως «Ζώνες Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας» και θα είναι σε συμφωνία με το Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας που καταρτίζεται με βάση την Οδηγία 2007/60/ΕΚ, καθώς και με το Σχέδιο Διαχείρισης Λεκανών Απορροής του Υ.Δ. Νοτίου Αιγαίου.
Ενδεικτικοί Δικαιούχοι	ΔΡΑΣΗ 5.β.1.1: Υπουργείο Δημ. Τάξης & Προστασίας του Πολίτη, Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης & Τουρισμού, Πυροσβεστικό Σώμα ΔΡΑΣΗ 5.β.1.2: Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου, Περιφέρεια, **Δήμοι**, ΔΕΥΑ

Άξονας Προτεραιότητας _ 2	Αειφορική ανάπτυξη και διαχείριση των πόρων
Επενδυτική Προτεραιότητα _ 6b	Επενδύσεις στον τομέα των υδάτων, ώστε να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις του περιβαλλοντικού κεκτημένου της Ένωσης και να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες που έχουν προσδιορισθεί από τα κράτη μέλη για επενδύσεις που υπερβαίνουν τις εν λόγω απαιτήσεις
Σύντομη Περιγραφή & Δράσεις	ΔΡΑΣΗ 6.β.1.1: **Δράσεις ορθολογικής και αποδοτικής διαχείρισης πόσιμου ύδατος** Η Περιφέρεια έχει οξυμένες ανάγκες σε πόσιμο νερό, λόγω της μειωμένης ποσότητας υδατικών πόρων που οφείλεται στα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά της, όσο και λόγω της αύξησης του πληθυσμού της κατά τους καλοκαιρινούς μήνες εξαιτίας του μεγάλου αριθμού επισκεπτών που δέχεται και ιδιαίτερα στις περισσότερο τουριστικές περιοχές. **Ενδεικτικές δράσεις** είναι έργα συλλογής, διανομής, επεξεργασίας και διαχείρισης πόσιμου νερού, όπως: ▪ κατασκευή νέων και επέκταση υφιστάμενων δικτύων ύδρευσης αντικατάσταση παλαιών δικτύων για τη μείωση απωλειών και βελτίωσης ποιότητας ύδατος, ▪ κατασκευή μονάδων αφαλάτωσης και διύλισης και των συνοδών τους έργων Κατασκευή αγωγών μεταφοράς και δεξαμενών αποθήκευσης νερού ▪ ανάπτυξη συστημάτων ελέγχου διαρροών και παρακολούθησης της ποιότητας υδάτων (συμπεριλαμβανομένων και συστημάτων ΤΠΕ) Όλες οι επενδύσεις που θα υλοποιηθούν στον τομέα των υδάτων θα συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Νερά (2000/60/ΕΚ) και θα είναι σε συμφωνία με όσα προκύπτουν από το Σχέδιο Διαχείρισης Λεκανών Απορροής για το Υδατικό Διαμέρισμα Νήσων Αιγαίου.
Ενδεικτικοί Δικαιούχοι	η Περιφέρεια Ν.Α, οι **Δήμοι** και οι ΔΕΥΑ.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου

Άξονας Προτεραιότητας _ 2	Αειφορική ανάπτυξη και διαχείριση των πόρων
Επενδυτική Προτεραιότητα _ 6c	Διατήρηση, προστασία, προώθηση και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς
Σύντομη Περιγραφή & Δράσεις	ΔΡΑΣΗ 6.γ.1.1: **Δράσεις για την προστασία και αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς** Ενδεικτικές παρεμβάσεις είναι οι εξής: ▪ αποκατάσταση και ανάδειξη μνημείων και αρχαιολογικών χώρων που αποτελούν παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά σύμφωνα με την UNESCO ▪ προστασία, διαχείριση, ανάδειξη και προβολή μνημείων και αρχαιολογικών χώρων επιλεγμένων με αυστηρά κριτήρια (πχ. ιστορική σημασία, ύπαρξη περιβαλλοντικών κινδύνων, κλπ.), με έμφαση στις περιοχές που εντάσσονται στους θαλάσσιους δρόμους του τουρισμού της κρουαζιέρας, ▪ ενίσχυση μουσειακών υποδομών και μουσειακών συλλογών ΔΡΑΣΗ 6.γ.1.2: **Δράσεις για την προστασία και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς** Ενδεικτικές παρεμβάσεις είναι: ▪ η ανάδειξη και ήπια αξιοποίηση περιοχών που χαρακτηρίζονται για τη μοναδικότητά τους ως τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και γενικά ως στοιχεία της φυσικής κληρονομιάς, περιλαμβανομένου του αγροτικού τοπίου, ▪ η ανάδειξη φυσικών μνημείων (δάση, σπήλαια, κτλ.), ▪ η ανάδειξη - προστασία και αποκατάσταση ευαίσθητων περιοχών – τοπίων, ώστε να λειτουργήσουν ως πόροι φυσιολατρικού τουρισμού και γεωτουρισμού, ▪ η δημιουργία υποδομών παρατήρησης και ερμηνείας της φύσης, ▪ η δημιουργία υποδομών οικοτουρισμού και οι δράσεις προώθησης του οικοτουρισμού (πχ. καταφύγια, δίκτυα πεζοπορικών διαδρομών και ποδηλάτων, δημιουργία τοπικών γραφείων οικοτουρισμού, κλπ.)
Ενδεικτικοί Δικαιούχοι	ΔΡΑΣΗ 6.γ.1.1: οι υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού, η Περιφέρεια, οι **ΟΤΑ** και πολιτιστικοί φορείς. ΔΡΑΣΗ 6.γ.1.2: οι Υπηρεσίες του Υπουργείου Τουρισμού, η Περιφέρεια, οι **ΟΤΑ** και οι Φορείς Διαχείρισης.

Άξονας Προτεραιότητας _ 2	Αειφορική ανάπτυξη και διαχείριση των πόρων
Επενδυτική Προτεραιότητα _ 6d	Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και του εδάφους και προώθηση των υπηρεσιών οικοσυστήματος, μεταξύ άλλων μέσω του δικτύου Natura 2000, και των πράσινων υποδομών
Σύντομη Περιγραφή & Δράσεις	ΔΡΑΣΗ 6.δ.1.1.: **Δράσεις προστασίας και ανάδειξης των οικοσυστημάτων της Περιφέρειας στις περιοχές του δικτύου NATURA** Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση ολοκληρωμένων πλάνων διαχείρισης των οικοσυστημάτων συνεπάγεται τόσο την προστασία αυτών, όσο και την ενίσχυση των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης. Επιπλέον, η ενθάρρυνση της χρήσης πράσινης υποδομής για τη διασφάλιση της ενίσχυσης των φυσικών διαδικασιών, αποτελεί νέα στρατηγική της ΕΕ και είναι ένα δοκιμασμένο εργαλείο που χρησιμοποιεί τη φύση για την εξασφάλιση οικολογικών, οικονομικών και κοινωνικών οφελών. Στόχοι των επιμέρους δράσεων αποτελούν η διατήρηση της βιολογικής ποικιλότητας και των υπολοίπων φυσικών αξιών των οικοσυστημάτων, η προστασία των φυσικών διαθεσίμων από συγκρουόμενες χρήσεις γης, η παροχή πρόσβασης του κοινού σε αυτές τις περιοχές, η αειφορική χρήση των οικοσυστημάτων, η ανάδειξη των οικοσυστημάτων ως αξιόλογα στοιχεία και πόροι της Περιφέρειας, η συνεισφορά στην τοπική, περιφερειακή και εθνική ανάπτυξη, κλπ. Οι ενδεικτικές παρεμβάσεις συμπεριλαμβάνουν: ▪ Μέτρα ελέγχου και αποκατάστασης υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων ▪ Μέτρα / έργα πράσινων υποδομών που στοχεύουν στην αναβάθμιση του οικοσυστήματος και τη βιώσιμη διαχείριση των πόρων (απομάκρυνση ιζημάτων, αποφυγή ερημοποίησης, οριοθέτηση αμμοληψιών) ▪ Ενέργειες παρακολούθησης και εξέτασης της επικινδυνότητας φαινομένων που απειλούν φυσικούς οικοτόπους (π.χ. διάβρωση σε παράκτιους οικοτόπους προτεραιότητας) ▪ Επεμβάσεις για την αναμόρφωση -αναβάθμιση του τοπίου (καθαρισμός - εμπλουτισμός) ▪ Μέτρα για τον έλεγχο στην πρόσβαση και την διαχείριση των επισκεπτών ▪ Μέτρα αξιοποίησης των οικοσυστημάτων με παρεμβάσεις ανάδειξης και προβολής Οι παρεμβάσεις στις περιοχές του δικτύου NATURA 2000 θα είναι εντός του «Πλαισίου Δράσεων Προτεραιότητας για το Δίκτυο NATURA 2000 για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020» (Σεπτέμβριος 2014), που έχει εκπονηθεί από το ΥΠΕΚΑ. Θα είναι συμπληρωματικές αντίστοιχων παρεμβάσεων που θα χρηματοδοτηθούν από το Ε.Π. ΥΜΠΕΡΑΑ ή άλλες χρηματοδοτικές πηγές που αναφέρονται στο συγκεκριμένο πλαίσιο δράσεων, το οποίο προβλέπει κατανομή των δράσεων προτεραιότητας ανά πιθανή χρηματοδοτική πηγή.
Ενδεικτικοί Δικαιούχοι	η Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου, η Περιφέρεια, οι **Δήμοι** και οι Φορείς Διαχείρισης.

Άξονας Προτεραιότητας _ 2	Αειφορική ανάπτυξη και διαχείριση των πόρων
Επενδυτική Προτεραιότητα _ 6e	Ανάληψη δράσης για τη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, την ανάπλαση των πόλεων, την αναζωογόνηση και την απολύμανση των υποβαθμισμένων περιβαλλοντικά εκτάσεων (συμπεριλαμβανομένων των προς ανασυγκρότηση περιοχών), τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και την προώθηση μέτρων για τον περιορισμό του θορύβου
Σύντομη Περιγραφή & Δράσεις	ΔΡΑΣΗ 6.ε.1.1: **Δράσεις ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης** Στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης προσέγγισης της ανάπτυξης των αστικών κέντρων προβλέπονται δράσεις οι οποίες στοχεύουν στην αναβάθμιση του περιβάλλοντος διαβίωσης των κατοίκων πόλεων και περιοχών της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου. Οι δράσεις θα πρέπει να προβλέπονται από ένα Ολοκληρωμένο Σχέδιο, ώστε να είναι μεταξύ τους αλληλένδετες και να στηρίζουν τη φιλοσοφία της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης. Μέσω της υλοποίησης αυτών των δράσεων αναμένεται να επιτευχθεί η βελτίωση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος, η βελτίωση της λειτουργικότητας και της ποιότητας ζωής στην πόλη, η περιβαλλοντική αναβάθμιση –ανάκτηση του οικιστικού ιστού και η αναβάθμιση των πολιτιστικών υποδομών, η προώθηση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας, η προστασία των ελεύθερων χώρων στα αστικά κέντρα και ειδικότερα στις υποβαθμισμένες περιοχές και στις περιοχές λαϊκής κατοικίας όπου οι ανάγκες είναι εντονότερες, κλπ. Ενδεικτικές δράσεις είναι: οι αναπλάσεις περιοχών, η διαμόρφωση δημόσιων / κοινόχρηστων χώρων και η ενίσχυση χώρων πρασίνου με έμφαση στη βιοκλιματική αναβάθμιση του αστικού χώρου, ο εκσυγχρονισμός δικτύων υποδομής, η δημιουργία δημοτικών χώρων στάθμευσης, η ανάδειξη και προστασία αρχαιολογικών χώρων και μνημείων εντός του αστικού ιστού, η ανακαίνιση κτιρίων για την εγκατάσταση δραστηριοτήτων εξυπηρέτησης πολιτών, η ανακαίνιση διατηρητέων και παραδοσιακών κτιρίων και η ένταξή τους στις λειτουργίες του αστικού κέντρου και η εξασφάλιση υποδομών σύγχρονου πολιτισμού και έκφρασης των πολιτών. Επίσης θα ενισχυθεί η επέκταση των δικτύων πεζοδρόμων και ποδηλατοδρόμων, η εφαρμογή σε μικρή κλίμακα συστημάτων μεταφοράς καθαρής τεχνολογίας, η δημιουργία/βελτίωση υποδομών προσβασιμότητας (πεζοδρόμια, ράμπες πρόσβασης, θέσεις στάθμευσης) των ΑμεΑ κλπ.) στο πλαίσιο αποκλειστικά των ολοκληρωμένων παρεμβάσεων αστικής ανάπτυξης. Έχει εγκριθεί η αστική περιοχή της Ρόδου για την υλοποίηση ολοκληρωμένου Σχεδίου Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης.
Δικαιούχοι	Δήμος Ρόδου

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου

Άξονας Προτεραιότητας _ 3	Βελτίωση βασικών υποδομών
Επενδυτική Προτεραιότητα _ 5b	Στήριξη ενός πολυτροπικού ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου μεταφορών μέσω επενδύσεων στο δίκτυο Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ)
Σύντομη Περιγραφή & Δράσεις	ΔΡΑΣΗ 7.α.1.1: **Δράσεις αναβάθμισης των λιμενικών υποδομών** Προβλέπονται δράσεις οι οποίες στοχεύουν στην ανάπτυξη υφισταμένων λιμενικών υποδομών της Περιφέρειας που περιλαμβάνονται στο ΔΕΔ-Μ. Για την ενίσχυση των πυλών εισόδου-εξόδου της Περιφέρειας. Ενδεικτικές δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν περιλαμβάνουν: ▪ τα έργα λιμενικών υποδομών, όπως η κατασκευή προβλητών, κρηπιδωμάτων, κυματοθραυστών προσαρμοσμένων στις απαιτήσεις των σύγχρονων μεταφορικών μέσων ▪ κατασκευή εγκαταστάσεων εξυπηρέτησης κρουαζερόπλοιων ▪ η υλοποίηση κτιριακών έργων λιμενικής ζώνης-η κατασκευή επιβατικών σταθμών, στεγάστρων & βοηθητικών κτιρίων ▪ η εγκατάσταση συστημάτων ασφαλείας λιμενικών εγκαταστάσεων (συμπεριλαμβανομένων και συστημάτων ΤΠΕ), κλπ.
Ενδεικτικοί Δικαιούχοι	το Υπουργείο Οικονομικών Υποδομών Ναυτιλίας και Τουρισμού, τα Δημοτικά Λιμενικά Ταμεία, η Περιφέρεια, οι **ΟΤΑ**.

Άξονας Προτεραιότητας _ 3	Βελτίωση βασικών υποδομών
Επενδυτική Προτεραιότητα _ 7b	Ενίσχυση της περιφερειακής κινητικότητας μέσω της σύνδεσης δευτερευόντων και τριτευόντων κόμβων με τις υποδομές ΔΕΔ-Μ, περιλαμβανομένων των πολυτροπικών κόμβων
Σύντομη Περιγραφή & Δράσεις	ΔΡΑΣΗ 7.β.1.1: **Ολοκλήρωση, βελτίωση ή/και αναβάθμιση διαπεριφερειακών και ενδοπεριφερειακών λιμενικών συνδέσεων** Θα ενισχυθεί ο σχεδιασμός και η υλοποίηση κατάλληλων δράσεων που θα συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των προβλημάτων σύνδεσης των νησιών με την υπόλοιπη Περιφέρεια καθώς και με τις πύλες εισόδου-εξόδου της Περιφέρειας. Βασικός στόχος είναι η προώθηση της ισόρροπης χωρικής ανάπτυξης και η εξασφάλιση ισοδύναμης μεταφορικής εξυπηρέτησης των πολιτών, που εξάλλου είναι και εθνικός στόχος όπως αποτυπώνεται στο ΣΕΣ 2014-2020. Ενδεικτικές δράσεις είναι: ▪ έργα βελτίωσης λιμενικών υποδομών (προβλήτες, κρηπιδώματα, κυματοθραύστες) για την αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό των παρεχόμενων υπηρεσιών, ▪ έργα για την ενίσχυση της ασφάλειας των λιμένων (συμπεριλαμβανομένων και συστημάτων ΤΠΕ), ▪ έργα κτιριακών εγκαταστάσεων για την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών και τη βελτίωση της λειτουργικότητας των λιμένων, ▪ δημιουργία υποδομών υδατοδρομίων ΔΡΑΣΗ 7.β.1.2: **Δημιουργία και βελτίωση των υποδομών σύνδεσης με τις πύλες εισόδου-εξόδου** Με τη βελτίωση της σύνδεσης των εσωτερικών ζωνών των νησιών με τις πύλες εισόδου-εξόδου κάθε νησιού διασφαλίζεται η καλύτερη πρόσβαση των παραγωγικών κλάδων με την ηπειρωτική χώρα και με το εξωτερικό, ενώ θα μπορεί να συνδεθεί η λειτουργία των λιμένων και των αεροδρομίων με τον τοπικό αστικό και επιχειρηματικό ιστό. Ενδεικτικές δράσεις αφορούν σε: ▪ στήριξη έργων βελτίωσης υφιστάμενων οδικών αξόνων ή ▪ διάνοιξης νέων όπου αυτό κρίνεται εντελώς απαραίτητο Σημειώνεται ότι σύμφωνα με την ΚΥΑ 8315.2/02/07/2.2.2007 (ΦΕΚ 202/Β΄/16.2.2007) «Κατάταξη λιμένων», στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου εντοπίζονται 2 Λιμένες Διεθνούς Ενδιαφέροντος (Μυκόνου, Ρόδου), 3 Λιμένες Εθνικής Σημασίας της χώρας (Κω, Πάρου, Σύρου) και 3 Λιμένες Μείζονος Ενδιαφέροντος της χώρας (Νάξου, Πάτμου, Τήνου). Επίσης, οι λιμένες Ρόδου, Σαντορίνης, Μυκόνου, Νάξου, Πάρου και Σύρου εντάσσονται στο εκτεταμένο Δίκτυο (comprehensive network) των Διευρωπαϊκών Δικτύων Μεταφορών. Προτεραιότητα για την Περιφέρεια είναι η βελτίωση (μικρές επεκτάσεις / εκσυγχρονισμοί) των μικρών αεροδρομίων που δεν προωθούνται για ιδιωτικοποίηση. Επίσης σημειώνεται ότι έργο *phasing* αποτελεί η πράξη «Κατασκευή οδικού δικτύου Αεροδρόμιο - Φηρά - Βουρβούλο - Οία ν. Θήρας» του Ε.Π. Κρήτης & Νήσων Αιγαίου 2007-2013 (έργο που επίσης περιλαμβάνεται στα έργα προτεραιότητας) συνολικού προϋπολογισμού 9.578.553 €, από τον οποίο το ΠΕΠ Νοτίου Αιγαίου 2014-2020 θα βαρύνει ποσό 6.000.000 € περίπου. ΔΡΑΣΗ 7.β.1.3: **Δημιουργία και βελτίωση των υποδομών σύνδεσης με τις πύλες εισόδου-εξόδου – έργα οδικής ασφάλειας** Το επαρχιακό και εθνικό δίκτυο περιλαμβάνει τμήματα που πρέπει να βελτιωθούν προκειμένου να ικανοποιούνται οι κανόνες οδικής ασφάλειας. Οι δράσεις που προβλέπονται είναι: ▪ η βελτίωση των γεωμετρικών χαρακτηριστικών ▪ η βελτίωση της κάθετης και οριζόντιας σήμανσης και η τοποθέτηση στηθαίων ασφαλείας
Ενδεικτικοί Δικαιούχοι	ΔΡΑΣΗ 7.β.1.1: τα Δημοτικά Λιμενικά Ταμεία, οι **ΟΤΑ** και η Περιφέρεια. ΔΡΑΣΗ 7.β.1.2: ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ ΑΕ ΔΡΑΣΗ 7.β.1.3: η Περιφέρεια, οι **ΟΤΑ**, ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ ΑΕ

Άξονας Προτεραιότητας _ 3	Βελτίωση βασικών υποδομών
Επενδυτική Προτεραιότητα _ 9a	Επενδύσεις στις υποδομές υγείας και τις κοινωνικές υποδομές που συμβάλλουν στην εθνική, περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη, μειώνοντας τις ανισότητες όσον αφορά την κατάσταση στον τομέα της υγείας, προωθώντας την κοινωνική ένταξη μέσω βελτίωσης της πρόσβασης σε υπηρεσίες κοινωνικού, πολιτιστικού χαρακτήρα και υπηρεσίες αναψυχής και τη μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα της κοινότητας
Σύντομη Περιγραφή & Δράσεις	ΔΡΑΣΗ 9.α.1.1: **Κατασκευή, επέκταση και αναβάθμιση υποδομών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας υγείας** Προβλέπεται η ανάπτυξη νέων υποδομών υγείας και η ενίσχυση των ήδη υφισταμένων σε συμφωνία με τη στρατηγική και την προτεραιοποίηση του Υπουργείου Υγείας. Βασικός στόχος των παρεμβάσεων είναι η ολοκλήρωση του δικτύου υποδομών υγείας και η αναβάθμιση του ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού, ώστε να μειωθούν οι ανισότητες στην πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας για κατοίκους απομακρυσμένων νησιωτικών περιοχών σε συμφωνία με τον αντίστοιχο εθνικό στόχο, όπως αποτυπώνεται στο ΣΕΣ. Ειδικότερα, οι παρεμβάσεις θα αφορούν: ▪ Κατασκευή και επέκταση κτιριακών υποδομών ▪ Αναδιαρρύθμιση, εκσυγχρονισμός υφιστάμενων μονάδων υγείας ▪ Προμήθεια ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού για τα νοσοκομεία και τα κέντρα υγείας ΔΡΑΣΗ 9.α.1.2: **Δημιουργία και αναβάθμιση υποδομών πρόνοιας** Χρηματοδοτούνται παρεμβάσεις για τη δημιουργία νέων υποδομών φροντίδας παιδιών και την επέκταση και αναβάθμιση ήδη υφισταμένων με στόχο τη βελτίωση της πρόσβασης των κατοίκων της Περιφέρειας σε κοινωνικές υπηρεσίες, ιδιαιτέρως δε εκείνων που ευρίσκονται ή κινδυνεύουν να περιέλθουν σε κατάσταση φτώχειας. Ειδικότερα, οι παρεμβάσεις θα αφορούν: ▪ κατασκευή και εξοπλισμό νέων υποδομών, όπως παιδικοί - βρεφονηπιακοί σταθμοί ▪ Επέκταση /αναβάθμιση (όχι συντήρηση) υφιστάμενων δομών φροντίδας παιδιών ΔΡΑΣΗ 9.α.1.3: **Δημιουργία και αναβάθμιση υποδομών φροντίδας ΑμεΑ και λοιπών ευάλωτων ατόμων** Χρηματοδοτούνται παρεμβάσεις για τη δημιουργία νέων υποδομών φροντίδας με στόχο τη βελτίωση της πρόσβασης των κατοίκων της Περιφέρειας σε κοινωνικές υπηρεσίες, ιδιαιτέρως δε εκείνων που ευρίσκονται ή κινδυνεύουν να περιέλθουν σε κατάσταση φτώχειας. Ειδικότερα, οι παρεμβάσεις θα αφορούν: ▪ κατασκευή και εξοπλισμό νέων υποδομών ΑμεΑ και ηλικιωμένων και ▪ κατασκευή και εξοπλισμό υποδομών παροχής βασικής πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας ευπαθών ομάδων
Δυνητικοί Δικαιούχοι	ΔΡΑΣΗ 9.α.1.1: Φορείς Υπουργείου Υγείας, η Περιφέρεια, **Δήμοι**, Κτιριακές Υποδομές ΑΕ ΔΡΑΣΗ 9.α.1.2: η Περιφέρεια, **Δήμοι** ΔΡΑΣΗ 9.α.1.3: η Περιφέρεια, **Δήμοι**

Άξονας Προτεραιότητας _ 3	Βελτίωση βασικών υποδομών
Επενδυτική Προτεραιότητα _ 10a	Επενδύσεις στην εκπαίδευση την κατάρτιση, και την επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση με την ανάπτυξη υποδομών κατάρτισης και εκπαίδευσης
Σύντομη Περιγραφή & Δράσεις	Δράση 10.α.1.1: **Υποδομές πρωτοβάθμιας & δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης** Οι δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν αφορούν στη συμπλήρωση των υποδομών της πρωτοβάθμιας & δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με βάση τις προτεραιότητες του Υπουργείου Παιδείας και της Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης. Ειδικότερα: ▪ Κατασκευή / επέκταση εγκαταστάσεων προσχολικής αγωγής ▪ Κατασκευή/επέκταση κτιριακών εγκαταστάσεων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ▪ Αναβάθμιση/αναδιαρρύθμιση/στατική ενίσχυση (όχι συντήρηση) υφιστάμενων κτιριακών εγκαταστάσεων ▪ Προμήθεια εξοπλισμού
Ενδεικτικοί Δικαιούχοι	Δράση 10.α.1.1: η Περιφέρεια, οι **Δήμοι**, το Υπουργείο Παιδείας και φορείς αυτού

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου

Άξονας Προτεραιότητας _ 4	Προώθηση της κοινωνικής ένταξης- Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού
Επενδυτική Προτεραιότητα _ 9i	Ενεργητική ένταξη, μεταξύ άλλων και με σκοπό την προώθηση των ίσων ευκαιριών και της δραστήριας συμμετοχής και τη βελτίωση των δυνατοτήτων απασχόλησης
Σύντομη Περιγραφή & Δράσεις	ΔΡΑΣΗ 9.i.1.1.1: **Δράσεις για τη βελτίωση της απασχολησιμότητας ατόμων που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό- Ενίσχυση απασχολησιμότητας ατόμων ευπαθών και λοιπών ομάδων του πληθυσμού που βιώνουν ή κινδυνεύουν από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό και έχουν την ευθύνη φροντίδας τέκνων** Η δράση αφορά στη διάθεση προς μητέρες θέσεων παροχής υπηρεσιών φροντίδας και φύλαξης παιδιών για τα έτη 2015-2017 στις ακόλουθες κατηγορίες δομών: βρεφικοί σταθμοί, βρεφονηπιακοί σταθμοί, βρεφονηπιακοί σταθμοί ολοκληρωμένης φροντίδας, παιδικοί σταθμοί, ΚΔΑΠ
Ενδεικτικοί Δικαιούχοι	ΕΕΤΑΑ

Άξονας Προτεραιότητας _ 4	Προώθηση της κοινωνικής ένταξης- Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού
Επενδυτική Προτεραιότητα _ 9iii	Καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και προώθηση των ίσων ευκαιριών
Σύντομη Περιγραφή & Δράσεις	ΔΡΑΣΗ 9.iii.1.1: Δράσεις για τη βελτίωση της θέσης ατόμων που κινδυνεύουν από διακρίσεις-Συμβουλευτικά κέντρα και ξενώνες φιλοξενίας κακοποιημένων γυναικών Η δράση αφορά στη λειτουργία του Ξενώνα Φιλοξενίας Ρόδου και των Συμβουλευτικών Κέντρων στη Σύρο, Ρόδο και για 3 έτη ΔΡΑΣΗ 9.iii.1.1.3: Δράσεις για τη βελτίωση της θέσης ατόμων που κινδυνεύουν από διακρίσεις – ΚΔΑΠ για παιδιά και εφήβους με νοητική υστέρηση ή/και αναπηρία Η δράση αφορά στη διάθεση προς μητέρες θέσεων παροχής υπηρεσιών φροντίδας και φύλαξης παιδιών με αναπηρία στις ακόλουθες κατηγορίες δομών: βρεφονηπιακοί σταθμοί ολοκληρωμένης φροντίδας για προνήπια με αναπηρία, παιδικοί σταθμοί, ΚΔΑΠ-με Α
Ενδεικτικοί Δικαιούχοι	ΕΕΤΑΑ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου

Άξονας Προτεραιότητας _ 4	Προώθηση της κοινωνικής ένταξης- Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού
Επενδυτική Προτεραιότητα _ 9iv	Βελτίωση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, βιώσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης και των κοινωνικών υπηρεσιών κοινής ωφέλειας
Σύντομη Περιγραφή & Δράσεις	ΔΡΑΣΗ 9iv.1.2.1: **Δράσεις Βελτίωσης των παρεχομένων κοινωνικών υπηρεσιών-Κέντρα Κοινότητας** Προβλέπεται η δημιουργία ενός Κέντρου Κοινότητας στην έδρα κάθε Περιφερειακής Ενότητας και στο Δήμο Λέρου ΔΡΑΣΗ 9iv.1.2.2: **Δράσεις Βελτίωσης των παρεχομένων κοινωνικών υπηρεσιών-Δομές παροχής βασικών αγαθών: Κοινωνικά παντοπωλεία, Παροχή συσσιτίου, Κοινωνικά φαρμακεία** Προβλέπεται: ▪ η δημιουργία δομών Κοινωνικών παντοπωλείων και Παροχής συσσιτίου σε δήμους με πληθυσμό άνω των 20.000 κατοίκων ▪ η εκ νέου συγχρηματοδότηση των κοινωνικών φαρμακείων στα νησιά Άνδρο, Θήρα, **Κάλυμνο**, **Κάρπαθο**, Κέα, **Κω**, Μήλο, Μύκονο, Νάξο, Πάρο, **Ρόδο**, Σύρο και Τήνο. ΔΡΑΣΗ 9iv.1.2.3: **Δράσεις Βελτίωσης των παρεχομένων κοινωνικών υπηρεσιών-ΚΗΦΗ** Η δράση είναι συνέχιση δράσης του ΕΠΑΝΑΔ στα νησιά Τήνο, Νάξο, Πάρο και **Ρόδο** και αφορά σε στήριξη για 1 έτος
Ενδεικτικοί Δικαιούχοι	ΔΡΑΣΗ 9iv.1.2.1: **ΟΤΑ Α΄βαθμού**, Δημοτικά ΝΠΔΔ, Κοινωφελείς επιχειρήσεις Δήμων, Λοιποί δημοτικοί φορείς ΔΡΑΣΗ 9iv.1.2.2: **ΟΤΑ Α΄βαθμού**, Δημοτικά ΝΠΔΔ, Κοινωφελείς επιχειρήσεις Δήμων, ΜΚΟ ΔΡΑΣΗ 9iv.1.2.3: **ΟΤΑ Α΄βαθμού**, Δημοτικά ΝΠΔΔ, Κοινωφελείς επιχειρήσεις Δήμων, ΝΠΙΔ μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα

Άξονας Προτεραιότητας _ 5	Ενίσχυση της περιφερειακής συνοχής
Επενδυτική Προτεραιότητα _ 6b	Επενδύσεις στον τομέα των υδάτων, ώστε να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις του περιβαλλοντικού κεκτημένου της Ένωσης και να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες που έχουν προσδιορισθεί από τα κράτη μέλη για επενδύσεις που υπερβαίνουν τις εν λόγω απαιτήσεις
Σύντομη Περιγραφή & Δράσεις	ΔΡΑΣΗ 6.β.2.1: **Δράσεις για την βελτίωση των υποδομών συλλογής, επεξεργασίας και διάθεσης λυμάτων στα μικρά νησιά της Περιφέρειας** Η ολοκληρωμένη διαχείριση λυμάτων στα μικρά νησιά της Περιφέρειας, παρόλο που αφορά μικρούς οικισμούς, είναι ύψιστης σημασίας λαμβάνοντας υπόψη το είδος των αποδεκτών (κυρίως παράκτια ύδατα) όπου καταλήγουν τα λύματα και την ανάγκη για την προστασία τους, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Νερά και του Προσχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής του ΥΔ Νήσων Αιγαίου. Ενδεικτικές δράσεις είναι: • έργα επεξεργασίας και διάθεσης λυμάτων, • έργα κατασκευής, αναβάθμισης και επέκτασης δικτύων αποχέτευσης, ακαθάρτων και ομβρίων κλπ. ΔΡΑΣΗ 6.β.2.2: **Δράσεις ορθολογικής και αποδοτικής διαχείρισης πόσιμου ύδατος στα μικρά νησιά της Περιφέρειας** Η Περιφέρεια έχει οξυμένες ανάγκες σε πόσιμο νερό, λόγω της μειωμένης ποσότητας υδατικών πόρων που οφείλεται στα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά της, όσο και λόγω της αύξησης του πληθυσμού της κατά τους καλοκαιρινούς μήνες εξαιτίας του μεγάλου αριθμού επισκεπτών που δέχεται και ιδιαίτερα στις περισσότερο τουριστικές περιοχές. Ενδεικτικές δράσεις είναι έργα συλλογής, διανομής, επεξεργασίας και διαχείρισης πόσιμου νερού, όπως: ▪ κατασκευή νέων και επέκταση υφιστάμενων δικτύων ύδρευσης ▪ αντικατάσταση παλαιών δικτύων για τη μείωση απωλειών και βελτίωσης ποιότητας ύδατος, ▪ κατασκευή μονάδων αφαλάτωσης και διύλισης και των συνοδών τους έργων ▪ Κατασκευή αγωγών μεταφοράς και δεξαμενών αποθήκευσης νερού ▪ ανάπτυξη συστημάτων ελέγχου διαρροών και παρακολούθησης της ποιότητας υδάτων (συμπεριλαμβανομένων και συστημάτων ΤΠΕ) Όλες οι επενδύσεις που θα υλοποιηθούν στον τομέα των υδάτων θα είναι σε συμφωνία με όσα προκύπτουν από το Σχέδιο Διαχείρισης Λεκανών Απορροής για το ΥΔ Νήσων Νοτίου Αιγαίου.
Ενδεικτικοί Δικαιούχοι	η Περιφέρεια, **οι Δήμοι των μικρών νησιών** και οι ΔΕΥΑ

Άξονας Προτεραιότητας _ 5	Ενίσχυση της περιφερειακής συνοχής
Επενδυτική Προτεραιότητα _ 6c	Διατήρηση, προστασία, προώθηση και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς
Σύντομη Περιγραφή & Δράσεις	ΔΡΑΣΗ 6.γ.2.1: **Δράσεις για την προστασία και αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς των μικρών νησιών της Περιφέρειας** Οι δράσεις αυτές συμβάλλουν στη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας και εμπλουτίζουν την τουριστική προσφορά αξιοποιώντας τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Περιφέρειας. Ενδεικτικές δράσεις είναι οι εξής: ▪ αποκατάσταση και ανάδειξη μνημείων και αρχαιολογικών χώρων που αποτελούν παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά σύμφωνα με την UNESCO ▪ προστασία, διαχείριση, ανάδειξη και προβολή μνημείων και αρχαιολογικών χώρων επιλεγμένων με αυστηρά κριτήρια (πχ. ιστορική σημασία, ύπαρξη περιβαλλοντικών κινδύνων, κλπ.), με έμφαση στις περιοχές που εντάσσονται στους θαλάσσιους δρόμους του τουρισμού της κρουαζιέρας, ▪ ενίσχυση μουσειακών υποδομών και μουσειακών συλλογών ΔΡΑΣΗ 6.γ.2.2: **Δράσεις για την προστασία και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς των μικρών νησιών της Περιφέρειας** Ενδεικτικές δράσεις είναι: ▪ τα έργα υποδομής για την προστασία και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς και επικουρικά δράσεις προμήθειας-εξοπλισμού, προβολής-προώθησης και ενημέρωσης κοινού, ▪ η ανάδειξη και ήπια αξιοποίηση περιοχών που χαρακτηρίζονται για τη μοναδικότητά τους, τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και γενικά ως στοιχεία της φυσικής κληρονομιάς, περιλαμβανομένου του αγροτικού τοπίου, ▪ η ανάδειξη φυσικών μνημείων (δάση, σπήλαια, κτλ.), ▪ η ανάδειξη - προστασία και αποκατάσταση ευαίσθητων περιοχών – τοπίων, ώστε να λειτουργήσουν ως πόροι φυσιολατρικού τουρισμού και γεωτουρισμού, ▪ η δημιουργία υποδομών παρατήρησης και ερμηνείας της φύσης, ▪ η δημιουργία υποδομών οικοτουρισμού και οι δράσεις προώθησης του οικοτουρισμού (πχ. καταφύγια, δίκτυα πεζοπορικών διαδρομών και ποδηλάτων, κλπ.), ▪ η προβολή της φυσικής κληρονομιάς, του πολιτισμού και του τουρισμού, κλπ.
Ενδεικτικοί Δικαιούχοι	ΔΡΑΣΗ 6.γ.2.1: οι υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού, ΔΡΑΣΗ 6.γ.2.2: η Περιφέρεια, **οι ΟΤΑ των μικρών νησιών**

Άξονας Προτεραιότητας _ 5	Ενίσχυση της περιφερειακής συνοχής
Επενδυτική Προτεραιότητα _ 7b	Ενίσχυση της περιφερειακής κινητικότητας μέσω της σύνδεσης δευτερευόντων και τριτευόντων κόμβων με τις υποδομές ΔΕΔ-Μ, περιλαμβανομένων των πολυτροπικών κόμβων
Σύντομη Περιγραφή & Δράσεις	ΔΡΑΣΗ 7.β.2.1: **Ολοκλήρωση, βελτίωση ή/και αναβάθμιση διαπεριφερειακών και ενδοπεριφερειακών λιμενικών συνδέσεων των μικρών νησιών της Περιφέρειας** Οι δράσεις αποβλέπουν στην περαιτέρω βελτίωση των λιμενικών εγκαταστάσεων με θετικές συνέπειες στην άρση της απομόνωσης των νησιών και στην αναβάθμιση των διαπεριφερειακών και ενδοπεριφερειακών λιμενικών συνδέσεων. Βασικός στόχος είναι η προώθηση της ισόρροπης χωρικής ανάπτυξης και η εξασφάλιση ισοδύναμης μεταφορικής εξυπηρέτησης των πολιτών των μικρών νησιών, που εξάλλου είναι και εθνικός στόχος όπως αποτυπώνεται στο ΣΕΣ. Ενδεικτικές δράσεις είναι: ▪ έργα βελτίωσης επέκτασης λιμενικών υποδομών (προβλήτες, κρηπιδώματα, κυματοθραύστες) ▪ έργα κατασκευής κτιριακών εγκαταστάσεων λιμενικής ζώνης, όπως κατασκευή επιβατικών σταθμών, στεγάστρων και βοηθητικών κτιρίων ▪ βελτιώσεις στην πρόσβαση και κυκλοφορία, αγορά μέσων (πλοίων), ▪ δημιουργία υποδομών υδατοδρομίων ΔΡΑΣΗ 7.β.2.2: **Βελτίωση ασφάλειας του οδικού δικτύου των μικρών νησιών της Περιφέρειας** Το επαρχιακό και δημοτικό οδικό δίκτυο των μικρών νησιών, το οποίο συμβάλλει στην άρση της απομόνωσης, αλλά και στη διάχυση της τουριστικής κίνησης περιλαμβάνει τμήματα που πρέπει να βελτιωθούν προκειμένου να ικανοποιούνται οι κανόνες οδικής ασφάλειας. <u>Ενδεικτικές δράσεις είναι:</u> ▪ η βελτίωση των γεωμετρικών χαρακτηριστικών του οδικού δικτύου ▪ Η βελτίωση της κάθετης και οριζόντιας σήμανσης του οδικού δικτύου και η τοποθέτηση στηθαίων ασφαλείας Σημειώνεται ότι σύμφωνα με την ΚΥΑ 8315.2/02/07/2.2.2007 (ΦΕΚ 202/Β΄/16.2.2007) «Κατάταξη λιμένων», στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου εντοπίζονται (2) Λιμένες Διεθνούς Ενδιαφέροντος (Μυκόνου, **Ρόδου**), (3) Λιμένες Εθνικής Σημασίας της χώρας (**Κω**, Πάρου, Σύρου) και (3) Λιμένες Μείζονος Ενδιαφέροντος της χώρας (Νάξου, Πάτμου, Τήνου). Επίσης, οι λιμένες **Ρόδου**, Σαντορίνης, Μυκόνου, Νάξου, Πάρου και Σύρου εντάσσονται στο εκτεταμένο Δίκτυο (comprehensive network) των Διευρωπαϊκών Δικτύων Μεταφορών. Προτεραιότητα για την Περιφέρεια είναι η βελτίωση (μικρές επεκτάσεις / εκσυγχρονισμοί) των μικρών αεροδρομίων που δεν προωθούνται για ιδιωτικοποίηση.
Ενδεικτικοί Δικαιούχοι	ΔΡΑΣΗ 7.β.2.1: τα Δημοτικά Λιμενικά Ταμεία, οι **ΟΤΑ των μικρών νησιών** και οι Υπηρεσίες της Περιφέρειας. ΔΡΑΣΗ 7.β.2.2: η Περιφέρεια και οι **ΟΤΑ των μικρών νησιών**

Άξονας Προτεραιότητας _ 5	Ενίσχυση της περιφερειακής συνοχής
Επενδυτική Προτεραιότητα _ 9a	Επενδύσεις στις υποδομές υγείας και τις κοινωνικές υποδομές που συμβάλλουν στην εθνική, περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη, μειώνοντας τις ανισότητες όσον αφορά την κατάσταση στον τομέα της υγείας, προωθώντας την κοινωνική ένταξη μέσω βελτίωσης της πρόσβασης σε υπηρεσίες κοινωνικού, πολιτιστικού χαρακτήρα και υπηρεσίες αναψυχής και τη μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα της κοινότητας
Σύντομη Περιγραφή & Δράσεις	ΔΡΑΣΗ 9.α.2.1: **Κατασκευή, επέκταση και αναβάθμιση υποδομών πρωτοβάθμιας υγείας στα μικρά νησιά της Περιφέρειας** Προβλέπεται η ανάπτυξη νέων υποδομών υγείας και η ενίσχυση των ήδη υφισταμένων στα μικρά νησιά της Περιφέρειας. Βασικός στόχος των παρεμβάσεων είναι η ολοκλήρωση του δικτύου υποδομών υγείας και η αναβάθμιση του ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού ώστε να μειωθούν οι ανισότητες στην πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας για κατοίκους των απομακρυσμένων μικρών νησιών σε συμφωνία με τον αντίστοιχο εθνικό στόχο όπως αποτυπώνεται στο ΣΕΣ. Ειδικότερα, οι παρεμβάσεις θα αφορούν: ▪ Κατασκευή και επέκταση κτιριακών υποδομών ▪ Αναδιαρρύθμιση, εκσυγχρονισμός υφιστάμενων μονάδων υγείας ▪ Προμήθεια ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού. ΔΡΑΣΗ 9.α.2.2: **Δημιουργία και αναβάθμιση υποδομών πρόνοιας στα μικρά νησιά της Περιφέρειας** Χρηματοδοτούνται παρεμβάσεις για τη δημιουργία νέων υποδομών κοινωνικής πρόνοιας και την επέκταση και αναβάθμιση ήδη υφισταμένων με στόχο τη βελτίωση της πρόσβασης των κατοίκων της Περιφέρειας σε κοινωνικές υπηρεσίες, ιδιαιτέρως δε εκείνων που ευρίσκονται ή κινδυνεύουν να περιέλθουν σε κατάσταση φτώχειας. Ειδικότερα, οι παρεμβάσεις θα αφορούν: ▪ κατασκευή και εξοπλισμό νέων δομών φροντίδας παιδιών, όπως παιδικοί - βρεφονηπιακοί σταθμοί ▪ Επέκταση /αναβάθμιση (όχι συντήρηση) υφιστάμενων δομών φροντίδας παιδιών
Ενδεικτικοί Δικαιούχοι	ΔΡΑΣΗ 9.α.2.1: Φορείς Υπουργείου Υγείας, η Περιφέρεια, **οι ΟΤΑ των μικρών νησιών**, Κτιριακές Υποδομές ΑΕ ΔΡΑΣΗ 9.α.2.2: η Περιφέρεια, **οι ΟΤΑ των μικρών νησιών**

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου

Άξονας Προτεραιότητας _ 5	Ενίσχυση της περιφερειακής συνοχής
Επενδυτική Προτεραιότητα _ 10a	Επενδύσεις στην εκπαίδευση την κατάρτιση, και την επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση με την ανάπτυξη υποδομών κατάρτισης και εκπαίδευσης
Σύντομη Περιγραφή & Δράσεις	ΔΡΑΣΗ 10.α.2.1: **Αναβάθμιση των υποδομών εκπαίδευσης στα μικρά νησιά της Περιφέρειας-προσχολική αγωγή** Οι δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν αφορούν στη συμπλήρωση των υποδομών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με βάση τις προτεραιότητες του Υπουργείου Παιδείας και της Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης. ▪ Κατασκευή/επέκταση εγκαταστάσεων προσχολικής αγωγής, ▪ Κατασκευή/αναβάθμιση κτιριακών εγκαταστάσεων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ▪ Αναβάθμιση/αναδιαρρύθμιση/στατική ενίσχυση υφιστάμενων κτιρίων ▪ Προμήθεια εξοπλισμού
Ενδεικτικοί Δικαιούχοι	η Περιφέρεια, **οι ΟΤΑ των μικρών νησιών**, Υπουργείο Παιδείας και φορείς αυτού, ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ ΑΕ

Άλλες Χρηματοδοτήσεις

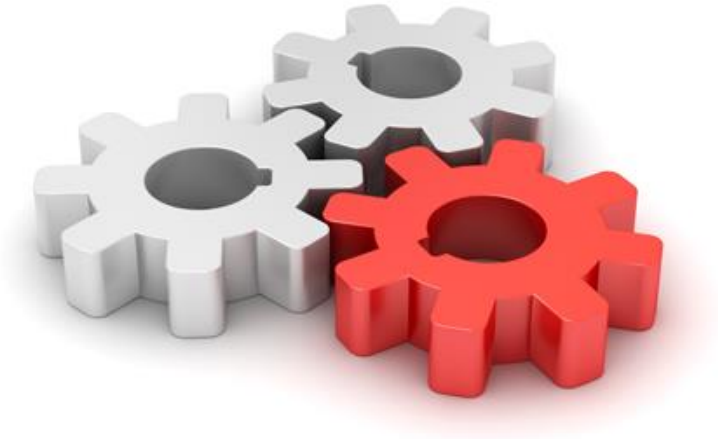

Πέραν των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων του ΕΣΠΑ, υπάρχουν διαθέσιμα και επιπλέον εργαλεία χρηματοδότησης κυρίως για τις επιχειρήσεις αλλά και για τους φορείς.

Η μορφή της χρηματοδότησης μπορεί να είναι επιχορήγηση, επιστρεπτέα ενίσχυση, κεφάλαιο συνεπένδυσης, επιδότηση επιτοκίου, εγγυοδοσία, φορολογικά κίνητρα ή άλλες απαλλαγές.

Παίρνοντας μια βασική πληροφόρηση, από την ενότητα αυτή, για το είδος του κάθε προγράμματος και τις επενδύσεις που χρηματοδοτεί, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να εντοπίσουν το πρόγραμμα που τους ενδιαφέρει και να επικοινωνήσουν με τον φορέα που το διαχειρίζεται.

Τα εργαλεία προέρχονται από διαφορετικές πηγές χρηματοδότησης όπως αμιγή ευρωπαϊκά προγράμματα που διαχειρίζεται απευθείας η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καθώς και προγράμματα από εθνικούς πόρους.

Συγκεκριμένα παρουσιάζονται στις επόμενες σελίδες:

Απευθείας χρηματοδοτήσεις από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή

- Πρόγραμμα ERASMUS+
- Πρόγραμμα ΟΡΙΖΟΝΤΑΣ 2020 (HORIZON)
- Πρόγραμμα LIFE

Καθώς και ο Νέος Αναπτυξιακός Νόμος 4399/2016

Πρόγραμμα ERASMUS+ 2014-2020

Σύντομη Περιγραφή	**E R A S M U S** είναι το ακρωνύμιο για το: **E**uropean **R**egion **A**ction **S**cheme for the **M**obility of **U**niversity **S**tudents. Πήρε την ονομασία του από τον φιλόσοφο, θεολόγο και ανθρωπιστή του 15ου αιώνα Έρασμο του Ρότερνταμ (1465-1536). Το **ERASMUS+** είναι το νέο πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εκπαίδευση, την κατάρτιση, τη νεολαία και τον αθλητισμό για την περίοδο 2014- 2020, και έχει τεθεί σε ισχύ από την 1η Ιανουαρίου του 2014.
Στόχοι	Το Πρόγραμμα στοχεύει στην **ενίσχυση των δεξιοτήτων και της απασχολησιμότητας** καθώς και στον **εκσυγχρονισμό των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και νεολαίας**, σε όλους τους τομείς της Δια Βίου Μάθησης (Ανώτατη Εκπαίδευση, Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση, Εκπαίδευση Ενηλίκων, Σχολική Εκπαίδευση, δραστηριότητες νεολαίας, κτλ.).
Δράσεις	Το πρόγραμμα Erasmus+ δομείται σε 3 βασικές Δράσεις (Key Actions) για την εκπαίδευση, την κατάρτιση και τη νεολαία οι οποίες είναι: 1. Βασική Δράση 1 (ΚΑ1/ΒΔ1): Κινητικότητα των ατόμων 2. Βασική Δράση 2 (ΚΑ2/ΒΔ2): Συνεργασία για την καινοτομία και την ανταλλαγή καλών πρακτικών 3. Βασική Δράση 3 (ΚΑ3/ΒΔ3): Ενίσχυση σε θέματα μεταρρυθμίσεων πολιτικής Συμπληρώνεται από τις: 4. Δράσεις για τον Αθλητισμό 5. Δράσεις Jean Monnet (Ανώτατη Εκπαίδευση)
Βασική Δράση 1 ΚΑ1/ΒΔ1	Τα σχέδια κινητικότητας παρέχουν στους δικαιούχους τη δυνατότητα να μετακινούνται σε μια άλλη συμμετέχουσα χώρα, με σκοπό να σπουδάσουν, να δουλέψουν, να διδάξουν, να εκπαιδεύσουν και να αναπτύξουν επαγγελματικά προσόντα και δεξιότητες. Δυνατότητες κινητικότητας παρέχονται σε: ▪ Εκπαιδευτικό Προσωπικό: (σχολεία, ανώτατη εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση, εκπαίδευση ενηλίκων): συμμετοχή σε κύκλους κατάρτισης, σεμινάρια, εκπαιδευτικές αποστολές, κλπ. ▪ Φοιτητές: για περιόδους σπουδών ή πρακτικής άσκησης ▪ Επαγγελματική μαθητεία για σπουδαστές και μαθητευόμενους στην αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση ▪ Οι νέοι έξω από το εκπαιδευτικό σύστημα: για εθελοντικές δραστηριότητες (ατομικά ή σε ομάδες) ▪ Επαγγελματική ανάπτυξη και κατάρτιση για προσωπικό σε όλους τους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της νεολαίας
Βασική Δράση 2 ΚΑ2/ΒΔ2	Η συγκεκριμένη Βασική Δράση ενισχύει: ▪ τις Στρατηγικές συμπράξεις στους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της νεολαίας (Αποκεντρωμένη Δράση) ▪ τις Συμμαχίες Γνώσης (Κεντρική Δράση) ▪ τις Τομεακές Συμμαχίες Δεξιοτήτων (Κεντρική Δράση) ▪ την Ανάπτυξη Δυνατοτήτων στον τομέα της νεολαίας (Κεντρική Δράση) Οι δράσεις που στηρίζονται από αυτήν τη Βασική Δράση αναμένεται να αποφέρουν θετικά και μακροπρόθεσμα αποτελέσματα για τους συμμετέχοντες φορείς, τα συστήματα πολιτικής στα οποία υπάγονται τέτοιου είδους δράσεις, καθώς επίσης και τα άτομα που συμμετέχουν άμεσα ή έμμεσα στις οργανωμένες δραστηριότητες. Οι Στρατηγικές Συμπράξεις/Εταιρικές Σχέσεις είναι αποκεντρωμένη δραστηριότητα και αφορούν σχέδια συνεργασίας που επιτρέπουν στους συμμετέχοντες οργανισμούς να αντιμετωπίζουν από κοινού σημαντικά θέματα, να αναπτύσσουν συνεργασίες και να μοιράζονται καινοτόμες πρακτικές. Στο πλαίσιο του ERASMUS+ ένας οργανισμός ηγείται της σύμπραξης και έχει το συντονισμό του σχεδίου. Στρατηγικές συμπράξεις διαφόρων μεγεθών είναι επιλέξιμες, ώστε να δοθεί η ευκαιρία και σε μικρότερους οργανισμούς να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα.
Βασική Δράση 3 ΚΑ3/ΒΔ3	Η Βασική Δράση 3 υποστηρίζει τις μεταρρυθμίσεις της δημόσιας πολιτικής των Κρατών Μελών και προωθεί τη συνεργασία με τρίτες χώρες, συμπεριλαμβάνοντας την ανταλλαγή καλών πρακτικών. Αποτελείται κυρίως από σχέδια που διαχειρίζεται ο Εκτελεστικός Οργανισμός Εκπαίδευσης, Οπτικοακουστικών Θεμάτων και Πολιτισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ενώ οι Εθνικές Μονάδες διαχειρίζονται το Δομημένο Διάλογο για τη Νεολαία. Ο Δομημένος Διάλογος για τη Νεολαία περιλαμβάνει σχέδια τα οποία διευκολύνουν το διάλογο ανάμεσα σε υπεύθυνους σε θέματα χάραξης πολιτικής για τη νεολαία και σε νέους. Τα σχέδια αυτά αφορούν σε επιλεγμένες θεματικές ενότητες. Παραδείγματα Σχεδίων: ▪ Συναντήσεις νέων σε εθνικό επίπεδο ▪ Διεθνικά σεμινάρια νέων

Δράσεις για τον Αθλητισμό

Οι δράσεις στον τομέα του αθλητισμού αναμένεται να συμβάλουν στην ανάπτυξη της ευρωπαϊκής διάστασης στον αθλητισμό με τη δημιουργία, την ανταλλαγή και τη διάδοση εμπειριών και γνώσεων σχετικά με διάφορα θέματα που επηρεάζουν τον αθλητισμό σε ευρωπαϊκό επίπεδο.
Τα σχέδια στον τομέα του αθλητισμού τα οποία υποστηρίζονται από το πρόγραμμα Erasmus+ θα πρέπει να έχουν ως σκοπό την αύξηση της συμμετοχής σε αθλητικές και εθελοντικές δραστηριότητες και σε δραστηριότητες σωματικής άσκησης.

Οι δυο δυνατότητες για χρηματοδότηση που δίνονται από το Erasmus+ στον τομέα του Αθλητισμού αφορούν σε:

- Συμπράξεις Συνεργασίας
- Διεξαγωγή Μη Κερδοσκοπικών Ευρωπαϊκών Αθλητικών Εκδηλώσεων

Δράσεις Jean Monnet

Οι Δραστηριότητες Jean Monnet, μετεξέλιξη του προγράμματος Jean Monnet που ξεκίνησε το 1989, στοχεύουν στην προώθηση της αριστείας στη διδασκαλία και την έρευνα στον τομέα των ευρωπαϊκών σπουδών παγκοσμίως. Οι ευρωπαϊκές σπουδές περιλαμβάνουν τη μελέτη της Ευρώπης στο σύνολό της, με ιδιαίτερη έμφαση στις εσωτερικές και εξωτερικές πτυχές της διαδικασίας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης στο σημερινό παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον.
Εκτός των άλλων, οι εν λόγω δραστηριότητες αποσκοπούν στην προαγωγή του διαλόγου ανάμεσα στους εκπροσώπους του ακαδημαϊκού χώρου και τους υπεύθυνους φορείς για τη χάραξη πολιτικής. Αναμένεται ότι οι Δραστηριότητες Jean Monnet θα ενθαρρύνουν μακροπρόθεσμα την προώθηση και τον εμπλουτισμό των ευρωπαϊκών σπουδών παγκοσμίως.

Οι Δραστηριότητες Jean Monnet για τις οποίες παρέχεται ενίσχυση είναι οι εξής:

- Ενότητες Jean Monnet: Η Ενότητα Jean Monnet αποτελεί ένα σύντομο πρόγραμμα (κύκλο μαθημάτων) διδασκαλίας στον τομέα των ευρωπαϊκών σπουδών σε Ίδρυμα Ανώτατης Εκπαίδευσης.
- Έδρες Jean Monnet : Η Έδρα Jean Monnet αποτελεί θέση διδασκόντων για καθηγητές πανεπιστημίου ή ανώτερων λεκτόρων με εξειδίκευση στις ευρωπαϊκές σπουδές.
- Κέντρα Αριστείας Jean Monnet: Ένα Κέντρο Αριστείας Jean Monnet αποτελεί σημείο αναφοράς ικανοτήτων και γνώσεων για ζητήματα σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Στήριξη Jean Monnet προς Ιδρύματα και Ενώσεις: Οι δραστηριότητες αυτές στηρίζουν τα Ιδρύματα που ενισχύουν τις δράσεις διδασκαλίας και κατάρτισης σε θέματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και τις Ενώσεις που έχουν ως στόχο τη συνεισφορά στη μελέτη της διαδικασίας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.
- Δίκτυα Jean Monnet: Τα Δίκτυα Jean Monnet προάγουν τη δημιουργία και την ανάπτυξη κοινοπραξιών μεταξύ διεθνών φορέων που δραστηριοποιούνται στον χώρο των ευρωπαϊκών σπουδών (Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης, κέντρα αριστείας, πανεπιστημιακά τμήματα, ομάδες, ιδιώτες εμπειρογνώμονες).
- Σχέδια Jean Monnet: Τα Σχέδια Jean Monnet στηρίζουν την καινοτομία, τη γόνιμη αλληλεπίδραση και την διάχυση περιεχομένου σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Σχετικά Αρχεία

"Erasmus+: Οδηγός Προγράμματος

Σύντομη Περιγραφή	Το πρόγραμμα **"Ορίζοντας 2020" (Horizon 2020)** είναι το χρηματοδοτικό πλαίσιο της ΕΕ για την Έρευνα και την Καινοτομία που θα καλύψει την περίοδο 2014-2020, με προϋπολογισμό περίπου 80 δισ. ευρώ. Το πρόγραμμα υποστηρίζει τη στρατηγική "Ευρώπη 2020" που αναδεικνύει την **έρευνα** και την **καινοτομία** ως κεντρικούς μοχλούς για την έξυπνη, βιώσιμη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη, στοχεύοντας παράλληλα στην αποτελεσματική αντιμετώπιση σημαντικών κοινωνικών προκλήσεων.
Στόχοι	Στόχος του Ορίζοντα 2020 είναι να εξασφαλιστεί ότι η Ευρώπη παράγει **επιστημονική έρευνα παγκόσμιου επιπέδου**, ξεπερνά τα εμπόδια στην καινοτομία και καθιστά τη συνεργασία μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα ευκολότερη στην επίτευξη της καινοτομίας. Προτεραιότητα του νέου προγράμματος είναι η **μεταφορά των επιστημονικών επιτευγμάτων σε καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες**, τα οποία προσφέρουν επιχειρηματικές ευκαιρίες και βελτιώνουν την ποιότητα ζωής των Ευρωπαίων πολιτών.
Άξονες	Οι τρεις κύριοι βασικοί άξονες του προγράμματος είναι: ▪ **Επιστημονική Αριστεία** (Excellent Science): Επιστημονική έρευνα παγκόσμιου επιπέδου με στόχο την προσέλκυση στην ΕΕ των καλύτερων επιστημόνων. ▪ **Βιομηχανική Υπεροχή** (Industrial Leadership): Στρατηγική επένδυση σε τεχνολογίες-κλειδιά, όπως νανοτεχνολογία-μικροηλεκτρονική, συμμετοχή ιδιωτικού τομέα, δημιουργία καινοτόμων επιχειρήσεων. ▪ **Κοινωνικές Προκλήσεις** (Societal Challenges): Αντιμετώπιση σημαντικών κοινωνικών προκλήσεων, όπως η γήρανση πληθυσμού, εξάντληση ενεργειακών πόρων, αντιμετώπιση κλιματικής αλλαγής.
Δράσεις	**Δράσεις έρευνας και καινοτομίας:** Χρηματοδότηση ερευνητικών προγραμμάτων που αντιμετωπίζουν σαφώς καθορισμένες προκλήσεις και τα οποία μπορούν να οδηγήσουν στην ανάπτυξη νέας γνώσης ή νέας τεχνολογίας. **Δράσεις καινοτομίας:** Η χρηματοδότηση εστιάζει περισσότερο σε δραστηριότητες που βρίσκονται πιο κοντά στην αγορά. Παραδείγματος χάριν, κατασκευή πρωτοτύπων, διεξαγωγή δοκιμών, παρουσίαση, πιλοτικές εφαρμογές, κλιμάκωση κ.τ.λ., εάν στοχεύουν στην παραγωγή νέων ή βελτιωμένων προϊόντων ή υπηρεσιών. **Συντονισμός και δράσεις στήριξης:** Η χρηματοδότηση καλύπτει τον συντονισμό και τη δικτύωση έργων, προγραμμάτων και πολιτικών έρευνας και καινοτομίας. Η χρηματοδότηση για την έρευνα και την καινοτομία αυτή καθαυτή καλύπτεται από άλλη συνιστώσα. **Επιχορηγήσεις για έρευνα αιχμής — Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας (ERC):** Χρηματοδότηση για έργα που αξιολογούνται με αποκλειστικό κριτήριο την επιστημονική αριστεία σε οποιοδήποτε πεδίο έρευνας και εκτελούνται από μία εθνική ή πολυεθνική ερευνητική ομάδα με επικεφαλής έναν «βασικό ερευνητή». **Δράσεις Marie Skłodowska-Curie:** Χρηματοδότηση διεθνών υποτροφιών για ερευνητές στον δημόσιο ή στον ιδιωτικό τομέα, εκπαίδευσης στην έρευνα, ανταλλαγών προσωπικού. **Χρηματοδοτικό εργαλείο για τις ΜΜΕ:** Στοχεύει σε ΜΜΕ υψηλής καινοτομίας που φιλοδοξούν να ενισχύσουν τις δυνατότητες ανάπτυξής τους. Προσφέρει εφάπαξ ποσά για μελέτες σκοπιμότητας, επιχορηγήσεις για το κυρίως στάδιο ενός προγράμματος καινοτομίας (παρουσίαση, κατασκευή πρωτοτύπου, διεξαγωγή δοκιμών, ανάπτυξη εφαρμογών). Τέλος, το στάδιο εμπορευματοποίησης υποστηρίζεται έμμεσα μέσω της ευκολότερης πρόσβασης σε χρεωστικά μέσα και μέσα κεφαλαιακής συμμετοχής. **Επιτάχυνση της καινοτομίας:** Διαρκώς ανοικτές προσκλήσεις για καινοτόμους οργανισμούς θα στοχεύουν σε έργα καινοτομίας που ασχολούνται με οποιοδήποτε τεχνολογικό ή κοινωνικό πεδίο πρόκλησης. Η πιλοτική δράση θα αξιολογηθεί σε βάθος στα μέσα του προγράμματος «Ορίζοντας 2020».

Δικαιούχοι	**Για τα βασικά ερευνητικά έργα:** μια κοινοπραξία αποτελούμενη από τουλάχιστον τρία νομικά πρόσωπα. Κάθε νομικό πρόσωπο πρέπει να έχει συσταθεί σε ένα κράτος μέλος της ΕΕ ή σε μια συνδεδεμένη χώρα. ▪ **Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης** ▪ Εθνικά Σημεία Επαφής - NCPs ▪ Εκπαιδευτικά Ιδρύματα ▪ Επιμελητήρια ▪ Ερευνητές/Ερευνητικά Κέντρα/Οργανισμοί ▪ Ιδιωτικοί Φορείς ▪ Κέντρα Κατάρτισης ▪ Κεντρική Κυβέρνηση ▪ Κρατικοί Οργανισμοί και Κρατικές Επιχειρήσεις ▪ Μη Κερδοσκοπικοί Οργανισμοί ▪ Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί ▪ Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ) **Για άλλα προγράμματα** το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας (ΕΣΕ) που αποτελεί το Χρηματοδοτικό Εργαλείο για τις ΜΜΕ Η ελάχιστη προϋπόθεση συμμετοχής είναι η υποβολή αίτησης από ένα νομικό πρόσωπο που έχει συσταθεί σε κράτος μέλος ή σε συνδεδεμένη χώρα
Ποσοστό Επιδότησης	Στο πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» υπάρχει ένα ενιαίο ποσοστό χρηματοδότησης για όλους τους δικαιούχους και όλες τις δραστηριότητες στις επιχορηγήσεις για **έρευνα**. Η χρηματοδότηση της ΕΕ καλύπτει **έως το 100%** της αναγνωριζόμενης δαπάνης για όλες τις δράσεις έρευνας και καινοτομίας. Για τις **δράσεις καινοτομίας**, η χρηματοδότηση καλύπτει γενικά το 70% της αναγνωριζόμενης δαπάνης αλλά μπορεί να φτάσει έως το 100% για μη κερδοσκοπικές οργανώσεις. Η έμμεση αναγνωριζόμενη δαπάνη (π.χ. διοικητικά έξοδα, έξοδα επικοινωνίας και υποδομών, προμήθειες γραφείου) αποδίδεται βάσει ενός πάγιου ποσοστού 25% της άμεσης αναγνωρίσιμης δαπάνης (της δαπάνης που συνδέεται άμεσα με την εφαρμογή της δράσης).
Προϋπολογισμός	Σχεδόν **80 δις EUR** θα διατεθούν σε μορφή χρηματοδότησης για μια επταετία (2014–2020) , πλέον των ιδιωτικών και των εθνικών δημόσιων επενδύσεων που θα προσελκύσουν αυτά τα χρήματα.
Αρμόδια Αρχή	Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης ► http://innovation.ekt.gr/horizon2020
Στοιχεία Επικοινωνίας	Βασ .Κωνσταντίνου 48, τκ11635 Αθήνα, Τηλ:210 7273925 , Email: horizon2020@ekt.gr
Ιστοσελίδα	http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/
Σχετικά Αρχεία	HOPIZON 2020 – Σύντομη Περιγραφή Προγράμματος

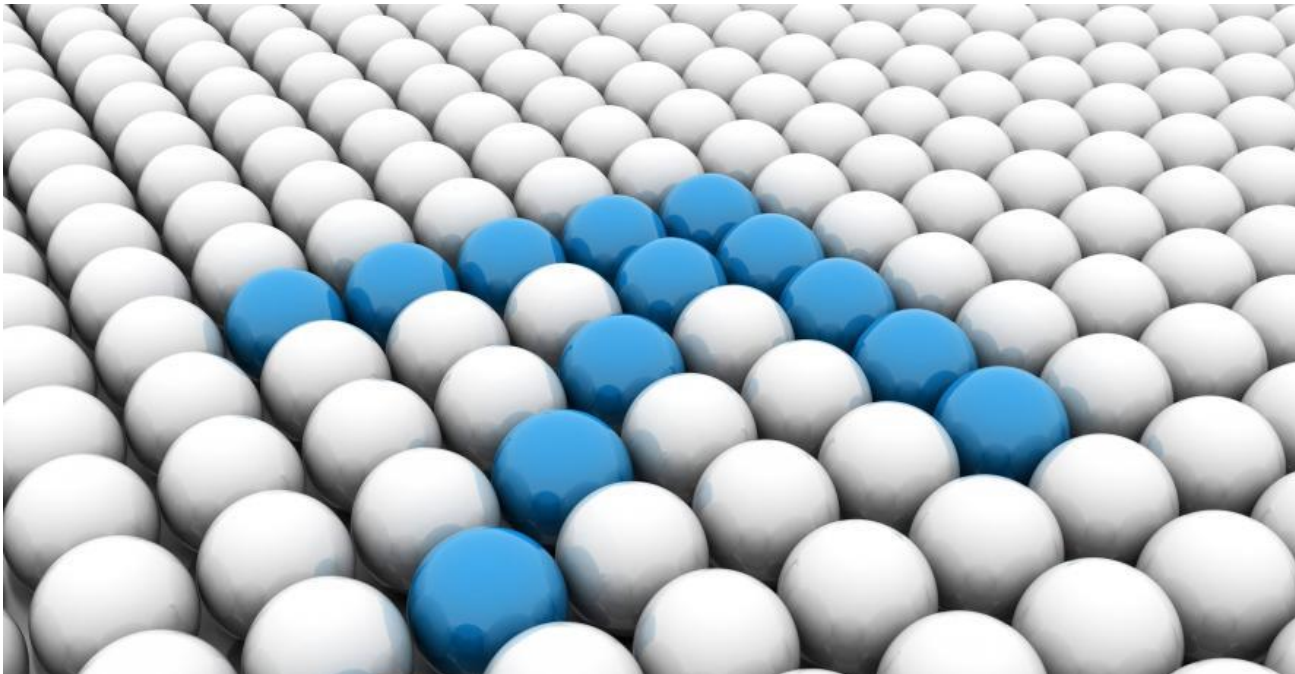

Πρόγραμμα LIFE

Σύντομη Περιγραφή	Το νέο «Πρόγραμμα **LIFE** για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα» έχει κοινοτικό προϋπολογισμό €3.4 δις για τη στήριξη περιβαλλοντικών έργων που υλοποιούνται από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς, την περίοδο 2014-2020.
Στόχοι	Οι γενικοί στόχοι το Προγράμματος **LIFE** είναι οι ακόλουθοι: ▪ Να συμβάλει στη στροφή προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, με αποδοτικότητα των πόρων και ανθεκτικότητα στην αλλαγή του κλίματος, στην προστασία και στη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος, καθώς και στην ανάσχεση και αντιστροφή της απώλειας της βιοποικιλότητας, συμπεριλαμβανομένης της στηρίξεως του δικτύου Natura 2000, και στην αντιμετώπιση της υποβάθμισης των οικοσυστημάτων. ▪ Να βελτιώσει την ανάπτυξη, την υλοποίηση και την επιβολή της περιβαλλοντικής και κλιματικής πολιτικής και νομοθεσίας της Ένωσης καθώς και να ευνοήσει και να προωθήσει την ολοκλήρωση και την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων σε άλλες πολιτικές της Ένωσης και στην πρακτική του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, μεταξύ άλλων και μέσω της αύξησης των δυνατοτήτων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. ▪ Να υποστηρίξει τη βελτίωση της περιβαλλοντικής και κλιματικής διακυβέρνησης σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένης της βελτιωμένης συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών, των ΜΚΟ και τοπικών παραγόντων. ▪ Να υποστηρίξει την υλοποίηση του 7ου Περιβαλλοντικού Προγράμματος Δράσης.
Υποπρογράμματα	Για την προγραμματική περίοδο 2014-2020, το πρόγραμμα LIFE διαρθρώνεται σε 2 υποπρογραμμάτα: **1. Δράση για το κλίμα -** 75% της χρηματοδότησης α) Μετριασμός της κλιματικής αλλαγής β) Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή γ) Κλιματική διακυβέρνηση και πληροφόρηση **2. Περιβάλλον -** 25% της χρηματοδότησης α) Περιβάλλον και αποδοτικότητα των πόρων β) Φύση & Βιοποικιλότητα γ) Περιβαλλοντική διακυβέρνηση και πληροφόρηση
Δράσεις	Το πρόγραμμα LIFE εκτός από τα «παραδοσιακά έργα» όπως έργα: ▪ πιλοτικά (καινοτόμα), ▪ επίδειξης, ▪ βέλτιστων πρακτικών, ▪ έργα πληροφόρησης ευαισθητοποίησης και διάδοσης περιλαμβάνει επίσης μια νέα κατηγορία έργων τα ολοκληρωμένα έργα, στρατηγικές και έργα για το περιβάλλον ή το κλίμα, τα οποία θα λειτουργούν σε εκτεταμένη εδαφική κλίμακα και που θα χρηματοδοτούνται από κοινού με τουλάχιστον μία ακόμη σχετική χρηματοδοτική πηγή. Τέλος, περιλαμβάνει έργα τεχνικής βοήθειας, έργα οικοδόμησης δυναμικού και προπαρασκευαστικά έργα. Τα «προπαρασκευαστικά έργα» που ορίζονται κυρίως από την Επιτροπή σε συνεργασία με τα κράτη μέλη για να υποστηρίζουν συγκεκριμένες ανάγκες για την ανάπτυξη και υλοποίηση της περιβαλλοντικής ή κλιματικής πολιτικής και νομοθεσίας της Ένωσης.
Δικαιούχοι	▪ Ερευνητές / Ερευνητικά Κέντρα / Οργανισμοί ▪ Ιδιωτικοί Φορείς ▪ Κρατικοί Οργανισμοί και Κρατικές Επιχειρήσεις ▪ Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί (ΜΚΟ)
Ποσοστό Επιδότησης	Το ποσοστό της κοινοτικής επιδότησης κυμαίνεται μεταξύ 55-100%.
Προϋπολογισμός	3,456,655€
Εθνικό Σημείο Επαφής	Για το υποπρόγραμμα "Δράση για το κλίμα" ► Νιαβής Δημήτρης, d.niavis@prv.ypeka.gr Για το υποπρόγραμμα "Περιβάλλον" ► Πρωτόπαπας Γιώργος, g.protopapas@prv.ypeka.gr
Ιστοσελίδα	http://ec.europa.eu/environment/life/about/index.htm
Σχετικά Αρχεία	LIFE – Σύντομη Περιγραφή Προγράμματος

Νέος Αναπτυξιακός Νόμος Ν. 4399/2016

Σύντομη Περιγραφή

Ο νέος **Αναπτυξιακός Νόμος Ν.4399/2016** αποτελεί το θεσμικό πλαίσιο για τη σύσταση καθεστώτων Ενισχύσεων Ιδιωτικών Επενδύσεων για την περιφερειακή και οικονομική ανάπτυξη της χώρας.
Δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης τον Ιούνιο του 2016 (ΦΕΚ Α" 117 / 22.06.16).
Σκοπός του νόμου είναι η προώθηση της ισόρροπης ανάπτυξης με σεβασμό στους περιβαλλοντικούς πόρους, η τεχνολογική αναβάθμιση, η διαμόρφωση μιας νέας εξωστρεφούς εθνικής ταυτότητας (branding), η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας και έντασης γνώσης, η μετακίνηση στην αλυσίδα παραγωγής της αξίας για την παραγωγή πιο σύνθετων προϊόντων, η προσφορά καλύτερων υπηρεσιών και εν τέλει η εξασφάλιση καλύτερης θέσης της χώρας στο Διεθνή Καταμερισμό Εργασίας.

Επιδιώξεις

Οι βασικές επιδιώξεις του νόμου σχετίζονται με:

- τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας με έμφαση στην απασχόληση εκπαιδευμένου ανθρώπινου δυναμικού
- την προώθηση της ισόρροπης και βιώσιμης ανάπτυξης με έμφαση στην περιφερειακή σύγκλιση
- την υποστήριξη περιοχών με μειωμένη αναπτυξιακή δυναμική και τη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων
- την επανεκβιομηχάνιση της χώρας
- την αύξηση της εξωστρέφειας και της καινοτομικότητας των επιχειρήσεων
- την υψηλή προστιθέμενη αξία
- τη βελτίωση του τεχνολογικού επιπέδου και της ανταγωνιστικότητας
- την εξοικονόμηση των φυσικών πόρων
- την ανάπτυξη δικτύων, συνεργειών, συνεταιριστικών πρωτοβουλιών
- τη στήριξη της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας
- τη διαμόρφωση μιας νέας εξωστρεφούς εθνικής ταυτότητας (branding)
- την ενίσχυση της υγιούς και στοχευμένης επιχειρηματικότητας
- την προσέλκυση ξένων άμεσων επενδύσεων
- την εξασφάλιση καλύτερης θέσης της χώρας στο διεθνή καταμερισμό εργασίας.

Καθεστώτα Ενισχύσεων

Ο Νέος Αναπτυξιακός Νόμος διακρίνεται σε **(8)** επιμέρους **Καθεστώτα Ενισχύσεων :**

- Ενισχύσεις Μηχανολογικού Εξοπλισμού
- Γενική Επιχειρηματικότητα
- Νέες ανεξάρτητες ΜΜΕ
- Ενισχύσεις Καινοτομικού Χαρακτήρα για ΜΜΕ
- Συνέργειες και δικτυώσεις
- Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί – Ταμεία συμμετοχών
- Ολοκληρωμένα χωρικά και κλαδικά σχέδια - αλυσίδες αξίας
- Επενδύσεις Μείζονος Μεγέθους

Κάθε καθεστώς (εκτός του καθεστώτος "Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί") βασίζεται στα άρθρα των περιφερειακών ενισχύσεων. Επομένως, για την υπαγωγή στον νόμο αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την υπαγωγή στον νόμο και ανάλογα με το καθεστώς ενίσχυσης είναι επιλέξιμες και επιπλέον δαπάνες.
Τα καθεστώτα διαφέρουν μεταξύ τους ως προς τη στόχευση, τους δικαιούχους, τις ενισχυόμενες δαπάνες, τα είδη των ενισχύσεων, τα ποσοστά των ενισχύσεων και τη διαδικασία εφαρμογής. Κάθε καθεστώς προκηρύσσεται αυτοτελώς με Υπουργική απόφαση.

Δικαιούχοι

- Ατομική επιχείρηση
- Εμπορική εταιρία
- Συνεταιρισμός
- Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (Κοιν.Σ.Επ),
- Αγροτικοί Συνεταιρισμοί (Α.Σ), Ομάδες Παραγωγών (Ο.Π), Αγροτικές Εταιρικές Συμπράξεις (ΑΕΣ)
- Υπό ίδρυση ή υπό συγχώνευση εταιρίες
- Κοινοπραξίες με προϋπόθεση καταχώρησης στο ΓΕΜΗ
- Δημόσιες και δημοτικές επιχειρήσεις και θυγατρικές τους, εφόσον:
  αα. δεν τους έχει ανατεθεί η εξυπηρέτηση δημόσιου σκοπού,
  ββ. δεν έχει ανατεθεί από το κράτος αποκλειστικά σε αυτούς η προσφορά υπηρεσιών,
  γγ. δεν επιχορηγείται η λειτουργία τους με δημόσιους πόρους για το διάστημα τήρησης των μακροχρόνιων υποχρεώσεων του άρθρου 21.

Νέος Αναπτυξιακός Νόμος Ν. 4399/2016

Επιλέξιμοι Κλάδοι	Επιλέξιμοι κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας, είναι εκείνοι της μεταποίησης και μεγάλο μέρος των κλάδων παροχής διεθνώς εμπορεύσιμων υπηρεσιών και προϊόντων υπό την προϋπόθεση της συμβατότητάς τους με τον ΓΑΚ.
Προϋποθέσεις Παροχής Αυξημένων Κινήτρων	**Ομάδα κριτηρίων Ι**: γεωγραφικά κριτήρια: Αφορούν σε έργα που υλοποιούνται σε περιοχές που χαρακτηρίζονται ως ορεινές περιοχές, περιοχές μεγάλης πληθυσμιακής μείωσης, παραμεθόριες περιοχές και ευάλωτες νησιωτικές περιοχές (με πληθυσμό κάτω από 3.100) καθώς και νησιά με αυξημένες μεταναστευτικές ροές. Επίσης, αφορούν σε επενδυτικά σχέδια από επιχειρήσεις που εγκαθίστανται σε οργανωμένους υποδοχείς. **Ομάδα κριτηρίων ΙΙ**: κριτήρια μορφής / επίδοσης: Αφορούν σε έργα που υλοποιούνται από: επιχειρήσεις που χαρακτηρίζονται ως καινοτόμες, εξωστρεφείς, δυναμικές (σε όρους αύξησης απασχόλησης), συνεταιρισμούς/ΚΟΙΝΣΕΠ, επιχειρήσεις που έχουν προκύψει από συγχώνευση, ανήκουν στους κλάδους ΤΠΕ και αγροδιατροφής και δημιουργούν υψηλή προστιθέμενη αξία σε σχέση με τον μ.ο. του κλάδου τους.
Ελάχιστο ύψος επένδυσης	Το **ελάχιστο ύψος** επένδυσης ορίζεται στις: ▪ 50.000€ για τις ΚΟΙΝΣΕΠ ▪ 100.000€ για πολύ μικρές επιχειρήσεις ▪ 150.000€ για μικρές επιχειρήσεις, ▪ 250.000€ για μεσαίες επιχειρήσεις και για cluster ▪ 500.000€ για μεγάλες επιχειρήσεις **Μικρή επιχείρηση** = με λιγότερους από 50 εργαζομένους και ο κύκλος εργασιών της ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 10 εκατ. €. **Μεσαία επιχείρηση** = με λιγότερους από 250 εργαζομένους και με κύκλο εργασιών έως τα 50 εκατ. € ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού έως 43 εκατ. €.
Μέγιστο ύψος Ενίσχυσης	Τα **μέγιστα ύψη** ενισχύσεων για τη διάρκεια ισχύος του αναπτυξιακού νόμου ορίζονται σε: ▪ 5.000.000 ευρώ για κάθε επενδυτικό σχέδιο, ▪ 10.000.000 ευρώ για κάθε επιχείρηση, και ▪ 20.000.000 ευρώ για κάθε όμιλο επιχειρήσεων.
Πηγές Χρηματοδότησης	Πηγές Χρηματοδότησης του Νέου Αναπτυξιακού Νόμου είναι: ▪ Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) ▪ ΕΣΠΑ ▪ Δάνεια Ελληνικού Δημοσίου από Τράπεζες του Εξωτερικού ▪ Μόχλευση μέσω των Ταμειακών Συμμετοχών
Αρμόδια Αρχή	Γενική Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων - Διεύθυνση Έγκρισης & Παρακολούθησης Επενδύσεων
Στοιχεία Επικοινωνίας	Διεύθυνση: Κοραή 4 (6ος όροφος), Αθήνα, Email: infodesk@mnec.gr, Τηλ: +30 210 3258800 – 804 Γραφείο Εξυπηρέτησης Επενδυτών Δωδεκανήσου, Μ. Αλεξάνδρου 7, Παλαιά Πόλη 85100, Ρόδος, Τηλ. 22410 36200, 26182
Ιστοσελίδα (website)	https://www.ependyseis.gr/anaptyxiakos/
Σχετικά Αρχεία	Ν.4399/2016 (ΦΕΚ 117/Α/22.6.2016) Θεσμικό πλαίσιο για τη σύσταση καθεστώτων Ενισχύσεων Ιδιωτικών Επενδύσεων για την περιφερειακή και οικονομική ανάπτυξη της χώρας - Σύσταση Αναπτυξιακού Συμβουλίου και άλλες διατάξεις (PDF - 4,77 Mb) Ενημερωτικό Φυλλάδιο για τον Αναπτυξιακό Νόμο 4399/2016 (PDF - 234,53 Kb)

1. Ενισχύσεις μηχανολογικού εξοπλισμού

Νέος Αναπτυξιακός Νόμος Ν. 4399/2016

Επιλέξιμες Δαπάνες	Περιλαμβάνουν τις δαπάνες μηχανολογικού εξοπλισμού και μεταφορικών μέσων που χρησιμοποιούνται μέσα στη μονάδα, υπό την προϋπόθεση ότι αφορούν σε αρχική επένδυση, συγκεκριμένα: α) καινούργιος ή υπό προϋποθέσεις μεταχειρισμένος μηχανολογικός εξοπλισμός, β) αγορά καινούργιων μεταφορικών μέσων που κινούνται εντός της μονάδας.
Είδος Ενίσχυσης	Φορολογική απαλλαγή για το σύνολο των υπαγόμενων έργων
Ύψος Ενίσχυσης	Οι επενδυτικές δαπάνες ενισχύονται για τις **δαπάνες περιφερειακών ενισχύσεων** έως του ποσοστού που καθορίζεται για κάθε περιοχή και μέγεθος επιχείρησης από τον Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων. Το μέγιστο ύψος ενίσχυσης για κάθε έργο είναι τα 5.000.000€. Το υπόλοιπο (μέχρι του ύψους της επένδυσης) μπορεί να καλυφθεί είτε από ίδια κεφάλαια, είτε από εξωτερική χρηματοδότηση ή από συνδυασμό των δύο.

2. Γενική Επιχειρηματικότητα

Νέος Αναπτυξιακός Νόμος Ν. 4399/2016

Επιλέξιμες Δαπάνες	Διακρίνονται δύο κατηγορίες δαπανών: **α) Δαπάνες περιφερειακών ενισχύσεων** Περιλαμβάνουν την πλειοψηφία των πιθανών δαπανών (π.χ. ενσώματα και άυλα στοιχεία ενεργητικού) ή μισθολογικό κόστος. **β) Δαπάνες εκτός περιφερειακών ενισχύσεων** Συμπληρωματικά στις περιφερειακές ενισχύσεις ενισχύονται δαπάνες για: ▪ Μελέτες και αμοιβές συμβούλων ΜΜΕ ▪ Δαπάνες εκκίνησης για τις υπό ίδρυση μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις ▪ Δαπάνες για μέτρα ενεργειακής απόδοσης, ▪ Δαπάνες για αυτοπαραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ ▪ Δαπάνες για αποκατάσταση μολυσμένων χώρων **γ) Δαπάνες εκτός περιφερειακών ενισχύσεων για ΑΠΕ** Τα επενδυτικά σχέδια παραγωγής ή συμπαραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ, ενισχύονται μόνο για τις αντίστοιχες δαπάνες εκτός περιφερειακών ενισχύσεων.
Είδος Ενίσχυσης	▪ φορολογική απαλλαγή ή ▪ επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing), ή ▪ επιδότηση μισθολογικού κόστους,
Ύψος Ενίσχυσης	Οι επενδυτικές δαπάνες ενισχύονται α) για τις δαπάνες περιφερειακών ενισχύσεων έως του ποσοστού που καθορίζεται για κάθε περιοχή και μέγεθος επιχείρησης από τον Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων και β) για τις δαπάνες εκτός περιφερεαικών ενισχύσεων έως του ύψους που καθορίζεται για κάθε δαπάνη. Το μέγιστο ύψος ενίσχυσης για κάθε έργο είναι τα 5.000.000€. Το υπόλοιπο (μέχρι του ύψους της επένδυσης) μπορεί να καλυφθεί είτε από ίδια κεφάλαια, είτε από εξωτερική χρηματοδότηση ή από συνδυασμό των δύο..

3. Νέες ανεξάρτητες ΜΜΕ

Νέος Αναπτυξιακός Νόμος Ν. 4399/2016

Επιλέξιμες Δαπάνες	Διακρίνονται οι εξής κατηγορίες δαπανών: **α) δαπάνες περιφερειακών ενισχύσεων,** που περιλαμβάνουν την πλειοψηφία των πιθανών δαπανών (π.χ. ενσώματα και άυλα στοιχεία ενεργητικού), **β) δαπάνες εκτός περιφερειακών ενισχύσεων** που περιλαμβάνουν μελέτες και αμοιβές συμβούλων ΜΜΕ ▪ Μελέτες και αμοιβές συμβούλων ΜΜΕ. ▪ Δαπάνες εκκίνησης για τις υπό ίδρυση μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις. ▪ Δαπάνες για μέτρα ενεργειακής απόδοσης ▪ Δαπάνες για αυτοπαραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ ▪ Δαπάνες για αποκατάσταση μολυσμένων χώρων **γ) Δαπάνες εκτός περιφερειακών ενισχύσεων για ΑΠΕ** ▪ Τα επενδυτικά σχέδια παραγωγής ή συμπαραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ, ενισχύονται μόνο για τις αντίστοιχες δαπάνες εκτός περιφερειακών ενισχύσεων.
Είδος Ενίσχυσης	α) φορολογική απαλλαγή, β) επιχορήγηση 70% επί του προβλεπόμενου ύψους ενίσχυσης, γ) επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing), δ) επιδότηση μισθολογικού κόστους.
Ύψος Ενίσχυσης	Οι επενδυτικές δαπάνες ενισχύονται α) για τις δαπάνες περιφερειακών ενισχύσεων έως του ποσοστού που καθορίζεται για κάθε περιοχή και μέγεθος επιχείρησης από τον ΧΠΕ και β) για τις δαπάνες εκτός περιφερειακών ενισχύσεων έως του ύψους που καθορίζεται για κάθε δαπάνη. Το μέγιστο ύψος ενίσχυσης για κάθε έργο είναι τα 5.000.000€. Το υπόλοιπο (μέχρι του ύψους της επένδυσης) μπορεί να καλυφθεί είτε από ίδια κεφάλαια, είτε από εξωτερική χρηματοδότηση ή από συνδυασμό των δύο.

4. Επενδύσεις Καινοτομικού Χαρακτήρα για ΜΜΕ

Νέος Αναπτυξιακός Νόμος Ν. 4399/2016

Επιλέξιμες Δαπάνες	Είναι δυνατή η ενίσχυση για το σύνολο των δαπανών των περιφερειακών ενισχύσεων καθώς και μια σειρά επιπλεόν επενδυτικών δαπανών: **α) δαπάνες περιφερειακών ενισχύσεων**, που περιλαμβάνουν την πλειοψηφία των πιθανών δαπανών (π.χ. ενσώματα και άυλα στοιχεία ενεργητικού) **β) δαπάνες εκτός περιφερειακών ενισχύσεων** ▪ Μελέτες και αμοιβές συμβούλων ΜΜΕ. ▪ Δαπάνες εκκίνησης για τις υπό ίδρυση μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις. ▪ Δαπάνες για μέτρα ενεργειακής απόδοσης. ▪ Δαπάνες για αυτοπαραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ. ▪ Δαπάνες για αποκατάσταση μολυσμένων χώρων ▪ Δαπάνες για διαδικαστική και οργανωτική καινοτομία που περιλαμβάνουν: ο δαπάνες απόκτησης, επικύρωσης και προστασίας διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας,· ▪ οι δαπάνες μισθοδοσίας προσωπικού υψηλής ειδίκευσης,· ▪ δαπάνες για συμβουλευτικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες στον τομέα της καινοτομίας. ▪ δαπάνες οργάνων, εξοπλισμού, κτιρίων και γηπέδων, στον βαθμό και για όσο χρόνο χρησιμοποιούνται για το έργο, ▪ δαπάνες πρόσθετων γενικών εξόδων και λοιπών λειτουργικών δαπανών. **γ) Δαπάνες εκτός περιφερειακών ενισχύσεων για ΑΠΕ** ▪ Τα επενδυτικά σχέδια παραγωγής ή συμπαραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ, ενισχύονται μόνο για τις αντίστοιχες δαπάνες εκτός περιφερειακών ενισχύσεων και για τις δαπάνες καινοτομίας.
Είδος Ενίσχυσης	α) φορολογική απαλλαγή, β) επιχορήγηση 70% επι του προβλεπόμενου ύψους ενίσχυσης, γ) επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing), δ) επιδότηση μισθολογικού κόστους.
Ύψος Ενίσχυσης	Οι επενδυτικές δαπάνες ενισχύονται α) για τις δαπάνες περιφερειακών ενισχύσεων έως του ποσοστού που καθορίζεται για κάθε περιοχή και μέγεθος επιχείρησης από τον ΧΠΕ και β) για τις δαπάνες εκτός περιφερειακών ενισχύσεων έως του ύψους που καθορίζεται για κάθε δαπάνη. Το μέγιστο ύψος ενίσχυσης για κάθε έργο είναι τα 5.000.000€. Το υπόλοιπο (μέχρι του ύψους της επένδυσης) μπορεί να καλυφθεί είτε από ίδια κεφάλαια, είτε από εξωτερική χρηματοδότηση ή από συνδυασμό των δύο.

5. Συνέργειες και Δικτυώσεις
Νέος Αναπτυξιακός Νόμος Ν. 4399/2016

Επιλέξιμες Δαπάνες	Στο καθεστώς «Συνέργειες και Δικτυώσεις» ορίζονται ως επιλέξιμες τόσο δαπάνες περιφερειακών ενισχύσεων, όσο και ειδικές επενδυτικές δαπάνες. Βασική, ωστόσο προϋπόθεση ενίσχυσης είναι να αφορούν κοινές δράσεις των συμμετεχόντων στο επενδυτικό σχήμα. **α) δαπάνες περιφερειακών ενισχύσεων,** που περιλαμβάνουν την πλειοψηφία των πιθανών δαπανών (π.χ. ενσώματα και άυλα στοιχεία ενεργητικού) **β) δαπάνες εκτός περιφερειακών ενισχύσεων** που περιλαμβάνουν ▪ Μελέτες και αμοιβές συμβούλων ΜΜΕ. ▪ Δαπάνες για μέτρα ενεργειακής απόδοσης. ▪ Δαπάνες για αυτοπαραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ. ▪ Δαπάνες για αποκατάσταση μολυσμένων χώρων **γ) Δαπάνες εκτός περιφερειακών ενισχύσεων για ΑΠΕ** Τα επενδυτικά σχέδια παραγωγής ή συμπαραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ, ενισχύονται μόνο για τις αντίστοιχες δαπάνες εκτός περιφερειακών ενισχύσεων
Είδος Ενίσχυσης	Για συνεργατικούς σχηματισμούς που αποτελούνται από ΜΜΕ: ▪ επιχορήγηση, ▪ φορολογική απαλλαγή, ▪ επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης (ή οποιοσδήποτε συνδυασμός των τριών πρώτων ειδών) και ▪ επιδότηση του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης.
Ύψος Ενίσχυσης	Οι επενδυτικές δαπάνες ενισχύονται: **α)** για τις δαπάνες περιφερειακών ενισχύσεων έως του ποσοστού που καθορίζεται για κάθε περιοχή και μέγεθος επιχείρησης από τον χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων και **β)** για τις δαπάνες εκτός περιφερειακών ενισχύσεων έως του ύψους που καθορίζεται για κάθε δαπάνη. Το μέγιστο ύψος ενίσχυσης για κάθε έργο είναι τα 5.000.000€. Το υπόλοιπο (μέχρι του ύψους της επένδυσης) μπορεί να καλυφθεί είτε από ίδια κεφάλαια, είτε από εξωτερική χρηματοδότηση ή από συνδυασμό των δύο.

6. Ενδιάμεσοι Χρηματοπιστωτικοί - Οργανισμοί - Ταμεία Συμμετοχών
Νέος Αναπτυξιακός Νόμος Ν. 4399/2016

Επιλέξιμες Δαπάνες	Η υπαγωγή επιχειρήσεων στα παρόν καθεστώς διασφαλίζει ιδιαίτερα μεγάλη ευελιξία στον καθορισμό των δαπανών, που δύνανται να ενισχυθούν.
Είδος Ενίσχυσης	**α)** επενδύσεις ιδίων ή οιονεί ιδίων κεφαλαίων, **β)** δάνεια
Δικαίωμα Υπαγωγής	Το Δημόσιο επενδύει σε ταμείο συμμετοχών με εισφορά Εθνικών ή Κοινοτικών πόρων· στη συνέχεια ο διαχειριστής των ταμείων ή του ταμείου συμμετοχών επιδιώκει τη μεγαλύτερη δυνατή μόχλευση των πόρων με πόρους του ιδιωτικού τομέα. Η δυνατότητα καθορισμού των επιλέξιμων κλάδων και επενδυτικών σχεδίων εξαρτάται από την τελική μορφή του ταμείου συμμετοχών. Βασικές επιδιώξεις: **α)** Δημιουργία νέων και η μεγέθυνση εξαιρετικά δυναμικών υφισταμένων επιχειρήσεων, **β)** Αναδιάρθρωση βιώσιμων επιχειρήσεων, **γ)** Ανάπτυξη της αγοράς κεφαλαίων για Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις, **δ)** Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων και όσων απασχολούν από 250 έως 500 εργαζόμενους. Η Γενική Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Οικονομίας Ανάπτυξης και Τουρισμού εποπτεύει τη διαδικασία επιλογής που εφαρμόζει ο διαχειριστής.

7. Ολοκληρωμένα Χωρικά και Κλαδικά Σχέδια

Νέος Αναπτυξιακός Νόμος Ν. 4399/2016

Διαδικασία	Το Επενδυτικό σχήμα υποβάλλει πρόταση ολοκληρωμένου επενδυτικού προγράμματος (συνολικό πλαίσιο δράσεων με ολοκληρωμένη χωρική ή/και κλαδική πρόταση ανάπτυξης με πολλαπλασιαστικά οφέλη). Η πρόταση αξιολογείται σε δύο - παράλληλα - στάδια: **α)** αξιολογείται η μελέτη σκοπιμότητας της συνολικής παρέμβασης και **β)** οι αιτήσεις υπαγωγής των μεμονωμένων επιχειρήσεων και των clusters Σε περίπτωση θετικής αξιολόγησης ενισχύονται οι δαπάνες των επιχειρήσεων και των cluster που συμμετέχουν στο σχήμα.
Είδος Ενίσχυσης	**Για Επιχειρήσεις:** ▪ φορολογική απαλλαγή, ▪ επιχορήγηση (με την εξαίρεση των μεγάλων επιχειρήσεων), ▪ επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης και ▪ επιδότηση κόστους δημιουργούμενης απασχόλησης, **Για Συνεργατικούς σχηματισμούς:** Οι ενισχύσεις που προβλέπονται στο άρθρο 55 του Α.Ν.
Δικαίωμα Υπαγωγής	Ενισχύονται επιχειρήσεις και συνεργατικοί σχηματισμοί που συμμετέχουν σε κλαδικά ή τοπικά παραγωγικά συστήματα ή σε επιμέρους παραγωγικές αλυσίδες αξίας, που είναι δυνατό να αναπτύσσονται σε περιφερειακό και διαπεριφερειακό επίπεδο, με υποχρεωτική συμμετοχή τουλάχιστον οκτώ φορέων. Εκτός των επιχειρήσεων και των συνεργατικών σχηματισμών στα επενδυτικά σχήματα μπορούν να συμμετέχουν οργανισμοί έρευνας και διάδοσης γνώσεων, μη κερδοσκοπικές οργανώσεις, φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης και άλλοι συναφείς οικονομικοί παράγοντες.

8. Επενδύσεις Μείζονος Μεγέθους

Νέος Αναπτυξιακός Νόμος Ν. 4399/2016

Στόχος	Στόχος του καθεστώτος «Επενδύσεις Μείζονος Μεγέθους» είναι η δημιουργία ενός ασφαλούς επενδυτικού περιβάλλοντος, το οποίο θα διευκολύνει την υλοποίηση πολύ μεγάλων επενδυτικών σχεδίων με στόχο την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας, τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και τη μεταφορά γνώσης και τεχνογνωσίας.
Είδος Ενίσχυσης	**1**. Παγιοποίηση οικείου συντελεστή φορολογίας εισοδήματος στο ύψος που ισχύει κατά την ημερομηνία αίτησης υπαγωγής και για δώδεκα (12) έτη μέχρι την εξάντληση της ενίσχυσης που δικαιούται ο φορέας βάσει του επενδυτικού του σχεδίου. Σε περίπτωση μείωσης του φορολογικού συντελεστή οι επιχειρήσεις αξιοποιούν τον νέο συντελεστή. **2**. Εναλλακτικά, ο φορέας της επένδυσης μπορεί, με την πιστοποίηση της ολοκλήρωσης και έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης, να κάνει χρήση της φορολογικής απαλλαγής με ποσοστό ενίσχυσης 10% και έως του ποσού των 5.000.000 ευρώ. **3**. Διαδικασία επιτάχυνσης αδειοδότησης μέσω της Γενικής Διεύθυνσης Στρατηγικών Επενδύσεων του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού.
Δικαίωμα Υπαγωγής	Ενισχύονται επιχειρήσεις που υλοποιούν επενδυτικά σχέδια άνω των 20.000.000€ και δημιουργούν δύο τουλάχιστον θέσεις εργασίας ανά ένα εκατομμύριο επιλέξιμης επένδυσης.

Χρήσιμοι Σύνδεσμοι (links)

....απλώς πατήστε πάνω στον σύνδεσμο που σας ενδιαφέρει

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ

Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης

Υπουργείο Οικονομίας Ανάπτυξης και Τουρισμού

Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων - Μεταφορές και Δίκτυα

Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής (ΥΝΑΝΠ)

Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Υπουργείο Οικονομικών

Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων

Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού

Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Υπουργείο Υγείας

Υπουργείο Εξωτερικών

Υπουργείο Εθνικής Άμυνας

Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ – ΦΟΡΕΙΣ ΕΣΠΑ

ΕΣΠΑ

Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου – Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΠΕΠ

Αναπτυξιακή Δωδεκανήσου ΑΝ.ΔΩ Α.Ε.

Διαχειριστική Επάρκεια Δικαιούχων ΕΣΠΑ

Γενική Γραμματεία Επενδύσεων & Ανάπτυξης

Κεντρική Υπηρεσία ΜΟΔ Α.Ε

ΕΦΕΠΑΕ – Ενδιάμεσος Φορέας ΕΠΑνΕΚ

Υπηρεσία ΟΠΣ

Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων

Εθνικό Τυπογραφείο

Κοινωνία της Πληροφορίας – Δικτυωθείτε

Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ)

Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΙΤΑ)

Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ)

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (ΕΟΤ)

Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος (ΕΛΣΤΑΤ)

Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης (ΕΛΟΤ)

Οργανισμός Πληρωμών & Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού & Εγγυήσεων (ΟΠΕΚΕΠΕ)

ΤΑΜΕΙΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)

Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)

Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας (ΕΤΑ)

Ταμείο Συνοχής